Bulblena y Tosell, Antonio
Assaig de bibliografía
paremiològica catalana

Assaig : de : Bibliografía paremiològica : catalana

O SÍA

CATÁLECH D'AQUELLES OBRES O FRAGMENTS CONTENINT DITES, AFORISMES, CONSELLS, ADAGIS, PROVERBIS, MÁCSIMES E SENTENCIES EN LLÉNGA CATALANESCA

Afegits, com a APÉNDECH, tres singulars aplechs no publicats fins are

PER

ANTONI BULBENA & TOSELL

de la «Academia de la Llengua Catalana»

BARCELONA

LLIBRERÍA ANTIGA & MODERNA

DE S. BABRA, LLIBRETER-ANTIQUARI

Carrer de la Canuda, 45

1915

ASSAIG

DE

BIBLIOGRAFÍA PAREMIOLÓGICA

Assaig : de : Bibliografía paremiològica : catalana

O SÍA

CATÁLECH D'AQUELLES OBRES O FRAGMENTS CONTENINT DITES, AFORISMES, CONSELLS, ADAGIS, PROVERBIS, MÁCSIMES E SENTENCIES EN LLÉNGA CATALANESCA

Afegits, com a Apéndech, tres singulars aplechs no publicats fins are

PER

ANTONI BULBENA & TOSELL

de la «Academia de la Llengua Catalana»

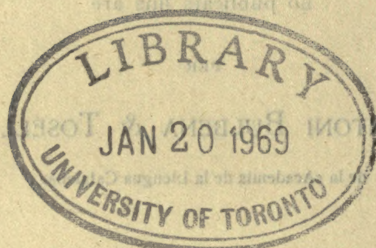
BARCELONA

LLIBRERÍA ANTIGA & MODERNA

DE S. BABRA, LLIBRETER - ANTIQUARI

Carrer de la Canuda, 45

1915

LIBRARY
JAN 20 1969
UNIVERSITY OF TORONTO

PREFACI

Fóu lo molt erudit Dr. Sbarbi qui primer introduhí a la llénga castellana lo vocable—ja, de témps, usat en llatí, francès e anglès—de *Paremiología* (1), com a comprehensor de les veus *adagi* o *proverbi*, *dita, aforisme* o *referta, màcsima* e *sentencia,* qui constituexen lo tresor d'art retòrica de tots los pobles. Vint-e-set anys més tart, l'espert paremiòlech en Sebastià Farnés, en lo *Proemi* del seu *Assaig de Paremiología catalana,* abraçà les sus dites espressions ab la denominació de *paremies*. Donchs, si bé la *dita, aforisme* o *referta*, atenent a la llur etimología, són generalment agudes e festives, e l'*adagi* o *proverbi* sol ésser doctrinal e històrich, l'ús comú, axí dels lletrats com de la gent vulgar, acostuma pendre-les per sinònimes, adoptant-les indistinctament.

Sía com sía, semblant sciencia natural, filla del transcurs del témps e de la més constant observació aplicada a tots los fenòmenes qui-s desenrotllen al costat del home, ja en l'orde intelectual, religiós o material, s'és coneguda successivament ab lo nom d'*Evangelis bréus* o *abreujats, Filosofía vulgar* e *Saviesa de les Nacions,* atenent a la munior considerable de veritats pràctiques que en sí atresora la totalitat de les dites *sentencies* e a la fórma bréu ab què solen retraure-s.

Tenint are en compte que la deu inestroncable de les *dites* de tots los pobles és en gran part deguda, no solament als Llibres sagrats e als antichs e moderns filosops, sinó també als faulistes de totes

(1) Monografía sobre los refranes, adagios y proverbios castellanos... escrita por Don José María Sbarbi, presbítero.—Madrid, 1891 En foli. 412 pl.

les èpoques, specialment als fecundes Isop e Fedre, per la metéxa rahó havèm enclos en aquest primer *Assaig* quant en catalanesch s'és produhit en la sentenciósa *Faula* e l'agut *Pensament:* la úna, per la moral que s'hi enclou, tot glosant algun aforisme vulgar, e l'altre per constituir, encare que dexatat, algun proverbi, màcsima o sentencia.

Aximetéix, posats a pecar per carta de més, que no de menys, e puix *lo qui no pot segar espigóla,* donam encare, en l'*Apèndech,* dues taules d'obres teyatrals ab títol paremiològich; car, a més de representar aytals obres algun proverbi en acció, vénen a constituir un nou aplech aforístich popular.

La utilitat, donchs, que pot oferir una *Bibliografía* d'obres o fragments qui tracten d'aytal sabèr natural en alguna de ses nombróses branques, bé prou la regonexerà l'home observador e studiós, qui voldrà informar-se de tot quant s'és fét o publicat en qual-se-vol de les demunt dites specialitats, ja vaja vestida ab abillament seriós, ja de per riure o joglaresch, emperò sémpre enclohent alguna sentencia profitósa e tendint a moralitzar o a asciençar aquell a qui puga interessar.

Encare un altre avantatge reporta lo studi analítich dels *aforismes* en llénga catalanesca, puix que serveix a precisar en algunes ocasions la genuina significació de certs vocables antichs, e, en altres, a determinar la fórma còm deuen aquèlls scriure-s. Per exemple, en *Amich tro als obs,* que, per no enténdre lo sentit de *obs,* qui espréssa *necessitat, mester*, e volèr que consonas ab la segóna part del dit aforisme *a la bóssa no m'hi tochs,* féu stampar a alguns erradament *ochs* per *obs.* Aximetéix en aquests:

A sants e a minyons, no-ls prometes que no-ls dóns,
*La donzella no s'*enuig, *que ventura no li fuig,*

tenim dós cassos ben ajustats de proprietat gramatical e de consonancia ensémps, los quals solen destruir los innovadors moderns, alterant los móts

dóns e *enuig*, del Subjunctiu clàsich, ab *donis* e *enugi*, llevant-li axí tota la gracia.

Altretant se sdevé, en quant a la sintacsi dels següents, qui s'hi és del tót corrompuda:

Qui lo seu pecat plorarà, Déu beneyt li *perdonarà,*

mancant-hi lo pronom complementari de *pecat,* tal com los antichs **lo-y** (*lo·hi*) posaven, e encare **li-u** (*li-ho*) posen a Valencia e a Mallorca. Quant al adagi stampat en una flamant *Aforística*:

Res *ben fet, si depressa ho fas,*

significant *res* precisamant *cosa,* espréssa tot lo contrari de *res* **no** *és ben fét*, o **no-res** *bent fét,...* Es lo metéix *no* qui sol reforçar encare l'adverbi *may,* com en

Qui infants té massa, may **no** *mor grassa,*

e que, per influencia castellana, lo suprimexen.

***

Caldrà encare fer sment de les contradiccions aparents, ab què alguns preténen destruir la virtut de certs aforismes, oposant-n'hi d'altres que aléguen com tenint sentit contrari. Ben sabut és que tot allò que hom no pot demostrar mijançant una evidencia matemàtica és susceptible d'obgecció, per lo vol tan enlayrat que sol empendre la aguda imaginació de certs talents, devegades més enginyóses, que ferms; tant més que, solènt presidir en aytals argüidors lo sperit festiu o jocós, tot quant pogués hom objectar-los-hi fóra del tot inutil. Per tant, generalment, no deu hom enténdre la significació del aforisme d'una manéra stricta, e si tenir en compte que, puix la seua fórma és alguns colps massa bréu e concisa, per atemprar-se a la rima, cal aténdre més a axò que vol dir, que no al sentit literal, per allò de que: *No-y hauría paraula mala, si no fós mal agafada*, e *res no es mal dit, si mal*

no-s vol pendre. E no-res-menys convé no oblidar que, si bé vuy no ténen rahó d'ésser certs aforismes, puix desaparegudes són les causes qui motivaren la llur creació, no perçò dexaren d'ésser menys veritables en tant que subsistiren aquèlles.

Axí, conclourèm dihent, que lo studi paremiològich és més util e important de çò que a primer colp-d'ull apareix; car, malgrat síen los aforismes mantinguts per la gent vulgar, no perçò són menys acreedors a la consideració del home de lletres, ans bé són tant més dignes de sa atenció, en quant reflecsen lo grau de cultura d'un poble. Donchs, menyspresar semblant studi equivaldría a oblidar lo seu passat, e oblidar lo seu passat bé fóra renunciar a sa tradició, a la seua historia.

A. TALLANDER.

Diada de Sant Jordi del 1915.

BIBLIOGRAFÍA PAREMIOLÒGICA

ACUDITS POÉTICHS HUMORÍSTICHS Y SATÍRICHS, de A. Rossell.—Barcelona, («La Academia»), 1885. En. 8.è, 15 pl.

Conté aquest codern unes sexanta strofes en quartetes e sextetes, ón l'autor ha cuydat *á ne'l home y á la dona—cantarlos clar la vritat,* segóns diu al començament. E axí continua, en stil casolà e bon xich lliure, pintant cruament les tares del un e del altre.

D'aytan satírica obreta se-n podríen estraure alguns aforismes bé prou intencionats, axicom de les titulades *Un grapat d'homes, Un grapat de donas, Un ratet sobre la dona,* d'imitació franselmista, e algunes altres de sengles autors de la metéxa època que, tot e no essent de caràcter més reservat que lo *Mal dit, ben dit* d'en Cerverí, del XIVèn segle (V. *Poesíes),* ni tan lliures com lo *Facet* de la metéxa centuria, per mor del ben veure de la present no les mencionam.

ADAGES *(sic)* (TRACTAT DE) Y REFRANS VALENCIANS, y practica pera escriure ab perfecció la lengua valenciana (?) Escrit per Carlos Ros... Dedicat a María Sanctíssima...—Valencia, per lo Hereu de Vicent Cabrera, 1733. En. 8.è

Segóns lo catàlech d'en Salvà, la segóna edició és d'en Josep García, 1736, la qual s'augmentà ab més de 150 refrans. La tercera, és d'en Josep Estévan, 1788, en 8.è

Una bona meytat dels aforismes que conté són tréts del Carles Amat, e apropriats al dialecte valencià.

ADAGES Y REFRANYS d'en Joaquím Martí y Gadea, Retor de Mislata. «Ensisam de totes herbes.» Pl. 425.

Interessant arreplech de 1,090 aforismes populars valencians, havènt-n'hi alguns d'ayre e de procehencia castellana.

ADAGIS (TRÍA D'), AFORISMES Y PENSAMENTS. Propies conviccions sobre educació. Reducció a regles vestides en forma d'adagis y provèrbis :: La llur

potencia educativa :: Conferencia donada en el «Centre Excursionista de Bages» pel president de la Secció d'Educació Social, En Josèp Esteve y Seguí, el día 20 de matj de 1911.—Manresa, Imp. y enquadern. de S. Josep, 1912. En 4.[t], 20 pl.

Dels 127 aforismes que conté, atanyents al bon nodriment en general, n'hi hà 15 de nord-americans. (V. *Paremiologia comarcana.)*

Adagis (De), pueris valde utilibus. Preceptes, elegancias, kalendas y frases que se enseñan en las escolas de gramatiga de la provincia de S. Francesch de Mallorca. Recopilació del R. P. Fr. Miquel Burguera, mestra *(sic)* de gramatiga en el Real Convent de N. P. S. Francesch de Palma, A major utilitat, y comoditat de los Miñons.—Palma: En la imprenta de Felip Guasp devant sa prasó (*sic*). Añy 1817. En 16.[è] 39 pl.

Conté aquest singular llibret, dés de la pl. 25 fins a la fí, un aplech de 176 adagis d'ayre popular mallorquí, cascun acompanyat de la traducció llatina.

Adagis (Recopilació de tots los) ó Refrans catalans dignes de publicarse, ó sían: Sentencias tretas de la esperiencia, tresor riquíssim de la Llengua Catalana, ab algunas frases y varias máximes utilíssimas á tota classe de personas, per l'Iltre. Dr. D. A. C. Llicenciat en Lleys y Doctor en Sagrada Teología.

Començà la present publicació, ab una dotzena d'aforismes glosats, en lo nóm. 50 del setmanari «Lo Mestre Titas».—Barcelona, 1898. En dóble foli.

Adagis catalans. Revista de «La Renaixensa».—Barcelona, 1875. En 4.[t]

Dés de la pl. 506 a la 512, conté un article d'En Salvador Genis sóbre Aforística ab una cinquantena de paremies. (V. *Refranes catalanes* del metéix autor.)

Aforismes catalans (400) del Doctor Joan Carles Amat. Dirigits al Lector.—Barcelona: En casa Gabriel Nogués, any 1647. En 16.[è], 32 pl.

Aquèsta és la edició més antiga que conexèm. La primera que cita en Salvà, és de la primería del XVIIIèn segle, per Mariano Soldevila, en 16.è. Lo present aplech e lo d'En Turmeda són los més vulgaritzats a Catalunya. N'hi hà edicions de Mallorca (1694), de Barcelona (1701 e 1718), de Manresa (1825), de Girona e de Vich, tótes en 16.é, e també en fórma de fulla solta, en 4.t

Ab lo títol de Los AFORISMOS CATALANES, fóu traduhida aquesta obreta en castellà *en obsequio de los niños,* per D. P. F.—Barcelona, V. é H. de M. Texéro, 1760 (?). En 16.è, 43 pl.

Darrerament, a la Revista «La Renaixensa» del any 1890, en C. Bosch de la Trinxería reproduhí un centenar dels *Quatre cents aforismes catalans,* tréts d'una edició de Cervera, Imp. de la Pontificia y Real Universitat. Any 1805.

AFORISMES (CENT), per Santiago Boy.—Barcelona, Marian Galve, (188.). En 8.è, 23 pl.

Entre lo centenar, tots en apariats, originals e humorístichs, n'hi hà algún de popular.

AFORISMES (LOS) Y LES FÉBRES, segóns la doctrina dels antichs y moderns, del Dr. Josep Fornés, natural d'Hostalrich (1720).

No diu en O. Miró, en lo Pròlech de sa *Aforística mèdica,* si fóu tal obra scrita en llénga vulgar, si bé creu que no arribà a publicar-se.

AFORISMES & PROVERBIS HISTORICHS E TRADICIONALS. —Tretzena lliçó familiar d'en Antoni Tallander (Antoni Bulbena), endreçada a tots los pobles dels antichs comtats e reyalmes hon parlen la llénga catalana.—Barcelona, Tarascó, Viladot & Cuesta (1900). En 8.è, 112 pl.

Atès lo mirament del recopilador en la autenticitat dels 2.350 aforismes literaris que ofereix, és aquest lo més nombrós aplech fins are publicat.

Encare en les *Lliçons de llénga catalana literaria & tradicional,* publicada l'any 1906, se-n hi enclouen uns 200 del metéix compilador. Pl. 53-58. (V. *Aforística universal* e *Sapienciari).*

AFORISMES (TRIALL DELS) de Joaquím Setantí, cavaller català de començament del segle XVII.—CATALONIA. Periòdich Nacionalista Liberal...—Barcelona, «L'Avenç», 1900. En dóble fol. Nóm. 3, 6, 7 & 8.

Aplech de 160 pensaments e consèlls, traduhits (d'En J. Casas-Carbó) de la obra *Centellas de varios conceptos y avisos de amigos.* (1614). (V. *Avisos de amich.*)

Aforística. «Folk-lore». (Obra pòstuma) de Jacinto Verdaguer. — Barcelona, «L'Avenç», 1907. En 8.è, 92 pl.

Dés de la pl. 41 fins a la fí, hi hà un bell aplech de 500 aforismes entre populars e literaris.

Aforística catalana ó sía col-lecció de refrans populars catalans feta per en Francesch Llagostera y Sala. Segona edició.—Barcelona, 1883. En 8.è, 48 pl.

Fóu primerament publicada al periòdich «Lo Gay Saber» del metéix any, nóm. XX e XXI. Conté, aglevats en deu seccions, uns 1.500 aforismes e alguns modismes a la fí.

Aforística médica popular catalana, confrontada ab la de altres llengues per Olaguer Miró y Borrás, metje *(sic)* de Manresa... Biblioteca popular del «Centre escursionista de Catalunya», vol. VIII.—Manresa, Anton Esparbé, M.DCCCC. En 8.è, 473 pl.

Consta de 1.037 aforismes, séns comptar les confrontacions, qui bé pugen altretant. En lo *Discurs-pròlec*, ja publicat l'any anterior, e *llegit en la Societat Mèdic-farmacèutica dels Sants Còsme y Damià, en la sessió inaugural del curs acadèmic de 1898 a 1899*, s'hi ressenyen sengles obres paremiològiques de la specialitat del autor. (V. *Paremiología comarcana.)*

Aforística popular catalanesca. Climatología, meteorología, agricultura, medecina, pronòstichs locals, costums e preocupacions dels antichs pobles de la corona catalana-aragonesa, per Antoni Bulbena & Tosell. Ms. del 1898.

Fórma un recull de prop d'un miler d'aforismes catalans, valencians, mallorquins e rosselloneses, los quals teníem disposats lo dit any per anar acompanyats d'un *Catàlech paremiològich*, contenint un centenar d'articles bibliogràfichs, basa e fonament del present *Assaig de Bibliografía.* La poch falaguera espendició que obtinguéren los *Aforismes & Proverbis*, pêls volts del 1900 publicats, nos aturà de donar a la llum, en fórma de llibre, aquell segón recull, qui fóra lo complement del anterior. Podría fer-se que, reduhida la estensió que les abun-

dóses referencies hi pendríen—puix que stà ordenat en fórma de diccionari, ón s'hi inicíen los diferents concéptes de cada aforisme,—fós encare donat a la stampa.

Aforística universal. Nou recull de proverbis, manllevats a diferents pobles antichs e moderns, per Antoni Bulbena-Tosell.—Barcelona: A la stampa Elzeviriana, M.DCCCCV. En 32.è, 240 pl.

Publicat aquest recull en dues tandes, conté la primera proverbis xineschs, indians, judaychs, aràbichs, turchs, russians e germànichs; fórmen la segóna, proverbis anglicans, irlandeses, scoceses, suechs, franceses, flamenchs, italians, castellans e llengadocians, traslladats al català literari.

Almanach de «La Campana de Gracia».—Barcelona, A. López Robert. En 8.è

D'ençà que adoptà lo nou format (1896, any XX), hi hà intercalats alguns pensaments de Ramon Massip, Emili Albert, J. M. de Lassarte, e alguns refrans glosats.

Almanach de «L'Esquella de la Torratxa».—Barcelona, Lluis Tasso. En 4.t

Dés del primer any de sa publicació (1888), specialment a partir del 1899, en sa nova fórma, s'hi troben intercalats en lo test *refrans* de Magí Casanovas, Josep Coroleu, Joanet Xamarrí, J. Casulleras, A. Coma; *màximas* d'Apeles Mestres, F. Carreras, A. Llimoner; *pensaments* de Lambert Escaler, S. del Palau, J. Negre, Sebastià Gomila, Ramon Massip, Santiago Boy e Torcuato Tasso.

Amonestaments (Llibre de bons), compost en Tuniç per fra Encelm Turmeda (en altra manera apellat Abdala) nadiu de Mallorca. Abril del any mil trescents noranta vuyt.—(Barcelona, Ullastres, 1884?). En 4.t, (lletra gòtica, ab caràcters propris del editor en Marian Aguiló & Fuster.)

A la segóna plana hi hà la següent nota:

«Catalans y valencians, durant més de quatre segles, passades les «Abeceroles», aprenían de llegir en est moral poemet, que molts dels nostres pagesos encara saben de cor y tot hom algun de sos adagis. Incalculable es lo nombre de les edicions,

populars totes, que s'han fet en Catalunya des lo començament de l'estampa fins a mijan segle actual, a jutjar per les moltíssimes que hem vist. La present la trayem de Mss. anteriors a l'Emprempta, a fi de que comparantse ab los exemplars moderns pugan notarse les esmenes, variants y errades que ha sufert en tan llarch curs de temps y de decadencia de la llengua...»

Es aquesta la millor edició, contenint 107 strofes de tres verses, generalment de vuyt sílabes, consonants, e un de quatre, lliure. De les edicions posteriors ne sabèm més d'una vintena, totes en 16.è , stampades a Barcelona, Cervera, Girona, Vich e Manresa, dés del xvii.èn segle ençà.

Es d'advertir que, ja al any 1880, en V. Lieutaud donà noticia d'un Ms. de la Bibl. de Marsella, contenint alguns dels *Amonestaments*, los quals fóren reproduhits en «Lo Gay Saber», periòdich literari de Barcelona.

Lo metéix llibret fóu traduhit al castellà ab igual metre, e publicat a Valencia l'any 1594, segóns un studi d'en Estanislau K. Aguiló en la *Revista Balear* de Mallorca, l'any 1884. Resulta, axí, aquèst molt anterior a la edició que cita en Salvà del XVIII.èn segle.

Finalment, lo present compilador féu-ne una reproducció en caràcters diminuts, ensémps ab lo *Romiatge del venturós Pelegrí* e les *Cóbles de la Mort,* dins un Cançoneret catalá. Barcelona: Estampa de Pau Riera, M.DCCC.XCI. En 64.è

Entre los diferents imitadors d'aquesta obreta, deu mencionar-se en Jaume Barrera, qui, sóts lo títol de Remembrant fra Anselm Turmeda, en 15 strofes de igual fórma que aquèst, donà alguns consèlls de ben parlar al jovent, en lo folletí de la *Biblioteca Clàssica Catalana,* nóm. 48.—Barcelona, Arthur Suarez, 1907. En 4.t (V. *Llibre de bons consells* e *Recull de consells y aforismes.)*

Amonestaments (Llibre de mals). Les obres de Bernat Metge. Textes autèntichs, publicats en vista de tots els Manuscrits coneguts, per R. Miquel y Planas.—Barcelona, M.cm.x. En 8.è, 252 pl.

Ocupa aquesta interessant obreta, provinent del Ms. Vega-Aguiló, del XV.èn segle, dés de la pl. 3 a la 9. Consta de 211 verses, en fórma de codolada. Ja anteriorment, en Manel Milà n'havía donat dós fragments de mostra, en lo volum tercer de les *Obras completas*, pl. 407-409, l'any 1890.

Per que hom veja la causticitat de son autor, qui, per fer sa vía en aquest món, consèlla que ún deu ésser tot lo contrari d'un honest home, ne donam ací una mostra:

Si volets hauer gran loch,
    Lagotejats.
Priuadesa no hagats
    De dona casta;
Tal se vana qui no-n tasta
    De tal vianda.
Valor no porets hauer granda
    Si no robats:
Consciencia no haiats,
    Si volets viure,
E si volets la gent far riure,
    Siats ben nici.
Trebalh lunyats e desfici
    Del vostre cors,
E girats a tot-hom lo dors
    Qui leyal sía.
E no vulhats hauer paría
    Ab pobre gent,
Si no-us dónen de lur argent
    O-us fan fermança.
Tomb d'aquelha part la balança
    Hon vos fan lum.
A tot-hom paguarets de fum
    A qui deguats...

Avisos de amich, escrits en castellà l'any 1614 per en Joaquím Setantí, cavaller del hábit de Montesa, y ara restituits a la llengua nadiva del autor, per E. Moliné y Brasés.—Barcelona, Estampa de Henrich y Comp.ª, 1909. En 4.t, 41 pl.

Ben meritoria és aytal publicació del gran pensador català, contenint, en un splèndit codern de bibliòfil, fins a 200 amonestaments traduhits en verses apariats endecassílabs. (V. *Triall d'aforismes.)*

Bastides y pedruscall. (Cabories seudo-poètiques d'un **manobre**) per En Joseph Plana y Dorca (1901 a 1904).—Barcelona, Fidel Giró, 1904. En 8.è, 208 pl., més 26 finals ab lo títol de *Els meus ex-libris y sa descripció filosófica.*

Constitueix la segóna part, pl. 147-208, un variat aplech de 230 consèlls, en verses apariats la major part, ón entre cert humorisme hi traspuha una fina sàtira. (V. *Curtas... y més curtas.)*

Biblia molt vera e catholica, trelladada de aquella propria qui fou arromançada en lo monestir de

Portaceli de lengua latina en la nostra valenciana (?) per lo molt reverent micer Bonifaci Ferrer, doctor en cascun dret... germa del benaventurat Sant Vicent Ferrer, del Orde de Preycadors; en la qual translacio fóren altres singulars homens de sciencia. E ara darrerament aquesta es stada diligentment corregida, vista e regoneguda per lo reverent Mestre Jaume Borrell, mestre en Sacra Theología...—Valencia, per mestre A. Fernandez de Cordova, del regne de Castella, e per Lambert Palmart, alemany. M.CCCC.LXXVIII. En fol.

Sabut és que s'hi troben en l'Antich e Nou Testament un nómbre més o menys crescut de proverbis, specialment en los llibres de la *Saviesa*, l'*Eclesiàstich*, los *Proverbis* e l'*Eclesiastés*, atribuits la major part a Salomó. De tots quatre llibres n'hi hà bona mostra, per Fra Eximeniç catalanisats, en *Lo terç del Crestià*, Ms. del XIV.èn segle. (V. *Sapienciari*, *Los Proverbis de Salomó*, *L'Eclesiastés* e *Los quatre Evangelis*.)

BOTÁNICA POPULAR, ab gran nómbre de confrontacions per D. Cels Gomis.—Biblioteca popular de la «Associació d'excursions Catalana». Vol. VI. —Barcelona, «L'Avenç», 1891. En 8.è, 157 pl.

En aquest interessant aplech hi ressalten una munior d'aforismes e dites populars, referents al títol de la obra. (V. *La Lluna, segons lo poble*, e *Meteorologia popular*.)

BRINS Y GAVELLES.—«Museo Balear de Historia, Literatura, Ciencias y Artes».—Palma, 1877. En 4.t

Hi hà en la dita Revista, pl. 427-433, una epístola contenint 154 dites o modismes mallorquins d'en B. Ferrà. (V. *Refrans glosats*.)

Més avant, n'hi aparexen una trentena d'en M. Obrador Bennassar, responent a la anterior epístola.

BROMETAS, CORRANDAS Y ALTRES POESÍAS (d'en) Joan Oliva Brigdman.—Barcelona, F.co Badía, 1899. En 8.è, 32 pl.

Conté un centenar d'apariats humorístichs, e XXV corrandes sentencióses.

Al final de la centena, diu: AL LECTOR: *Si llegint eixas brometas,—has somrigut un instant;—pensa que moltas son fetas, tot plorant!*

Calendari català, col-leccionat per F. P. Briz y F. Matheu.—Barcelona, Joan Roca y Roca. En 8.è

En lo curs de sa publicació, del any 1865 al 1882, conté alguns aforismes intercalats en lo test.

Calendari català, coleccionat y publicat per Joan B.ta Batlle.—«L'Arxiu».—Barcelona J. Puigventós. En 8.è.

Tots los 8 volums publicats, del any 1898 al 1905, oferexen manats d'aforismes al peu de cada plana curta.

Calendari de l'art del pagés, publicat per en F. X. Tobella y Argila.—Barna., «La Renaixensa». En 16.è, 32 pl.

En lo del primer any (1878) insertà algunes observacions pràctiques d'astronomía popular e una cinquantena de refrans meteorològichs.

Encare en lo 1884 va encloure, referents a cada mes, de 12 a 24 refrans agrícols e meteorològichs de la tan notable colecció d'en Sebastià Farnés.

Per fí, en lo metéix any sus-are dit, apareguéren dues dotzenes de refrans e màcsimes xinesques, rurals e polítiques, dins lo *Volum vuytè* (quint, a la coberta) *de la Bibl. de «L'Art del pagés»*. Duu aquest per títol: *La agricultura en Xina,* per Eduart Toda y Güell.—Barcelona, «La Renaixensa», 1884. En 16.é, 254 pl.

Calendari del pagés, publicat per l'Institut Agrícola Català de St. Isidro.—Barcelona, A. Brusi. En 8.è

Començant en l'any 1856, e en curs de publicació, conténen alguns d'élls sentencies. màcsimes e aforismes. En lo del 1875, pl. 89-91, s'hi insertaren *Aforismes rurals* per D. Narcís Fages de Romà. *(No publicats encara.)* Són 63 strofes de dos a sis verses, continuant ab una trentena l'any 1876, e altres tants en los següents fins al 1885. (V. *Cartilla rural.)*

Encare en lo 1906, pl. 68-79, hi hà uns quants *Aforismes meteorològichs de Catalunya,* comentats per en Dionís Puig.

Calendari dels pagesos, adornat ab láminas, máximas y consells.—Barcelona, Imp. de A. Llorens. En 4.t, 16 pl.

Dés del primer any de sa publicació (1861) ofereix dues màcsimes cada mes, al stil Turmeda, e consèlls e aforismes populars o semi-populars, encloses entre lo santoral, per omplenar les ratlles curtes.

Calendari Folk-lóric d'Urgell, per Valeri Serra y Boldú.—(Barcelona, Seix & Barral, 1915). En 8.è, 348 pl.

Conté gran nómbre d'*Adagis* rurals, axicom de referents a cada festivitat e diades de Sants, intercalats en lo test, per altra part, molt nodrit d'invocacions, dites, oracions, corrandes, etc. d'aquella comarca.

Camí (Lo) de la Fortuna. (Un llibre del poble). Consells bréus y senzills pera esser rich, per Benjamí, Franklin.—Barcelona, Celestí Verdaguer, 1868. En 8.è, 32 pl.

Fóu traduhida aquesta obreta al català e al castellà per en Gayetà Vidal & Valenciano. Conté bon nómbre de refrans aplicats al assumpte.

Cancionero llamado Flor de enamorados... agora nuevamente por muy lindo orden y estilo, compilado por Juan de Linares.—Barcelona, Matevat, 1681. En 12.è

La edició anterior, en lo metéix format, és del 1624.

Entre una vintena de cançons catalanes que hi figuren, n'hi hà sis o set prou sentencióses, glosant algun aforisme amorós.

Vers l'any 1900, va reproduhir aquestes darreres, a Barcelona, en Joan B.ta Batlle, en fulles soltes e lletra Tòrtis. Los llurs títols són: *Desengany d'amor.—Dupte amorós.—L'amor és lladre.—L'amor, callant demada.—Ulls y cor en gran debat.* ***—Amor de donzella, aygua en cistella.***

Encare fóren encloses, entre altres no menys aforístiques, en les *Cançons d'amors...* revistes e ordenades per Antoni Bulbena & Tosell.—Barcelona, «La Acadèmica», MDCCCCIV. En 12.é, lletra gòtica, (32 pl.) (V. *Dos libres de Pere Seraphi.)*

Carta de Sant Bernat a sa germana, traduhida per Fra Antoni Canals, Mestre de sagrada Teología. «Col. de doc. inéd. del Arch. gen. de la Corona de Aragón». Vol. XIII.—Barcelona. Imprenta del Archivo. 1857. En 4.t, 652 pl.

Aytan notable document, del xivèn segle, ocupa dés de la pl. 415 fins a la fí del dit volum. Es un estens tractat, partit en dós pròlechs e LXXV capítols, rublerts de consèlls e màcsimes morals e spirituals.

Cartilla rural en aforismes catalans, basada en las reglas donadas per los més clàssichs agróno-

mos *(sic)* antichs y moderns, nacionals y estrangers, y en las observacions y pràcticas dels millors cultivadors. Composta per D. Narcís Fages de Romà...—Figueras, Gregori Matas, 1849. En 16.^{è}, 125, pl.

Es un abundós aplech de consèlls rurals de la collita del autor. L'any següent, los féu publicar en castellà sóts lo nom de *Aforismos rurales.*

Encare en Román J. Brusola, l'any 1853, ab lo títol de *El Amich del Llaurador*, ne publicà una traducció en valencià. (V. *Calendari del Pagés* e *Reglas de urbanitat.)*

Castell de amor. (Colofó final:) Aquesta primera edició de «Castell d'Amor» fou estampada a Vilanova y Geltrú, per Oliva, impressor, lo mes d'Agost del any M.dcccc.x. Lletra gòtica. En 8.^{è}, 28 pl.

Tréta aquesta obreta d'un Ms. del XV.^{èn} segle, transcrita d'en Marian Aguiló, ofereix un sotil questionari ab 53 preguntes plenes de poesía, del qual se-n podría estraure un refraner d'Amor. Veja-s, sinó, lo començament:

¶ De què és fundat lo Castell de Amor? *Respon:* Lo fonament és de desirs: les parets són de sospirs: les torres son de dolsor: la plassa, de bé amar: la porta, de perseveransa.

¶ Quína és la clau qui lo Castell pot desfermar? *Respon:* Pregar continuament.

Catálech d'obres teatrals catalanes. Llibrería Millá.—Barcelona, (F. Costa, impressor), 1914. En 4.^{t}, 112 pl.

Per més que semblant publicació no sía féta ab ninguna intenció paremiològica, contenint com conté un llarch catàlech de les produccions teyatrals en català, valencià e mallorquí, fins avuy publicades, devíen necessariament figurar-n'hi un gran nómbre tenint per títol algun refran o modisme, lo qual vé a constituir una paremia glosada o en acció. Registrades stan en la present *Bibliografía* la traducció del *Entremés de refranes* en català e *El Dicharachero* en valencià, a més de la *Rondaya de Rondayes* en mallorquí, veritables mosaychs de aforismes e dites proverbials. Donchs no podía mancar-hi una mostra d'aytal specialitat, original, en català. Tal és, la joguina còmica en 2 actes: *A qui busca lo dels altres...* d'en Conrat Colomé (strenada l'any 1881, e a Barcelona stampada en 1887), ón dós dels personatges apliquen paremies a tot propòsit, fins a formar una aforística d'unes 125 dites populars.

Bé pugen a un centenar los títols aforístichs del dit *Catàlech,*

oferint encare, al peu de les planes curtes, passat d'una trentena de sentencies e pensaments d'algun autor o actor dramàtich, dés de Shakespeare fins a en Enrich Borras.

Ja en 1892, ab l'obgécte d'exhibir en Joan Almirall & Forasté sa notable colecció d'obres teyatrals catalanes en la esposició de Viena d'aquell any, se stampà e publicà un *Katalog der Ausstellung des Königreiches Spanien.*—Wien, 1892. En 4.t, 95 pl.

Dés de la pl. 43 a la 86 s'hi enclouen un centenar, si fà no fà, de les metéxes obres del catàlech demunt descrit.

Catón (Libro de). Col. de doc. inéd. del Arch. de la Corona de Aragón. Vol. XIII.—Barcelona, Imp. del Archivo, 1857. En 4.t

En vuyt planes, conté lo començament del dit llibre, d'en Denis Cató, provinent d'un Ms. de S. Cugat del Vallès, traslladat en lo xv.èn segle de llatí en català.

Fóu reproduhit, per vía de notes, en la edició d'en Llabrés, 1889. (V. *Llibre de paraules e dits.)*

Colección de temas para ejercitarse en la traducción del catalán al castellano, y practicar las reglas de la Gramática castellana, por D. Luis Bordas.—Barcelona, Libr. de la Sra. V.da Mayol, 1857. En 16.è, 173 pl.

Dés de la pl. 145 a la 156, aprés d'algunes consideracions paremiològiques, inserta fins a 83 refrans catalans ab los llurs corresponents castellans.

Es aquesta una nova edició, del tót renovada e considerablement augmentada, del *Curso de temas* del metéix autor.

Com en la anterior, hi figura ademés un téma (pl. 111) format d'una dotzena d'amonestaments als fills.

Comedia de Calist & Melibea. (La Celestina.) (de) Ferran de Ròjas. Per primera volta en català literalment traduhida de la edició original, per Antoni Bulbena & Tosell.—Barcelona, stampa de la Vda. Badía, M.CM.XIV. En 8.è, 200 pl.

Considerada aquèsta com a segóna obra mestra de la literatura castellana, composta a les darreríes del XV.èn segle, bé constitueix tot un plasent Refraner. Passen de 250 los aforismes e locucions proverbials que conté, genialment encastats com en joyell de preu. Donchs, a demostrar la utilitat, entre altres, que semblant traducció ofereix, donam ací alguns dels dits aforismes ab llur equivalènt en català, no continguts en ningun dels diccionaris o refraners cast.-cat. fins are publicats:

El abat de do canta de alli viste.—L'abat de çò que canta se-n vesteix (o ne trau per casa).
Meter aguja y sacar reja.—No donar poch, séns traure-n mólt. Donar una glà per fer cagar un roure.
Más mal hay, que suena.—Molt soroll, e poques nous.
Uno piensa el vayo, é otro el que lo ensilla.—L'ase fa un compte, e lo traginer un altre.
Quien menos procura alcanza más bien.—Qui menys la procura sol havèr mes ventura.
Cada buhonero alaba sus agujas.—Cada marxantó avanta sa mercadería.
A cabo de un año, tarde é con mal.—Una vegada al any, e encare ab dany.
A los flacos corazones el dolor los arguye.—La dolor los cors febles agusa.
Sobre dineros no ay amistad.—En tractant de diners no-y hà amichs ni parents. Lo diner no coneix amich ni parent.
Todo lo puede el dinero.—Tot-poderós és lo diner. Diners poden tota res.
Jamás al esfuerço desayudó la fortuna.—Ja may al sforçat fóu contraria la fortuna.
Cada uno dice de la feria como le va en ella.—Cadascú parla de la fira segóns li-n haurà anat la reexida.
Al freir lo verá.—Al cul del sach s'ho trobarà.
El hombre apercibido, medio combatido.—Vés ben previngut, que seras mig combatut, Hom avisat val per dós.
El propósito muda el sabio, el necio persevera.—De propòsit muda lo savi (o vell), persevéra lo nescient.
Del monte sale con que se arde.—Es exit del bosch çò que hi cala foch. Qui ab tu s'abriga, aquèst conspira.
Mueran é vivamos.—Lo mort a la mortalla e lo viu a la taula.
A nuevo negocio, nuevo consejo.—A nou afer, nou parèr.
Aunque muda el pelo la rabosa, su natural no despoja.—Anch que la guineu muda lo pel, de son natural no-s desprèn.
Nunca más perro a molino.—Gat scaldat, ab ayga tebia ne té prou.
Al tiempo el consejo.—Lo consèll, d'hora pendre-l.
Todo aquello alegra que con poco trabajo se gana.—Tot allò alegra que ab poch treball hom guanya e sens treball augmenta.
Si te vi, burléme.—Si t'he vist, me-n rich.

Conçells, maximes e veritats, dictades per la sapiencia divina à Fra Pere Benet de Sanctes Creus, e visorades e esmenades per lo Reverent Prior del dit Convent, en l'any de la nativitat de N. S. Deu mccccxxxvj. Aplegades y per primera volta dades a l'estampa, segons lo Códich dels RR. PP. BB. de Carcasonne, ab los fac-simils de les

vinyetes del dit códich, per Frederich Lluis de la Forestau...—En la ciutat de Montpeller. MDCCCLXXXI, Estampa Felibrenco.—(Girona, Imp. de P. Torres). En 16.^{è}, 16 pl.

Aquesta humorada d'en Pompeyus Gener, consta de sexanta strofes, de dós e de quatre verses, escarnint los d'en Amat o d'en Turmeda. (V. *Los cent conçeyls*).

Conçeyls (Los cent) del Conçeyl de Cent, escrits de ma de Fra Feliu Piu de Sanct Guiu canonie de la Seu, ab altres Maximes e Veritats que s'hi enclohuen, e son en vers.—Barçalona, Massó e Casas, a la marca de «L'Avenç», M.DCCCXCI. En 8.^{è} perllongat.

Es una 2.ª ed. dels *Conçells* anteriors, augmentada ab una corantena de strofes e algunes vinyetes antigues.

Una nova ed. fóu stampada a Gracia, per en Francés Seix, M.D.CCCIC, en lo metéix format editada per en Llordachs, llibreter.

Concurso de Proverbios españoles. (Revista ilustrada de) «Nuevo Mundo», dés del 13 d'Agost al 24 Octubre de 1914.—Madrid. En 4.^{t}

Passat de 500 aplechs de 15 paremies, d'altres tants concursants, s'hi publicaren, havènt-n'hi 9 de Catalunya e 4 de Valencia. Entre aquélls hi hà en Oleguer Miró, de Manresa, en Vicenç Darder de Tóssa, en Joan Marqués Cornellà de Blanes, en Josep Castañé e Na Agna Gorina Homs de Barcelona: entre los valencians, en Josep Buil e en Rafel Sanchis.

Donarèm ací una mostra, per sa originalitat, dels que s'insertaren de Na Gorina:

L'or, tot i essent mellor, relluu menys que lo llautó.
Ab la butxaca plena, qui vol tót ho remena.
Cobreix-te d'or, i seras savi, prudent i fort.
Les obres fan l'home, no l'home les obres.
L'or i l'argent atrauen la gent; mas la bona llenga atrau l'or, la gent i l'argent.
Qui massa te respalla, és que-t vol traure la póls.
Qui cerca troba, qui treballa cobra.

Consejos (Trad. catalana de los) que dió D. Quijote á Sancho Panza antes de que fuese a gobernar la Insula.—Barcelona, Ramírez & C.^{a}, (1873). Fulla en 4.^{t}.

Fóu aquest fragment, del cap. XLII de la 2.ª part de la obra de Cervantes, traduhit d'en Gayetà Vidal & Valenciano, en lo 257.è aniversari de la mort del autor.

Encare, disset anys més tart donà, de ben diferent stil, lo present compilador un *Fragment reproduhit de la primera ed. del D. Q*...* (lo metéix anterior) *y traslladat en sis idiomes neo-llatins; posant lo catalanesch entremig, com a mostra d'una trad. que ha de veure la pública llum.*—Barcelona, «La Catalana» de Jaume Puigventós. M.DCCC.XC. En 4.t, 8 pl.

Al publicar-se la trad. de tota la obra, l'any següent, insertaren lo dit fragment catalanesch en «L'Arch de Sant Martí», nóm. 492. En fol. (V. *Don Quixot.*).

CONSELLS (BONS) ab la traducció castellana per Don Ramón Font, Vicari y arxipreste de Gerona.—Gerona, Tomás Carreras, (1898). En 8.è, 164 pl.

Es un aplech de cinch a sis-cents aforismes e proverbis, entre de populars e d'ordenats per l'autor.

L'any següent ne publicà la *Segona part.*—Barcelona, Fills de Jaume Jepús, 1899. En 8.è, 40 pl.

Conté aquèsta uns 250 consèlls e aforismes. (V. *Refráns de la llengua catalana*).

CONSELLS (BREUS). Premi concedit a Don Joseph Roca y Sans, en el Certámen de la delegació á Caldes de Montbuy de la «Cambra Agrícola oficial del Vallés», celebrat el día 9 Octubre 1905. —Granollers, Jaume Joseph, 1907. En 8.è, 15 pl.

En 60 quartetes, s'hi glosen altrestants aforismes populars.

CONSELLS (LLIBRE DE). «La Veu del Montserrat». Setmanari popular de Catalunya.—Vich, Anglada. En fol.

S'hi insertaren en los anys 1879, 80 e 81 tres mostres, en quartetes, d'un llibre inèdit, ab lo dit títol, compost l'any 1850 d'en Marian Aguiló. Són d'ayre místich o moral.

Dos altres fragments ne publicaren a Barcelona, l'any 1898, lo «Calendari Català», d'en J. Batlle, e l'«Almanaque de las Conferencias de S. Vicente de Paúl».

Encare hi hà al metéix periòdich anterior, any 1895, de Mossèn Josep Valls y Bofarull, un *Manadet de pensaments*, ún per cada díe del any.

CONSELLS (LOS CENT Y VINT), veritats y aforismes posats en vers y dedicats als naturals y habitants de la regió catalana per lo Dr. Apólac (Calopa ?). Gerona, Tip. del Hospici prov., 1909. En 8.e, 46 pl.

D'aquestes 120 posades prou fluxes, en quartetes la major part, n'hi hà algunes al stil Turmeda.

CONSELLS Y BONS AVISOS dirigits a una noble senyora valenciana nouament casada. Per Andreu Martí Pineda, notari.—(A la fí:) «Estampat en la noble ciutat de Valencia.» Lletra gòtica. En 4.t, 8 pl.

Aquesta interessant fulla volandera del XVI.èn segle, axicom una altra que lo metéix autor scriu *a un son gran amich nouament casat*, contenint 21 strofes de deu verses quiscuna, són una reproducció en lletra gòtica d'en Marian Aguiló, e encloses en lo seu *Cançoneret d'obres vulgars*, ricament editades vers l'any 1875.

Fóren abdues composicions de nou reproduhides per en R. Miquel & Planas, l'any 1911, dins lo *Cançoner satirich valencià dels segles XV y XVI*, pl. 283-296.

Per cert que, al parlar d'aquesta excelent edició del Sr. Miquel, no sabèm star-nos de consignar alguns aforismes, de les dues dotzenes bones qui-s troben en *Lo procés de les olives*, primera obra del dit Cançoner. E són aquests:

A mal de ronyons, faixau-vos la cama.
La amor, com lo fret, no sap ón se posa.
Una oroneta no fa estiu.
Qui sà se lliga lo dit, séns pôr lo-s deslliga.
Qui molt s'escusa, molt més s'acusa.
Del pà del compare, bon cantell.
La ley de la dona és tostemps mudar.
Qui bat la mata que-s menge lo conill.
No cal a góç vell cridar-lo: «quiç, quiç.»
Més val la fí, que lo medi *(mijà)* que-y va.
A cavall qui és flastomat lo pel li lluu.
A tu ho dich, filla; entent-hi, nora.
Res no és mal dit, si mal no-s vol pendre.

CONSELLS (LLIBRE DE BONS). *Nou fra Anselm.* Compost per un estudiant de Teología.—Vich, Ramón Anglada. En 16.è, 39 pl.

Aquesta obreta de Mossèn Jaume Collell, tres vegades stampada dés del 1870 al 1880, consta de 123 quartetes morals, al stil Turmeda.

Al primer nóm. de «La Renaixensa», 1 Febrer 1871, s'hi insertà un article crítich de la dita obra, reproduint-ne 14 strofes.

CONSELLS (RECULL DE) Y AFORISMES profitosos als pagesos y remaders. Folletí de la «Biblioteca Clàssica Catalana».—Barcelona, Arthur Suarez, 1909. En 4.t

Al nóm. XXIX del dit Folletí, hi hà una trentena de strofes a imitació d'en Turmeda, signades *Els menescals de Catalunya.*

CONSEYLL DE BONES DOCTRINES que una reyna de França donà a una filla sua qui fonch muller del Rey Danglaterra. «Memorias de la Academia de Buenas Letras»...—Barcelona, C. Verdaguer. 1868. En 4.t

En les pl. 584-588 del vol. II, s'hi troben aquests consèlls o manaments, qui fóren traduhits en lo XV.èn segle.

CONSOLACIÓ (LLIBRE DE) DE PHILOSOFÍA del gloriós doctor Boeci, transladat en romanç catalanesch y endreçat a l'alt infant en Jaume de Mallorca, seguit de la *Moral Consideració* contra les persuasions, vicis y forces de amor, de Don Francesch Carroç Pardo de la Casta, a cura de don Bartomeu Muntaner.—Barcelona, (C. Verdaguer, impressor), 1873. En 8.è, 328 pl.

Fórma part de la «Biblioteca Catalana», editada per en Marian Aguiló.

Un fragment d'unes 18 planes, d'un estracte e traducció del Boeci fóu ja publicat l'any 1857 dins lo vol. XIII del Arxiu de la Corona d'Aragó, tret d'un Ms. catorzecentista del Monestir de Ripoll.

Quant al tractat de *Moral consideració*, lo reproduhí Josep Ribelles en la «Biblioteca valenciana popular», a Barcelona.—1914. En 4.t, 45 pl.

COSAS DEL MON. Articles y quadros de costums, (per) Frederich Soler (Serafí Pitarra). Biblioteca de la «Revista de Sabadell». Vol. 1.er—Sabadell, Imp. de M. Torner, 1888. En 16.è, 110 pl.

En dótze articles, plens d'encertades consideracions, l'autor hi satirisa humorísticament la comedia humana. Se-n podría estraure un bell aplech de pensaments.

COSTUMES (LLIBRE DE BONES) DELS HOMENS e dels oficis dels nobles. Sermó d'en Jaume Cessulis en latí preycat, sobre lo Joch dels scachs, trelladat en lo xv.èn segle a la lengua catalana. Segons un Ms. de la catedral de Girona, transcrit per En Manel de Bofarull.—Barcelona, F.co X. Altés, 1902. En 8.è, 117 pl.

Si bé en aquesta obra d'en Gazull (?) s'hi parla de Scachs, son obgécte és moralitzar les gents, ab màcsimes e sentencies dels antichs.

Tréta aquesta edició per lo present compilador de tres Mss., corresponents a dos traductors diferents, séns dupte que és la més presentable, per seguir la versió més correcta de Girona e un fragment del Arx. de la Corona d'Aragó. Donchs, ab tót e la ostentació ab què-s presentà dos anys abans (en lletra Tòrtis, a tres tintes), a «L'Avenç», la versió de Madrit del altre traductor, tal com se stampà resulta en molts llochs inintelligible.

Curso de temas para ejercitarse en la lengua castellana, ó sea ensayo sobre la traducción del catalán al castellano. Por D. L. B. (Lluis Bordas). —Barña., J. Mayol y C.ª, 1828. En 16.è, 142 pl.

Són los dits *temas* tots en català, ab notes analítiques en castellà, contenint dés del téma XXIV al XXXI un aplech de sis a vuyt dístichs cascun, los quals fórmen un bell tractat de la obligació dels fills envers los pares. S'hi troba encare, vers la fí, un aplech de 78 aforismes en abdues lléngues.

Curtas... y més curtas... per Joseph Plana y Dorca. —Barcelona, Fidel Giró, 1901. En 12.è, 102 pl.

Conté aquest volumet, aprés d'algunes poesíes curtes prou intencionades, una tanda de 100 pensaments, encare més bréus e sotils.

Debers de varios estats. Camí dret y segur per arribar al cel, escrit per lo Exm. D. Antonio Claret. —Barcelona, H. de la V.da Plà. En 32.è

En deu planes, porta un centenar de devèrs e màcsimes spirituals. Lo metéix tractat fóu publicat l'any 1845, en un sol llibret de 48 pl.

Segóns apar d'un llibret stampat a Vich l'any 1844, en 32.è, ab lo títol de *Lo viatger christiá*, són los dits *Debers* traducció del italià.

Devers dels homens, (per) Silvio Pellico. Parlant á un jovensá. Traducció den M. Obrador Bennassar, Llecenciat (*sic*) en Filosofía y Lletres per la Universitat de Barcelona,... —Palma de Mallorca. P. J. Gelabert. 1877. En 8.è, 68 pl.

S'hi enumeren, savia e planament, en aquest tractat fins a XXXII devèrs en tots los ordens de la vida.

Encare, al present, s'és publicada una nova traducció de la

metéxa obra, ab lo títol: *Els Deures dels homens,* d'en J. Casas-Carbó.—Barcelona, Bibl. pop. de «L'Avenç», 1915. En 16.è, 126 pl.

DESENGANYS DEL APOCALIPSIS, disposats, y declarats ab sos Signes, ó Imatges en Celestial sustento per los majors en edat, y en llet Espiritual per los Parvulos, y Menors; sapien ó no sapien de llegir. Per Magí Cases, Prevere, Doctor en Santa Theología, Cathedratich Iubilàt de Rethorica en la Vniversitat de Barcelona, y Examinador Synodal de son Bisbàt.—Barcelona, Jaume Surià, (17...). En 16.è 56 pl.

Alguna bona ensenyança conté tal codern, ón ab animats verses e ab les més vives colors s'hi descriuen los Novíssims e camins de la Eternitat. Les quatre làmines qui la acompanyen són representacions de la Mort, Judici, Infern e Gloria.

DICCIONARI CATALÁ-CASTELLÁ & CASTELLÁ-CATALÁ.— Compost en presencia dels diccionaris publicats fins al día i de les principals obres literaries i filològiques catalanes, especialment les d'en Pompeu Fabra,... per A. Rovira i Virgili.—Barcelona, A. López, editor 1913. En 8.è, 840 pl.

Dés de la pl. 723 a la 782, conté un miler de *Adagis castellans amb la correspondencia catalana;* e de la 785 a la 840, un altre miler de *Adagis catalans amb la correspondencia castellana,* havènt-n'hi mólts d'iguals en abdues lléngues.

DICCIONARI CATALÁ — CASTELLÁ — LLATÍ — FRANCÉS — ITALIÁ per una societat de catalans.—Barcelona, Joseph Torner, 1839. 2 vols. en 4.t, 1063 e 1148 pl.

Conté un regular nómbre d'aforismes comentats ab la llur correspondencia en castellà, llatí, francès e italià.

DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA ab la correspondencia castellana y llatina per Pere Labernia. —Barcelona, H. de la V.da Pla, 1839-1840. 2 vols. en 4.t, 988 e 1040 pl.

Ofereix alguns refrans e modismes proverbials traduhits en castellà e llatí, en los corresponents articles.

DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA ab la correspondencia castellana per una societat de literats

catalans, amadors de la llengua.—Barcelona, Espasa germans, 1864-1867. 2 vols. en fol.

Es una segóna ed. del anterior, d'en Pére Labernia, encare que axí no consta enlloch de la obra.

La tercera edició, declarant ésser la d'en Pere Labernia y Estaller, ostenta en la portada com és una *Nova edició aumentada notablement ab vocables, modismes y aforismes... per una societat de literats catalans, amadors de la llengua.*—Barcelona. Espasa y C.ª, editors, (1888-1892). 2 vols. en fol., 619 e 752 pl.

Dirigí aquesta edició en Ignasi Ferrer y Carrió, enclohenthi los refrans, augmentats ab un breu comentari.

Finalment aparegué, vers l'any 1910, a basa del Labernia, una *Nova edició enciclopédica il-lustrada. Conté, a més de les accepcions dels diccionaris fins ara publicats, els vocables, modismes y aforismes,.. admesos en successives edicions...; per un conjunt de literats catalans que estimen la seua llengua...* —Barcelona, Salvat y Comp.ª, S. en C., editors. 3 vols. en fol.

Fóu dirigida sa publicació a la primería per en Cels Gòmis, e després per en Josep Fiter e Inglés. Conté un gran nómbre d'aforismes e de locucions proverbials acompanyats de la llur correspondencia en castellà.

DICCIONARI DE BARBRISMES INTRODUHITS EN LA LLENGUA CATALANA. Conté... més de tres mil articles, en los quals s'esmenan expressions del llenguatge parlat y escrit, tant en lo d'us vulgar com en lo referent a Arts, Oficis, Ciencias... etc., ilustrat ab gran copia d'exemples trets de documents oficials y particulars, de prosistas y poetas de diversas centúrias, d'aplechs de literatura popular o recullits de boca del poble mateix. Obra composta per Antoni Careta y Vidal.—Barcelona-Vilanova y Geltrú, Oliva, Tipograf. En 4.t, 477 pl.

Intercalats entre los exemples, passen d'una cinquantena los aforismes populars e consèlls d'en Pax que conté.

DICCIONARI MALLORQUÍ-CASTELLÁ, y el primer que se ha donad á la llum, compost per Don Pere Antoni Figuera, franciscano esclaustrad.—Palma, Imprenta y Llibrería, de Esteva Trías, Añy 1840. En fol.

Dés de la pl. 598 a la 614 (final): «*Apéndice*. Collecció de vários adágis mallorquins-españols posáds per la primera síllaba ab que coménsan, y de una ó altra frase.»

Constitueix lo dit *Apéndice* un curiós aplech de 746 adagis e dites en mallorquí, ab la llur correspondencia castellana.

Diccionari (Novíssim) manual de las llenguas catalana-castellana... per D. Jaume Angel Saura. Nova edició aumentada ab una copiosa col-lecció de refrans, adagis, proverbis, aforismes, frases proverbials, etc. catalans, ab la correspondencia castellana...—Barcelona, Llibrería de Esteve Pujal, editor, 1883. En 8.è, 552 pl.

Dés de la pl. 477 a la 552 conté 3.057 refrans e modismes catalans, ab la llur correspondencia castellana.

La ed. del 1866 és la metéxa, ab portada reimpresa.

Diccionari manual catalá-castellá. Enciclopedia moderna catalana per Joseph Fiter y Inglès.—Barcelona, Joseph Gallach, editor, 1913-14. En 8.è, 4 vols. d'unes 500 pl.

Es abundant en aforismes e locucions proverbials als corresponents articles.

Diccionario castellano-catalan-latino-frances-italiano por Martí Bordas y Cortada.—Barcelona, A. Brusi, 1842-1845-1848. 3 vols. en 4.t major.

A cada article corresponent inserta nombróses aforismes comentats e traduhits en quiscuna de les dites lléngues.

Diccionario catalan-castellano-latino por Don Joaquín Esteve y Don Joseph Belvitges, Presbíteros.... y D. Antonio Jutglá y Font, doctor en ambos derechos...—Barcelona: En la oficina de Tecla Pla, Viuda, administrada por Vicente Verdaguer, M.DCCCIII. 2 vols. en fol., 419 e 429 pl.

La segóna edició, en la Imp. de la V. é H. de D. Antonio Brusi, és del any 1830.

S'hi troben alguns refrans qui-s corresponen en los idiomes indicats a la portada.

Diccionario catalan-castellano, redactado en vista de cuantos se han publicado hasta el día por D. y

M.—Barcelona, Imp. de J. Roger, 1847. En 12.è, 962 pl.

A la fí, en un *Apéndice* de 27 pl., conté un aplech de 450 aforismes comentats e ab la llur correspondencia castellana. (V. *Colección de Refránes catalanes.)*

DICCIONARIO CATALAN-CASTELLANO, con una colección de 1,670 refranes, por el P. M. Fray Magín Ferrer, de la órden de la Merced. Segunda edición,—Barcelona, Pablo Riera, 1854. En 12.è, 688 pl.

La primera edició per F. M. F. P. y M. M., segóns lo Doctor Sbarbi, és del any 1839.

En lo volúm *castellano-catalán,* publicat a Reus l'any 1836, hi manca la dita *colección*. La segóna ed. de la metéxa, ab refrans cast.-cat., és de Barcelona, P. Riera, 1847.

DICCIONARIO DE LA LENGUA CASTELLANA, con la correspondencia en catalán, publicada en vista de todos los diccionarios por Delfin Donadiu y Puignau. —Barcelona, Espasa y Comp.ª, 1895-97. Quatre vols. en fol.

Com és de suposar, és abundant en aforismes catalans corresponents als castellans.

DICCIONARIO (NOVISIMO) MANUAL de las lenguas castellana-catalana... Nueva edición por D. Santiago Angel Saura, la más completa y considerablemente adicionada y aumentada con una copiosa colección de más de 3.000 refranes, adagios, etc. *(com en la ed. cat.-cast.).*—Barcelona, Librería de Esteban Pujal, editor, 1884. En 8.è

Vers la fí, porta 3,272 refrans castellans, ab los equivalents en català o bé traduhits literalment.

DICCIONARIO VALENCIANO-CASTELLANO de D. José Escrig y Martínez. Tercera edición corregida y aumentada con un considerable caudal de voces, frases, locuciones, modismos, adagios y refranes, de que los anteriores carecían... por una sociedad de literatos, bajo la dirección de D. Constantino Llombart, fundador de *Lo Rat penat*...—Valen-

cia, Librería de Pascual Aguilar, editor, 1887-1891. En fol. 1,231 pl.

Arriba a 1.263 lo nómbre de refrans valencians que conté, tóts ab lo llur comentari en castellà.

Diccionari popular de la llengua catalana. Contenint totes les paraules compreses en tots los altres *Diccionaris* catalans d'ençà de la publicació del primer, en 1650, pel gramátich en Pere Torra; les variants de les comarques de Catalunya, Mallorca, Valencia y illa de Sardenya; lo tresor llinguístich de catalá primitiu conservat en los dialectes del Mitg-dia de França y vessants dels Pirineus; lo llenguatge clássich y literari dels Trovadors de la Edat-mitja, del segle IX al XV;... per Joseph Aladern.—Barcelona, F.co Baxarías, editor, 1904. 3 vols. En 4.t major.

No-res, o quasi no-res, s'és complert de quant ofereix en la portada. Anà exint lo cèlebre *Diccionari* en fascicles, ón hi apareix cada paraula stiragaçada ab tots los derivats possibles e impossibles de la metéxa, tot entretenint-se en minucióses definicions d'aquèlles e de cada modisme, tant que, al arribar a la lletra D, en lo segón volum, tinguéren d'abandonar lo camí emprès, encarregant-se en Jaume Barrera d'encabir en lo tercer dés de la D fins a la Z, passant per alt los corresponents aforismes.

Axí devèm fer constar que, entre la A, B & C, hi figuren unes quatre dotzenes de refrans e locucions proverbials, axò si, acompanyats de sengles e estenses comentaris.

Dictionarium, sev thesavros catalano-latinvs, verborum ac phrasum. Aucthore Petro Torra,...—Vici: Ex Officinà Petri Morera, Typographi. Anno 1757. En 4.t, 635 pl.

La primera aprobació és datada a Barcelona, any 1650.

Porta de tant en tant algun aforisme català ab la traducció llatina.

Dicharachero (El). Choguet valensià en un acte y en prosa, orichinal de D. José Ferrando.—Valencia, José Canales, 1897. En 8.è, 19 pl.

Es un entremès còmich tot ell rublert d'aforismes valencians e algun de castellà.

Dites y refrans que s'usen en el poble de Sant Hilari y sa Rodalía. Periòdic «La Estiuada». Any 1914. Nóm. 73. En fol.

Alguns n'hi començà a insertar en lo dit nómbre d'antany.

Ditxos, sentencies, diálechs y altres frioleres. Periòdich dels «Quatre gats». Nóm. 6 e següents, 1898. En fol.

Curiós aplech, sots-signat d'Alfhons Pajés (J. Planas.) (V. *Semprevives.)*

Doctrina de bell parlar. Compost de mestra (*sic*) Albertà de Bretanya... «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona». Vol. II.—Barcelona, C. Verdaguer, 1868. En 4.t

En lo dit volum (pl. 591-613) hi figura aquest estens e interessant tractat de consèlls e sentencies morals, traduhits del llatí en lo XIV.èn segle.

Férem-lo reimprimir, més tart, ab aquest títol: *Consells & proverbis trets d'una Doctrina de ben parlar, en llati composta per mestre Albertà de Bretanya l'any M.CC.XV...*—Barcelona, Fidel Giró, 1901. En 8.è, 14 pl.

Doctrinal de Juan del Pueblo, por Fermin Sacristan.—Madrid, V.da é Hs. de Murillo, 1907-1912. En 4.t, 2 vols. 370-388 pl.

Séns dupte, promet ésser aquest lo més complert Refraner castellà de quants ne síen fins are publicats, car, d'uns 3.000 aforismes que entre los dós volums ofereix, n'hi hà la majoría de confrontats ab sengles equivalènts en los diverses dialectes neo-llatins, entre élls lo català e lo valencià.

Podría ésser que anas aparexent-ne algun altre volum, comprenent cascun de la A a la Z, com en los dós ja publicats, qui, dividits per *Concéptes*, arriben tot just a la D, e diu lo recopilador que són 22.000 los aforismes que té en cartera.

Doctrina moral del mallorquí en Pax, autor del sigle XV. Edició popular completa publicada per Gabriel Llabrés y Quintana.—Palma de Mallorca, Felip Guasp, 1889. En 8.è, 154 pl.

D'aquesta obra se-n conexen cinch o sis manuscrits. En los XLIX capítols e un *Preàmbol* que la constituexen, rublerts de sentencies dels antichs e de la Biblia, referides d'un pare als seus fills, s'hi intercalen algunes quartetes d'en Cerverí de Girόna.

Doctrina moral y política. «Colección de documentos ineditos del Archivo general de la Corona de Aragón», publicados de R. O. por su cronista D. Próspero de Bofarull y Mascaró.—Barcelona, Imp. del Archivo, 1857. En 4.t

Lo vol. XIII de la dita colecció, pl. 311-393, conté un bon fragment d'un còdecs del XIV.èn segle, provinent de S. Cugat del Vallès, intitulat *Collació*. Es un tractat en fórma de diàlech entre un frare e alguns ciutadans.

Doctrina (Llibre de) pueril del B. Mestre Ramon Lull. Text original directament trelladat d'un Ms. quatrecentista, ab proemi, illustracions y notes den M. Obrador y Bennassar, Arxiver mallorquí. — Barcelona, Gustau Gili, editor, MCMVII. En 8.è, 303 pl.

Publicada ja aquesta obra, encare que molt barroherament mallorquinisada, per en Pére Antoni Capó, l'any 1736, en 8.è, fóu traduhida en castellà e stampada a Salamanca en 1742. Sa poca circulació éra deguda a havèr-la enclosa l'inquisidor Fra Eymerich entre una vintena d'altres, censurades com a herètiques.

Ofereix la present reproducció cent capítols justs, ón tracta de punts pertanyents a la instrucció moral e profana del jovent.

Doctrines sociologiques de Ramon Lull. Apuntacions y fragments extrèts dels més antichs textes lulians originals, concordats ab breus notes y comentaris den M. Obrador y Bennassar...— Palma de Mallorca, Amengual y Muntaner, impressors, 1905. En 4.t, 55 pl.

Tal com indica son títol, és una condensació de les obres sentencióses de tan excelent mestre.

Documents políticHs, y morals; que deu practicar lo Christiá per sa vida, y sa salut espiritual, y temporál, desdél dia, en que entra en estat del us de la rahó, fins al día de sa mort. Y ha tret a llum D. Onofre Cugat.—Lleyda, per Christofol Escuder. En 16.è, 36 pl.

Aquests consèlls rimats en males quartetes, segurament del XVIII.èn segle, són stat reimpreses moltes vegades a Manresa fins al any 1879.

DOMINICAS Ó PLATICAS MORALS sobre los sagrats Evangelis de cada una de las Dominicas del any. Compostas, y predicadas per lo M. R. Don Francisco Narcis de Cilla: Rector que fou de la Parroquial Iglesia del Apostol San Pere de la Vila de Tiurana, y ara de Hostafranchs, Bisbat de Urgéll, y Examinador Sinodal del mateix Bisbat. Ab llicencia.—Manresa: Imp. de Martí Trullás. En 4.t, 567 pl.

Comença ab una *Dedicatoria del Autor al Illustrissim y Reverendissim Señor D. Bernát Francés, Cavallero, Bisbe de Urgell...* signada a Tiurana, 12 de Novembre de 1823. E aprés d'un pròlech *Al lector* e l' *Index,* posa la següent nota, qui demostra lo stil decadent usat per l'autor, ben propri de la època:

«**Nota.** Pruden Lector: advertesquia, que los termes castellans que encontria, v. g. *cuyo, momento, imenso, imortal;* y molts altres, no son erradas de imprenta, sino voluntat del autor...»

Malgrat axò, constitueix aytal obra un *Sapienciari* de màcsimes bíbliques e morals.

ECCLESIASTÉS (L') O LO PREHICADOR.—Paraules e sentencies de filosops xineschs e pèrsichs.—Nova traducció literal.—Barcelona, Fidel Giró, 1901. En 4.t, 32 pl.

Acompanyen aquest fehel trasllat bíblich del present compilador algunes notes ab variants, oferint a la fí una *Monografia del filosop Lean,* en 7 apartats, e sentencies d'altres autors xineschs e pèrsichs, fins a una sexantena en nómbre. (V. *Proverbis de Salomó.)*

ELEGANCIAS DE PAULO MANUCIO. Traduhidas de llengua Toscana per Joan Llorenç Palmyreno. Posadas ab distinció, y claredat, per lo Licenciado Fernando Alvarez, Mestre de lletras humanas en la Ciutat de Xátiva. Y ara novament traduhidas en nostra llengua Catalana per lo R. Fra Joan Baptista Bonet, Predicador...—Barcelona, A. Lacavallería, 1679. En 16.è

N'hi hà una altra edició encare de Barcelona per Barthomeu Giralt, (sens any). En 16.è, 305 pl.

Conté algunes màcsimes e frases sentencióses. (V. *Refranes de mesa...)*

ENTREMÉS (EL) DE REFRANES. ¿Es de Cervantes? Ensayo de su traduccion. Estudio crítico-literario por D. Cayetano Vidal y Valenciano.—Barcelona, J. Jepús, 1883. En 8.è, 78 pl.

Lo constituexen un veritable mosaych de refrans, dites, modismes e sentencies, fins al nómbre de 144, dels quals, diu lo traslladador, ne trobà solament deu de difícil traducció. Per cert, d'aquests deu, ne trobam prou encertada la composició dels següents:

1.—*A gran tocado, chico recado.*
Polleta d'aygua, molta plóma y poca substancia, (o sía, molta ufana e poca grana.)
2.—*Al enemigo que huye, la puente de plata.*
Al enemich qui fuig, mostra-li la drecera.
4.—*Buenas son mangas después de Pascuas.*
Ben vingut sía lo gall, anch que haja passat Nadal.
5.—*El muerto á la sepultura y el vivo a la hogaza.*
Lo mort al sot, y lo viu al rebost.
7.—*Perdí mi honor diciendo mal y oyendo peor.*
Qui va per mal camí, no fa bon pas a la fí.

En cambi, no stigué tan afortunat al traduhir lo 8 axí:

—*Por el hilo se saca el ovillo.*
Per la pinta's coneixen las cartas,

car, segurament, haguéra stat millor dihent:

Per la corda hom troba lo ruch,

o bé:

Tenint lo cap, bé trobarèm lo centener.

EPÍSTOLA (L') QUE SENT GERONIM TRAMES a Sancta Eustoxi, filla de Sancta Paula. «Recull de textes Catalans antichs.» Vol. IX.—Barcelona, Serra germ. ꝛ Russell, 1908. En 8.è, XVI fol.

Procehint d'un Ms. del XV.èn segle, troba-s a la Bibl. Prov. de Tarragona, de ón lo transcrigué mossèn Jaume Bofarull. Es un tractat ascètich, plè de sentencies de la sagrada Scriptura.

ESCLOFOLLAS AMONTONADAS per Torcuato Tasso Serra.—Barcelona, Lluis Tasso Serra, 1893. En 8.è, 159 pl. (*o síen 79 d'impreses e 78, les pars, en blanch.*)

Es un aplech de sentencies e consèlls en vers, ab alguns pensaments, intercalats, en prosa.

En l'«Almanach de la Esquella» dels anys 1896, 1897, e 1899, ab lo títol de PEDRETAS, hi hà una cinquantena més de pensaments del metéix autor. (V. *Polsina.*)

ESPURNES, (per) Joseph E. Soler, ab ninots d'en G. Cornet.—(Barcelona), Gustau Gili, editor, 1904. En 8.^{è}, 100 pl.

Ofereix aquesta obreta, d'autor pseudònim, un aplech de sàtires sociològiques e morals.

ESPURNES DE LA LLAR. Costums y tradicions tortosines per Ramón Vergés Pauli, Socio corresponsal de «Lo Rat Penat» de Valencia y fundadó (*sic*) del periòdich tortosiniste «Libertad». Tomo I.—Tortosa, Imp. de Querol, 1909. En 4.^{t}, 536 pl.

Es aquest primer volum, únich que de tan original obra conexèm, un rich tresor folk-lòrich tortosí; car, en stil pintoresch e força avinent, s'hi descriuen sengles costums e tradicions d'aquella comarca, engalanades ab gran nómbre d'oportuns aforismes e dites populars, no mancant-hi les correponents endevinalles, cançons e corrandes &. (V. *Refrans y modismes tortosins.)*

ESTÉTICA INFANTIL.—Barcelona, C. Verdaguer, 1878. En 32.^{è}, 31 pl. (*Tirada curta en paper de fil.*)

En verses acoblats, dóna en Pau Milà & Fontanals en aquest tractadet régles didàctiques e sentencióses sóbre la art, la bellesa e la religió.

Sen féu una tirada més nombrósa, en paper comú, a la imp. d'en Narcís Ramírez & C.^{a}, 1878. En 16.^{è}, 20 pl., de lletra diminuta.

Encare va publicar-ne una bona mostra lo periòdich «La Llumanera de Nova-York».—New-York, 1878: e l'any 1910, fóu reproduhida la dita obreta totalment en lo folletí de la Revista «Biblioteca clàssica catalana». Any V, nóm. IX e següents.

ETHOLOGÍA DE BLANES per D. Joseph Cortils y Vieta. —Biblioteca popular de la «Associació d'excursions catalana», vol. III.—Barcelona, N. Ramirez y C.^{a}, 1886. En 8.^{è}, 201 pl.

Dés de la plana 177 a la 185, conté 34 *adagis referents al temps* e 126 de *més usuals*, alguns d'élls confrontats ab altres de castellans.

EVANGELI (EL SANT) DE N. S. JESUCRIST Y ELS FETS DELS APÓSTOLS. Traducció de la vulgata llatina per D. Marian Serra y Esturí, Pbre., ab una exhortació del Ilm. Dr. D. Joseph Torras y Bages, Bisbe de Vich.—Barcelona, Eugeni Subirana, ed., 1912. En 8.è, 506 pl.

Es de doldre que aytan lucsós volum no oferesca, axicom fa en quant a la fidelitat del test, major correcció de stil, squivant alguns castellanismes e vulgarismes de què solen abundar semblants obres de predicació evangèlica. (V. *Lo Nou Testament.*)

EVANGELIARI per Frederich Clascar, pbre.—Barna., Eugeni Subirana, editor, 1912. En 8.è, 506 pl.

Ben elegant e profitósa obra, contenint totes les Dominiques del any, acompanyades d'estenses consideracions e sentencies morals.

Començada encare l'any 1909 la publicació dels *Sants Evangelis*, traducció y comentari per Frederich Clascar, Pvre. (Barcelona, Lluís Gili, editor), no-n apareguéren sinó cinch coderns de 24 pl., en 4.t, del *Evangeli segons sant Matheu,* qui fóra stat pot-ser la versió més comentada e annotada de quantes hagen vist fins are la pública llum.

EVANGELIS (LOS QUATRE). Una antiga traducció catalana. (Còdex del Palau). Transcripció precedida d'una introducció per Mossèn Josep Gudiol y Cunill, Pbre.—Vich, Fulla Dominical, MCM. En 4.t, 221 pl.

Se troba la dita traducció en un Ms. del xv.èn segle, recòndit en l'Arxiu del Palau, a Barcelona, essent ben meritoria la fehel reproducció que se-n és féta, puix en aquèsta és ón s'hi veu la bona tradició de la llénga, en los seus continuadors prou e massa oblidada.

EXIMPLIS (FLORS DE) DELS ANTICHS. Consells parlant en persona d'un pare al fill. «El Cancionero Catalán» de la Universidad de Zaragoza, exhumado y anotado por el Dr. D. Mariano Baselga y Ramírez de la misma Universidad.—Zaragoza, Ramón Miedes, 1896. En 4.t

No té aquesta obreta en l'original, Ms. del XV.èn segle, ni títol ni nom d'autor, per havèr-los tallats l'encodernador. Donchs comença axí: «Noble senyor e dels pus magnifichs,—Cap de

virtuts, linatge de Moncada...» Consta de 42 strofes de vuyt verses d'ónze sílabes.

Una reproducció, ordenada e corregida del present compilador, se-n publicà a Barcelona, per F. Giró, 1899. Fulla solta en 4.t, 4 pl.

FABLES DE LA FONTAINE. Traduites en vers catalans, avec une préface et une étude sur l'orthographe et sur la versification catalanes, (par) Paul Bergue.—Perpignan, Imprimerie Comet, 1909. En 8.è, 135 pl.

Ab tót e algun galicisme, çà e llà scampat entre les 26 faules que ofereix, és una traducció prou recomanable.

Segóns lo propri autor declara en son *Préface,* no és ell lo primer Rossellonès qui haja assajat la traducció en vers del faulista La Fontaine. Tals són: en Pepratx, en català clàssich; Carles Sabaté, Pére Courtais, Francesch Parés e Gabriel Boixeda, en llénga no tan pura; e en Saisset *(Ount tal)* en llénga popular rossellonesa. Una d'aquèst, intitulada *Gat y Rats*, ab la traducció literal en català d'en Bosch de la Trinxería, se-n publicà a la Revista «La Renaixensa», any 1888. (V. *Pa de casa.*)

FÁBULAS.—Gramàtica de la lengua mallorquina por el Doctor en Derechos Don Juan José Amengual... Segunda edición corregida y aumentada. —Palma, P. J. Gelabert, 1872. En 8.è, 357 pl.

Dés de la pl. 316 a la 341, s'hi inserten una vintena de faules en dialecte mallorquí; les 13 primeres són originals del autor, e les romanents traduhides lliurement de les de Samaniego.

FÁBULAS ALEMANAS posadas en vers catala per Joseph Mártrus.—Manresa, Imp. de la «Revista Catalana», 1881. En 16.è, 34 pl.

Traduhides del castellà molt modestament, com son autor ja regoneix, arriba a una dotzena justa de faules isòpiques.

FÁBULES REACCIONARIES. «Tretze son tretze.—(Barcelona, Estampa Barcelonesa,) MCMIV. En 8.è, 52 pl.

Tal com lo seu títol indica, son autor, en Arthur Masriera, stampa en aquest elegant llibret trétze apòlechs versificats, de crítica sociològica.

Facet, ço es Libre de Cortería. Recull de textes Catalans antichs. Vol. XVIII. Are novament stampat.—Barcelona, (Tip. «L'Avenç»), 1912. En 8.^{è}, 68 pl.

De la nota preliminar del erudit Sr. F., dóna-s per clar que és una imitació del *Facetus* llatí, féta a les darreríes del XIV.^{én} segle. Es un tractat (en 1.743 verses) de bona criança fins al vers 351: d'ací avant s'ocupa de la art amatoria, no desprovista, pertocant les dones, de diatribes ni de llohances ben propries per un Breviari d'amors.

Lo *Facet* se troba als fols. 223-242 del Ms. nóm. 377 de la Bibl. Mun. de Carpentras. Va pulicar-lo A. Morel-Fatio, en 1886, a *Romania* (Vol. XV. pl. 192-235), acompanyant-lo d'un article, de notes e d'un vocabulari.

Faulas (Cent) de J. Riera y Bertran.—Barcelona, Teixidó y Parera, («La Renaixensa», 1880.). En 16.^{é} 197 pl.

Bé arriben a CIV, essent tótes en vers, de variada metrificació, e originals del autor.

Del metéix, hi hà alguns pensaments publicats en la Revista «La Renaixensa» del 1871. Any I.

Encare en los Almanachs de «La Campana de Gracia», anys 1897 e 1899, s'hi troben quatre *Faules isòpiques* inèdites, d'en J. Riera, e dues més en lo de «La Talía Catalana» del any 1899.

Faulas (Llibre de) y poesías (de) Joan Roig y Ballesta.—Valls, F.^{co} Pellicer, 1881. En 8.^{è}, 121 pl.

Entre altres poesíes morals, s'hi compten una vintena de faules en vers.

Faulas (Primer Llibret de) de Felip Jacinto Sala. —Barcelona, F. Giró, 1888. En 16.^{è}, 36. pl.

Aplech de 25 faules originals en vers, ab ilustracions d'en Marian Fóix, publicades anteriorment en la «Ilustració Catalana». Belles de fórma e de llenguatge, presenten encare certa originalitat de témes.

Lo *segón llibret* del propri autor, contenint-ne lo metéix nómbre del anterior, és del any 1892.

Algunes d'élles veheren abans la llum en «Lo Gay Saber» dels anys 1868 e 1869, e en «La Renaixensa», any 1871.

Faulas d'Isop en vers. Traducció directa del grech per Joseph Alcoverro y Carós, Dr. en Filosofía y Lletras.—Barcelona, F.^{co} Badía, 1901-1904. Dues tandes en 8.^{è}, 64-60 pl.

Es aquesta publicació dóblement interessant, per ésser lo primer aplech català de traduccions en vers del Isop e per lo nómbre considerable de faules que contè, puix se-n compten en lo primer llibre XXXVI, e en lo segón XXXVIII, ab algunes notes aclaratories. Llàstima que tan bella empresa no vaja acompanyada de major puresa de llenguatge, squivant algunes espressions massa vulgars.

Faulas originals (Col-lecció de). Obra póstuma de Joseph Cortils y Vieta.—Barcelona, Estampa de Jph. Casamajó, 1902. En 32.^{è}, 70 pl.

Consta aquest llibret de 56 faules, glosant en cascuna un aforisme o sentencia vulgar.

Faules de Isop. Text català y gravats reproduhits de dues edicions gòtiques del segle xvi, (Barcelona, 1550 ? y 1576) afegida una noticia preliminar per Ramon Miquel y Planas.—Barcelona, (F. Giró), MCMVIII. En 8.^{è}, 151 pl.

Donam la preferencia a aquesta edició, perçò que reprodueix lo tést de les dues primeres, fins are conegudes, qui serviren de patró a totes les altres, les quals no baxen d'una dotzena. Unicament és d'observar que lo títol de *Libre del saui he clarissim fabulador Isop* no figura sinó en aquèlles, e que en la 4.ª, de Barcelona, per Antoni Lacavallería, any 1682, diu en la portada: *La declaració, y sentencia de les faules, se troba a la fi de cada una delles.* En la de Figueres (1842) encare s'hi afig un llarch comentari.

Consta la tan popular obra del Isopet català de quatre aplechs o llibres, contenint cascun una vintena de faules. Les sentencies introduhides dés de la 4.ª edició són del tenor següent:

Llegir, y no entendre, es mensypreu.—Qui tot ho vol, tot ho pert.—Ab ton Senyor, no partesques peres.—Si aculls altri en ton colomer, llançar-te-n ha ab poder.—Més val pà exut sens temor, que gallines ab remor.—Qui-t lloha de çò que no téns, te vol enganyar.—Lo bé no és conegut fins que és perdut.—Lo qui a vell vol venir, los vells deu revestir.—Qui és obedient al major, ha profit, y honor.—Al engany, altre engany major.—Bellesa sens bondat, no-res val.—Qui mal farà, mal haurà.—La mala dona de molts amada, a ningú no ama.—Qui son enemich plany, en ses mans mor.—Lo catiu qui fuig, no és libert.—Si d'altri no vols dir bé, no digues mal.—Pensar saber, no és saber, etc.

Faules excollides.—Isop.—Novament traduhides per Antoni Bulbena-Tusell.—Barcelona, F. Altés, 1893. En 32.^{è}, 32 pl.

Aplech de 29 faules, fehelment traduhides de la versió literal interliniada de C. Leprévost. Paris, (Hachette et C.ie, 1879).

Faules y simils que per ensenyança de minyons y esbarjo de la gent madura ha escrit Mossen Jaume Collell, Pbre., Mestre en Gay Saber. (Primera tanda). «Biblioteca dels Escons», quadern 3.r—Vich, Ramon Anglada, 1881. En 16.é 48 pl.

Consta de 14 composicions de variada metrificació, algunes d'élles prou llargues e de stil propri de certamen.

L'any 1904 aparegué, editada per en Gustau Gili, una tercera reimpressió d'aquest llibret, ab un nómbre doblat de faules.

Flors o Autoritats, tretes de les Epístoles de Seneca a Lucil. Manuscrit conservat a la biblioteca prov. & univers.ia de Saragossa are publicat per primera vegada, ab una nota preliminar per F. (Faraudo). Extret de la Revista «Estudis universitaris Catalans».—Barcelona, (J. Horta, impressor), 1910. En 4.t, 62 pl.

A més dels dós Mss. conservats a Çaragóça, un altre se-n troba a la Bibl. Nacional de París e un parèll de fragments al Museu Britànich. Consta lo present de 124 epístoles, totes plenes de sentencies morals e filosòfiques. (V. *De Providencia*).

Frases, dichos y refranes. Enseñanza Práctica del castellano en las Baleares: obra destinada a facilitar el conocimiento de la lengua nacional (?) en estas Islas, arreglada por los Profesores D. Damián Boatella y D. Matías Bosch... Corregida y aumentada por D. Matías Bosch. Sexta edición. —Palma, V. e H. de P. J. Gelabert, 1889. En 8.é, 258 pl.

Dés de la pl. 223 fins a la fí, conté uns nou-cents aforismes en dialecte mallorquí ab la llur correspondencia castellana.

Fruyta del temps. Colecció de poesíes originals per Julio Francisco Guibernau (C. Gumá).—Barcelona, J. López, editor, 1880. En 8.é, 223 pl.

Consta de 78 composicions, prou flúides, curtes la major part, ón s'hi satirisa fina e sentenciósament les diferents preocupacions de la època.

Lo metéix editor féu-ne una segóna edició (en 4 coderns), ilustrada d'en Moliné, e augmentada ab sis composicions.

Ab lo pseudònim de C. Gumá, té publicada una colecció de obres curtes satírich-humorístiques en vers, e llenguatge vulgar, com són: *Del bressol al cementiri.—Petons y pessichs.—Buscant la felicitat.—Lo déu del sigle.—Lo món per un forat,* e deu o dótze més ab títol prou suggestiu, en les quals, a mes de glosar algun refran, s'hi retrauen humorísticament totes les vanitats e miseries del segle. (V. *Mil y un pensament.)*

GRAMÁTICA (ELEMENTOS DE) CASTELLANA-CATALANA, entresacados de varios autores, por D. José Doménech y Circuns, profesor de primera educación en la villa de Montblanch, para utilidad de los naturales y moradores del Principado de Cataluña.—Barna., V. é Hs. de Brusi, 1829, En 16.^{é}, 325 pl.

Es una refundició en castellà de la gramàtica d'en Ballot, del qual reproduheix (pls. 225-240) tres dotzenes d'aforismes e alguns modismes proverbials entre los exemples.

GRAMÁTICA DE LA LENGUA CATALANA, por D. Pablo Estorch y Siqués, licenciado en Medicina...—Barna., Herederos de la Vda. Plà, 1857. En 8.^{é}, 312 pl. e 34 d'apèndiç.

Conté, dés de la pl. 283 a la 294, una sexantena d'aforismes, la majoría ab alguna smena, tréts d'en Ballot.

GRAMÁTICA Y APOLOGÍA DE LA LLENGUA CATHALANA, per lo D. Joseph Pau Ballot y Torres, prebere, catedràtich de retórica y poesía del collegi de St. Jaume y N. Sra. de Cordéllas...—Barcelona, Joan F.^{co} Piferrer, (1814). En 16.^{é}, 276 pl.

Bé és aquesta la primera gramàtica catalana pràctica, la qual (segóns diu a la fí del Prefaci) stà comprovada «ab una multitut de exêmples, adagis i proverbis, que son lo depósit i conservació de totas las llenguas.» Entre més d'un centenar d'aquèlls, s'hi troben uns 87 aforismes populars.

La segóna edició, del any 1819, conté, a la fí, una nota bibliogràfica de Mss. e obres catalanes.

HUMORÍSTICAS. Versos en catalá (d'en) Antoni Ribera y Castells (S. del Palau).—Barcelona, Estampa «La Catalana» de J. Puigventós, 1901. En 16.^{é}, 119 pl.

Presenta lo dit autor, en diferents genres e mides de metrificació, dés del dístich o apariat fins a la octava poemàtica, dues centes dues composicions ón s'hi transparenta son irònich humorisme, per cert ben pessimista e sentenciós alhora.

L'any 1907 donà una segóna tanda de *vers y prosa en català,* ab lo metéix títol e tò del anterior volum, sumant entre abdós 912 composicions.

IMITACIÓ (LA) DE JESUCRIST, del venerable Tomas de Kempis. Traducció catalana de Miquel Perez novament publicada per R. Miquel y Planas, segons la edició de l'any 1482. — Barcelona, («L'Avenç»), M.CM.XI. En 8.è, 300 pl.

Ocupa aquesta tan bella traducció de la tan cèlebre com popular obra, splèndidament editada ab gran abundor de notes literaries e bibliogràfiques per lo benemèrit en R. Miquel & Planas, fins a la pl. 244. Dés de la pl. 245, s'hi continua un *Tractat intitulat de Menyspreu del mon* (segle XV). S'hi troben encare l'un e l'altre tractat enriquit ab un *Sentenciari,* o sía *Textes biblichs, sentencies y pensaments de Sants, Filosofs y Poetes citats dins la* IMITACIÓ, *traduhits o glosats per en Miquel Perez,* degut a Mossèn Jaume Barrera. Passat de 200 sentencies conté lo primer, e 21 lo segón.

Vint-e-tres edicions, séns comptar la demunt dita, ne conexèm fins avuy, degudes a set traductors.

Porta la primera d'en Perez, per títol: *De la imitació de Jesuchrist e del menyspreu del mon.*—Barcelona, Any mil.cccc. lxxxij. En 4.t, lletra gòtica. La segóna, de Valencia, és del 1491. Encare fóu reproduhida, ab vinyetes intercalades, a Barcelona, l'any 1518.

La traduhida del Dr. Pére Gil, de llénga llatina e castellana, és de Barcelona, 1621.

Unes 14 ed. se-n conexen del Rvnt. Pére Bonaura, Pbre., del 1698 al 1859.

La del quart traductor, en Geroni Pí, fóu stampada a Figueres, l'any 1845. En 12.è

Fóren los tres restants traductors moderns, en Terenci Thós y Codina, mossèn Gayetà Soler e mossèn Isidro Solsona, en Barna., anys 1894, 1904 e 1914 respectivament, totes en 12.è

LIBRES (DOS) DE PEDRO SERAPHIN, de Poesía vulgar en lengua cathalana.—Barcelona, Claudes Bornat, libreter, 1565. En 8.è

Lo títol ab què-s reproduhí tal obra, prop de tres centuries més tart, és: *Las obras del pintor y poeta Pere Serafí.*—Barcelona, Joseph Torner, 1840. En 4.t

Darrere un nombrós aplech de composicions morals e satí-

riques prou sentencióses, hi hà algunes *Cançons* d'art menor e d'ayre popular, glosant en llénga vulgar certes *dites* amoróses.

D'aquesta segóna part de les obres d'en Serafí se-n formà un volum en 12.è, publicat per la revista de la «Ilustració catalana», l'any 1889.

LLIBRE (LO) DE TRES. «Recull de textes Catalans antichs.» Vol. III.—Barcelona, Serra germans e Russell, 1907. En 8.è, (17 pl.)

Fórmen aquesta obreta, del XIV.èn segle, 166 aforismes tripartits, Fóu puntualment transcrita del «Cançoner de Carpentras», fols. 209-213, de ón la tragué e publicà en A. Morel-Fatio primerament en la revista «Romanía» (vol. XII, 1883), no tan depurada com la present.

Si bé entre les concises màcsimes morals e filosòfiques del test, n'hi surt alguna de cohent, franca e cruament espressada, cal tenir en compte la major ingenuitat e senzillesa d'aquella època en relació ab la poca senceritat del nostre témps.

LLUNA (LA) SEGONS LO POBLE, per Cels Gomis. Biblioteca de «L'Avenç».—Barcelona, E. Ullastres, 1884. En 4.t, 16 pl.

Conté una vintena de refrans e modismes referents a aquesta specialitat.

L'any 1893, s'insertà de nou lo metéix treball, emperò més complert, en lo «Butlletí de la Associació Excursionista de Catalunya».

Finalment, se-n stampà una *Tercera edició notablement aumentada* ab nombróses confrontacions en diferents lléngues neo-llatines.—Barcelona, Tip. «L'Avenç»: Massó, Casas i C.ª, 1912. En fol., 59 pl.

LLUNARI (NOU) PERPÉTUO PORTATIL. Publicat per primera vegada per Francisco Roca, en Janer de 1834.—Reus. En la Llibr. de F. Roca.—(Barcelona, Imp. de J. Verdaguer. En 12.è, 190 pl.

Acurada e interessant obreta popular, ón, a mès dels documents de conreu per tots los meses del any, dóna en los cap. 12, 13 e 14 algunes observacions e senyals meteorològich, relacionats ab la aforística rural.

MÁXIMAS (LLIBRET DE BONAS). Novíssim Fra Anselm católich-monárquich, compost per un Hermitá. —Gracia: Estampa de Gayetá Campins, 1871. En 16.è, 37 pl.

Fórmen aquest llibret unes vuytanta quartetes al stil Turmeda, la majoría d'élles d'assumpte polítich-carlinesch.

Máximas de bona conducta, per Fenelon. Calendari català del any 1880... col-leccionat per F. Pelayo Briz.—Barcelona, 1879.

Aplech d'unes 45, (pl. 68-70), traduhides e versificades d'en Alvar Verdaguer, e premiades en un concurs de Montpeller.

Máximas escullidas de entre las obras de Sant Francisco de Sales, distribuhidas per cada día del any, per un sacerdot francés, y novament traduhidas al idioma català per major comoditat y profit dels fiels católichs.—Vich, Ignasi Valls, 1845. En 32.è, 80 pl.

Si bé la majoría de les 366 máximes que conté aquest llibret són spirituals, bon nómbre n'ofereix atanyents a la moralitat e virtut en la vida domèstica.

Máximas morales, «Col. de doc. inéd. del Arch. gen. de la Corona de Aragón», publicada de R. O. por su cronista D. Próspero de Bofarull y Mascaró. Vol. XIII.—Barcelona, en la imp. del Archivo, 1857. En 4.t, 652 pl.

Prové aquest tractat, ocupant les pl. 165-183 del dit vol. XIII.è, d'un còdecs del XIV.èn segle, del monestir de S. Cugat del Vallès, intitulat *Miscellanea ascetica*. Es la metéxa obra d'en Jafuda (incomplerta al començament), e publicada més tart d'en Balari e d'en Llabrés. (V. *Sentencies morals* e *Llibre de paraules e dits*, etc.)

Encare en lo metéix volum, pl. 184-185, hi figuren una dotzena de màcsimes polítiques del XV.èn segle, provinents d'un Ms. del Monestir de Ripoll.

Máximas morals y aforismes varis. «Lo Fluvioler del Ter», per D. Andreu Pastells y Taberner. Poesías orijinals jocosas, satíricas, sérias, morals y sagradas. Constará de cinc tomos ó refilets. (Ab las llicencias necessarias.)—Gerona, Passiá Torres, 1868. Cinch volums, en 16.è, d'unes 150 planes quiscun.

Entremig d'aquest poti-poti de composicións joglaresques, de stil vallfogonesch, hi figuren bon nómbre de sentencies, màcsimes, aforismes populars glosats e alguns d'originals aconsonantats.

Se-n féu una segóna edició per en Grau Cumamé y Fabrellas, en lo metéix any e població de la la anterior.

MÁXIMES Y MÍNIMES. «Certamen polilingüe muxiganguesch.» Societat melancolífuga barcelonesa. Any 1886.—Barna. «La Hormiga de Oro». En 4.t

Entre ûn aplech ab lo dit titol, pl. 30-37, e un altre de *Maximes y Sentencies* qui-l segueix, conténen uns setanta pensaments humorístichs o burleschs, atribuits a alguns autors d'anomenada.

MAXIMES (DE) LA ROCHEFOUCAULD. Traducció de J. Roca Cupull.—Barcelona. Bibl. popular de «L'Avenç», 1906. En 16.è, 93 pl.

Aprés d'un llarch studi d'en Emili Deschanel sóbre l'autor, segueix l'aplech de 528 màcsimes.

MEDICINA POPULAR y aforística médica catalanes. Acta de la sesión pública inaugural del curso académico de 1898 a 1899, por la Soc. méd. farm. de los Stos. Cosme y Damián.—Barcelona, Imp. de la Casa Provincial de Caridad, 1899. En 4.t, 48 pl.

Dés de la pl, 12 a la 42, va insertat lo discurs que sóbre aquell téma llegí lo Dr. en Oleguer Miró, de Manresa, dins lo qual hi hà ingerits alguns oportuns adagis, e envers la fí conté una estensa bibliografía hist.ca de medecina popular. (V. *Aforística médica popular.)*

MEDITACIONS PIADOSAS sobre los sagrats Evangelis de totas los Dominicas del any, que canta la Iglesia en la Santa Missa. En ellas se explica, no sols lo sentit literal, sino també y principalment lo moral, y espiritual de dits Evangelis; per confirmar als fiels en la Fe, y arreglar los costums, conforme á la Doctrina de la Santa Iglesia. Obra utilíssima á tota classe de personas, que dona á llum lo Illustre D. Joseph Antoni Arnautó, Canonge de la Santa Iglesia Cathedral de Gerona. Ab las llicencias necessarias.—Gerona: Per Agustí Figaró impressor de S. M. Any 1836. En 4.t, 403 pl.

Se-n conexen varies edicions ja del XVIII.èn segle, època del autor, com del següent.

Malgrat ésser aquesta obra més tendenciósa que d'altres de caràcter consemblant, la havèm ací enclosa per algunes consi-

deracions que conté d'orde e sentit moral referent als vulgars costums.

Té no-res-menys publicada una *Breu instrucció per los pagesos ó gent del camp*, segóns és de veure en una nota bibliogràfica del autor, a la fí de la present edició.

Meteorología popular, (por) Joaquín María Bartrina. «Obras en prosa y verso escogidas y coleccionadas por J. Sardá.—Barcelona, L. Obradors, 1881. En 8.è, 391 pl.

Dés de la pl. 193 a la 208 d'aquest singular llibre, s'hi troba lo fragment d'una obra prou estensa que, sóbre aquell téma, lo dit Bartrina se proposà scriure, en tres seccions o tandes. Intercalats ab los aforismes d'aytal specialitat en diverses lléngues, se-n hi compten bé una cinquantena de catalans.

Fóu aximetéix publicat semblant treball a la revista «La Renaixensa» d'aquell any.

Meteorología popular ó Refranero meteorológico de la Península Ibérica ordenadamente expuesto, á título de ensayo, por Carlos Puente y Úbeda. Vol. I.—Climatología.—Madrid, Suc. de Cuesta, 1896. En 8.è, 279 pl.

Hi hà uns 150 refrans catalans intercalats en lo test.

Los altres dós volums de què deu constar tota la obra, los quals no conexèm encare, són la *Meteorología general* e la *Meteorología aplicada*.

Meteorología y agricultura populars, ab gran nombre de confrontacions, per D. Cels Gomis. «Biblioteca popular de la Associació d'excursions Catalana». Vol. V.—Barcelona, Miró y Cª, 1888. En 16.è, 176 pl.

Conté més de 300 aforismes e modismes, entre élls un bon aplech per cada mes del any.

Encare al vol. I de la metéxa Biblioteca, sóts lo títol de *Lo Llamp y'ls temporals*, del propri autor, porta una dotzena de *Dichos* populars meteorològichs.

Moneda curta, (per) Eveli Doria y Bonaplata. Segona part de *Música vella*.—Barcelona, Tip. de «L'Avenç», 1908. En 8.è, 198 pl.

Consta de 43 faules o símils en vers, prou enginyóses e sotils.

Música vella, (de) Eveli Doria y Bonaplata.—Barcelona, «L'Avenç», 1896. En 8.^{è}, 200 pl.

Fórma un xamós aplech de 36 apòlechs originals en vers, força intencionats e sentencióses.

Novel·lística popular (de) Rossendo Serra y Pagès. Discurs presidèncial llegit en la sessió inaugural (del «*Centre Excursionista*») de 1902. En 4.^{t}, 54 pl.

Dés de la pl. 26 a la 34 hi classifica, aplicant-los enginyósament al discurs, passat d'un centenar de aforismes, alguns d'élls confrontats ab los similars forasters.

Pa de casa. Llibret de versos d'en Pau Farriols de Ceret. J. P.—Perpinya, Albert Juliá, editor, 1888. En 8.^{è}, 72 pl.

Avaluen aquesta obreta d'en Justí Pepratx, entre altres poesíes, una vintena de faules, la meytat d'élles traduhides de Lafontaine. Una d'aquestes, ab dues més de noves, ne publicà la Revista «La Renaixensa» del any 1881.

Paraules (Llibre de) e dits de savis e filosofs, Los Proverbis de Salomó, Lo llibre de Cató, fets estampar complets per primera vegada ab un pròlech y documents per En Gabriel Llabrés y Quintana... «Bibl. d'escrip. catalans»—Jahuda Bonsenyor.—Palma de Mallorca, imp. d'en Joan Colomar y Salas, any MDCCCLXXXIX. En 8.^{è} 148 pl.

L'editor cita, en lo pròlech, fins a set Mss. dels XIV.^{èn} e XV.^{èn} segles de la obra d'en Jafuda. (V. *Sentencies morals.*)

Tréts los *Proverbis de Salomó* d'un Ms. del XIV.^{èn} segle, són traduhits lliurement e no arriben sinó a cent.

Lo *Libre de Cató*, més complert que lo del Arx. de la Corona d'Aragó, puix consta de 159 màcsimes, és trét de dos Mss. del XIV.^{én} segle.

Paremiología (Assaig de) Catalana Comparada (per) Sebastià Farnés. «Ilustració Catalana». Vol. I.—Barcelona, Estampa de Thomas, 1913. En 8.^{è}, 320 pl.

Publicat lo dit *Assaig* per fragments a la «Ilustració Catalana», se-n arribà a compondre lo *Volum I. (Abarcar-Amich)*, únich qui ha vist la llum fins are. Donada la estensió que prèn

aquèst,—puix ab les 259 paremies que conté, de passat de 12.000 que lo compilador ne posseheix, *abraça* totes les variants catalanes de cada aforisme, confrontant-ne la major part ab les castellanes, llatines, franceses e italianes, a més de la Bibliografía de tots los qui-s troben en los diferents Refraners, e ab los corresponents comentaris propris del colector e d'altri, e anècdotes pertiments, etc.—prou fa de mal *strènyer* o apitralar per un editor qual-se-vol la publicació dels cinquanta o sexanta volums de què constaría tota la obra: méntre que, d'ésser-se concretada aquèsta a la part catalana, e reduhint un xich les confrontacions de fora casa, tindríem ja a hores d'are, en deu o dótze volums, la més complerta e ilustrada colecció del tresor paremiològich nostrat, axí saviament aplegat per aytan espert compilador, com ninguna altra n'haja vist la pública llum, no solament a casa nostra, sinó encara en terra forastera. (V. *Calendari de l'art del Pagés.)*

Paremiología comarcana. Butlletí del «Centre Escursionista de la Comarca de Bages». Any III, 1907.—Manresa, Imp. y enquadern. de S. Josep. En 4.t

Dés del nóm. 14 del dit any fins al 1913 (Any IX), hi hà insertats d'en Josep Esteve & Seguí, a manadets, fins a 1.059 aforismes e dites pupulars d'aquella contrada.

Encare conté lo sus dit *Butlleti*, al nom 28 (Any V, 1909), un *Calendari Folk-lòric de la Comarca de Bages,* mancant-hi la signatura d'en Oleguer Miró, son autor, ón va publicant, durant tot l'any, una *dita* corresponent a sengles diades de Sants e Festivitats, pujant entre tótes a més de dues-centes.

Finalment, té prou interès per ésser ací inscrita una *Meteorologia popular,* signada J. G., la qual comença al nóm. 48 (Any VII, 1911), contenint alguns aforismes d'aytal specialitat.

Pensaments. «Lo Gay Saber». Periódich literari... publicat per F. Pelay Briz.—Barcelona. Anys 1868 & 1869. En fol.

Porta intercalats alguns pensaments e faules, ab un que altre refran comentat d'en J. Bastús. (V. *La sabiduría de las naciones.)*

Pensaments. «L'Arch de Sant Martí» (Revista).—Barcelona, 1888. En 4.t

Ne conté 25 d'en Víctor Balaguer, prou aguts e sentencióses.

Pensaments de Jos. Billings. (Traducció directa del anglès, de J. V.) «La Renaixensa». Diari de

Catalunya.—Barcelona, «La Renaixensa», 1896. En 4.t

A les pls. 7.210 & 11 del dit any, n'hi hà un aplech de 23, tóts molt intencionats e filosòfichs.

PENSAMENTS (DE) PASCAL. Traducció de Manuel de Montoliu.—Barcelona, Bibl. pop. de «L'Avenç», 1904. En 16.è, 92 pl.

Ben coneguda és la obra d'en Pascal, ón estensa e profundament nos presenta en stil contondent la nostra miseria humana.

PENSAMENTS DEN GOETHE. Traducció den Joan Maregall.—Barcelona, Bibl. pop. de «L'Avenç», 1910. En 16.è, 84 pl.

En les dótze primeres planes ne conté 45 de versificats. Los restants (uns 250), en prosa, ocupen dés de la pl. 18 fins a la fí.

PENSAMENTS (DE) LEOPARDI. Traducció de Albert Aldrich.—Barcelona, Bibl. pop. de «L'Avenç». 1912. En 16.è, 108 pl.

Fins a CXI ne conté aquesta genial obra del tan conegut filosof-poeta.

PENSAMENTS (MANADET DE) de Mossèn Josep Valls y Bofarull. «La Veu de Montserrat».—Vich, 1895. En fol.

Publicats per tandes, bé formaríen un aplech d'una cinquantena.

PENSAMENTS EN VERS, originals de Albert Llanas. Illustracions de Modest Urgell.—Madrid, J. Rodriguez, 1895. En 16.è cayrat, 24 pl.

Consta aquesta axerida obreta de 82 posades de verses apariats o en quartetes, satírich-humorístichs, alguns d'originals e d'altres basats sóbre refrans populars. Fóren primerament publicats a Barcelona, en lo periòdich «El Fraile Mostén» del any 1886, nóm. 7. En fol.

La tercera edició, intitulada *Deu Dotsenes de Pensaments en vers (Mitja dotsena dexatats en prosa)*, stampada a Barcelona, en «La Académica», aparegué augmentada fins a CXX strofes e VI nous pensamenes en vers, ab les corresponents gloses en prosa.

Per fí, tením encare una *Quarta edició*, e ja que en les anteriors no hi hà cap mena de foliació, en aquesta no hi figura l'any ni lloch d'impressió. Tal com indica son títol, conté *Una*

grossa (144) *de pensaments en vers,* e *Una dotzena de deixatats en prosa.* Es en 8.è, com l'anterior, e té CII planes, axí numerades. Hi hà en aquesta edició, a mes d'una *Dedicatoria al excel-lent Sr. D. Eussebi Güell,* un *Pròlech* aclaratori fét del autor.

PENSAMENTS (MIL Y UN), per C. Gumà.—Barcelona, Llib. de I. López, editor, 1885. En 8.è, 86 pl.

Prou sotils e filosòfichs són aytals pensaments d'en Guibernau per que, en lloch d'usar del pseudònim, los sots-signas ab son propri nom.

PENSAMENTS Y MÁXIMAS DE DIFERENTS AUTORS XINOS Y JAPONESOS. (Del Chou-King). Diari «La Renaixensa».—Barcelona, Març del 1904. En dóble foli.

En dós nómbres del dit *Diari,* se-n hi publicaren XXX, *adaptats a nostra parla per* en J. Barbany.

PLORS Y RIALLAS. Poesías serias y festivas de Francisco Llenas.—Barcelona, I. López, editor, 1884. En 8.è, 32 pl.

En 24 composicions de stil lleuger, s'hi recrimina lo Vici e Fanatisme, tot exalçant la Libertat e lo Progrés.

Té encare lo metéix autor algunes poesíes més e faules en lo *Periòdich vermell* «La Tramontana» del any 1881.

POESÍA MORAL catalana, dirigida al pagés y al menestral, ó Manual del Christiá,... Obra formada sobre las máximas de la Sagrada Escriptura, sentencias dels SS. PP. y adagis de grans homes, molt útil á tota clase de personas. Per lo Dr. Pere Garlenc, Capellá de sa A. SS. la S. D. D. B.—Barcelona, Agustí Roca, (18...). En 12.é, 245 pl.

Stà aquesta obreta, del primer terç de la passada centuria, dividida en XCIV cap., de cinch cóbles spirituals cascun. Dés de la pl. 185 fins a la fí, conté les *Meditacions dels Novissims,* o síen, Mort, Judici, Infern e Gloria, formant entre totes quatre un aplech d'un centenar de cóbles com les anteriors totes prou sentencióses.

POESÍA POPULAR ESPAÑOLA y Mitología y Literatura celto-hispanas. Introducción á un Tratado de Política sacado textualmente de los refraneros, romanceros y gestas de la Península, por Joa-

quín Costa, profesor en la *Instrucción Libre de Enseñanza*...—Madrid, Imp. de la «Revista de Legislación», 1881. En 4.^{t}, 500 pl.

Tal és lo títol que dóna lo Dr. Sbarbi d'aquesta interessant obra, ón s'hi reproduhexen, entre gran nómbre d'aforismes en les diferents lléngues espanyoles, alguns dels catalans ja publicats per en Hernan Nunez.

D'una nota que-ns ha facilitat en Aureli Capmany, apar que n'hi hà una altra edició de Madrid-Sevilla, any 1888.

Poesíes d'en Cerverí de Girona. *Mal dit ben dit.* (1272), Cançoner dels Comtes d'Urgell.—Barcelona: Societat catalana de bibliòfils, 1907. En fol., 147 pl., precehides d'un complert *Estudi* d'en G. Llabrés, de LXXVIII pl.

Provinent lo dit *Cançoner*, del XIV.^{èn} segle, de la Biblioteca Nacional de Madrid, conté, a més del *Sermó, La faula del Rossinyol* e *Testament* d'en Cerverí, la present composició de 691 verses de set sílabes, ocupant dés de la pl. 92 a la 101. Constitueix tota élla una de les més terribles invectives que sóbre la dona síen scrites. (V. *Sapienciari.)*

Polsina, per Torquato Tasso Serra.—Barcelona, (Lluis Tasso, 1893). En 8.^{è}, 148 pl.

Fórma un aplech de pensaments e sentencies en vers e en prosa, algunes d'élles traduhides del anglès.

Promptuari de la escriptura catalana... per F.^{co} Flòs y Calcat.—Barcelona, Jaume Jepús Roviralta, 1898. En 16.^{é}, 192 pl.

Entre los diferents exercicis que conté, cita una cinquantena de refrans.

Proverbis arabes extrets d'un manuscrit català del sigle XIV, transcrits per Manuel de Bofarull. Colecció d'antichs textos catalans.—Barcelona, Est. y Llib. de «L'Avenç.» 1891. En 4.^{t}, 16 pl.

Estrét aquest codern de la *Revista illustrada* «L'Avenç», ab uns 400 aforismes que ofereix, alguns dels primers iniciats en llatí, bé fóren aquèsts, ensémps ab los d'en Jafuda, la basa dels *Aforismes & Proverbis* del present compilador.

Proverbis de Guillem de Cervera. Cançoner dels Comtes d'Urgell.—Barcelona, Societat catalana

de bibliòfils, 1907. En fol., 147 pl., precehides d'un complert *Estudi històrich* d'en G. Llabrés, de LXXVIII pl.

Fóu aquesta interessant obra del XIII.én segle, tréta d'un còdecs catorzecentista de la Biblioteca Nacional, editada ab tot lucse. Ocupa ab 1.200 verses apariats, de trétze sílabes bipartides, en la present reproducció, dés de la pl. 1 a la 87.

Un altre Ms. se-n coneix dels dits *Proverbis*, de les darreríes del XIII.én segle, a la Biblioteca de S. March de Venecia. Lo nómbre de proverbis que conté és de 1.169. (V. *Proverbis rimats* e *Sapienciari.)*

Proverbis de Salomó & altres paraules de filosops judaychs & aràbichs. Nova traducció literal.—Barcelona, Fidel Giró, MCM. En 4.t, 55 pl.

Es una edició féta del actual compilador, ab bon nómbre de notes variants.

Les sentencies aràbigues de la fí, pugen a una setantena.

Proverbis turchs. «Ilustració Catalana.» (Revista.)—Barcelona, «La Acadèmica» de E. Ullastres, 1880. En dóble fol.

N'hi figuren al primer nómbre una cinquantena.

Proverbis (Aplech de) rimats den Guillèm de Cervera, trelladats del original provençalesch dotzecentista en llénga catalanesca per A. B. T.—Barcelona—«La Elzeviriana», M.CM.XIII. Ed. gòtica diminuta, en 64.é, 32 pl.

S'hi dónen 157 proverbis d'en Guillèm, catalanitzats del present compilador.

Proverbis (Collecció de), Máximes y Adagis Catalans, recullits por En Bergnes.—Perpinyá, Imp. y Llib. den A. Julia, 1882. En 8.é, 34 pl.

Conté uns 400 refrans e modismes populars adaptats al dialecte rossellonès.

Proverbis (Llibre de mill) del Doctor illuminat, y martyr, el Beato Ramon Lvll.—Beati Raymundi Lvlli Doctoris illvminati, & Martyris Liber de mille proverbiis latina simvl et lemovicensi lingua nunc primùm editus.—Palmæ Majoricarvm, anno 1746. Superiorum permissu. Ex Typis Mi-

chaelis Cerdà & Antich, & Michaelis Amoròs Typogr. En 16.[é], 183 pl.

A la fí, hi hà la següent nota:« Aquests proverbis feu e dictà maestre Ramon Lull de Maylorca, venent d'oltra mar, en l'any de nostre Senyor Deu Jhesu Christ. M.CCC.IJ.»

Molt scassa edició, ab la versió llatina enfront de la catalana, presentant aquesta algunes alteracions o errades d'imprempta.

Per tots concéptes superior a aquèsta és la versió que, entre les *Obras de Ramón Lull* publicades per en J. Rosselló, l'any 1886 a Mallorca, en 4.[t], hi hà enclosa al primer volum. pl. 381-489.

No-res-menys, de tres o quatre aplechs de proverbis diferents d'en Lull dóna-ns noticia en Obrador y Bennassar en lo nou Pròlech que aquést publicà, al rependre la interrupció de les dites *Obras* l'any 1901. Lo primer, compost a Roma en 1299, recòndit a la Biblioteca de S. March de Venecia, lo qual porta per títol *Libre de Prouerbis,* qui-n conté passat de 6.000. Lo segón és lo publicat en les *Obras de R. Lull* demunt dites, lo qual, com son títol indica, ne conté un miler. Un altre ab lo títol de *Prouerbis d'ensenyament,* de data incerta, en fórma mètrica, és a la Biblioteca Ambrosiana de Milan. Ne tragué copia M. A. Stickney, e fent-ne present a en A. Morel-Fatio, aquèst lo publicà ab un studi bibliogràfich en la revista «Romanía» (vol. XI, 1882, pl. 188 e seg.) Consta aytal aplech de 174 dístichs de verses aconsonantats, generalment de nou síla-bes. E finalment, lo quart, quí pogué ésser stat compost del 1307 al 1309, e tramès del autor (dés de Montpeller) a Jaume II d'Aragó, té per títol *De proverbiis,* ignorant-se encare si stava redactat en llatí, o bé éra reproducció dels demunt ressenyats.

PROVERBIS (RAMELLETS DE), maximas, refrans y adagis catalans, escullits y posats en quartetas per Justin Pepratx, Membre de la Societat de Llenguas romanas, ab la traducció literal en francés. —Perpinyá, Imp. de Carlós *(sic)* Latrobe, 1880. En 8.[è] major, 165 pl.

Aprés del *Setè Ramellet,* dés de la pl. 143 fins a la fí, vé un *Apendix,* ab lo títol de *Pagesias*, ón són acoblats o aglevats los aforismes rurals en nómbre de 85. Tota la obra de cap-a-cap stà confrontada en llenga francesa, plana per plana.

PROVIDENCIA (DE). LIBRE DE SENECHA. «Memorias de la R. Academia de Buenas Letras de Barcelona». Vol. II.—Barcelona, C. Verdaguer, 1868. En 4.[t]

Ocupa aquesta bella traducció de Fra Antoni Canals, féta en lo XV.[èn] segle, dés de la pl. 561 a la 580 del dit volum.

Quixot (L'ingeniós hidalgo don) de la Mancha, escrit per Miquel de Cervantes Saavédra y traduhit a la llengua catalana per D. Eduart Támaro. Llicenciat en Jurisprudencia.—Primera Part. —Barcelona, Cristófol Miró, 1882. En 4.ᵗ, 259 pl.

Aparegué aquesta traducció, com a folletí, en «El Principado· Diario liberal conservador de Barcelona», la qual no és més que una mitja catalanització del original, com és de veure en lo títol. Lo Ms. de la *Segóna part*, que stà encare per publicar, se troba en la nostra colecció paremiològica.

Més tart, ab lo títol de *«L'enginyós cavaller don Quixot de la Manxa...* traslladat a nostra llengua materna, y en algunes partides lliurement exposat», ne donarem, en un sol volum, la versió complerta (Barcelona, F. Altés, 1891.) En 4.ᵗ, 591 pl.

Un estracte de la metéxa obra, *a util del jovent,* traduhida per A. B. T., fóu stampada a Barcelona per F. Giró, l'any 1894 (en 16.ᵉ, 240 pl.)

Finalment, participant dels dós títols ja donats, vegé la llum a Mallorca *«L'enginyós hidalgo don Quixote de la Mancha...* traduit ara en mallorquí sa primera vegada per n'Ildefons Rullàn, Prevere, llicenciat en Filosofía y Lletras. *Ab censura eclessiastica (sic).*—Felanitx, Bartoméu Rèus, 1905-1906. En 8.ᵉ. Dós vols. 329-393 pl.

Atenent, donchs, que arriben a un miler los aforismes, proverbis e sentencies en la immortal obra de Cervantes tan enginyósament aplicats, se-n hi troben, sinó tóts, la major part de catalanisats o mallorquinisats en les dites traduccions.

Raigs de llum. Mil cent onze *llumets* en forma de *Pensaments,* per aclarir foscors de la vida encesos originalment per Ramon Massip.—Barcelona, Tip. Catalana, 1907. En 16.ᵉ, 252 pl.

A més d'aquest miler complert de pensaments en prosa, se n'hi troben bons manats en los Almanachs de «La Campana» e de «L'Esquella», del metéix autor.

Refranes (Cien) andaluces de Meteorología, Cronología, Agricultura y Economía rural, recogidos de la tradición oral y concordados con los de varios paises románicos, por F.co Rodríguez Marín. (Segunda edición, anotada).—Sevilla, 1894. En 4.ᵗ m. 32 pl.

N'hi hà alguns ab la equivalencia en català. (V. *Refranes del Almanaque.)*

REFRANES CATALANES con sus equivalentes refranes castellanos por D. y M.—Barcelona, al Timbre Imperial, 1887. En 12.è, 27 pl.

Es lo metéix *Apéndice* del *Dic. cat-cast.*, imprès a Barcelona per F. Roger, en 1847, emperò ab cobertes noves.

REFRANES CATALANES con sus equivalentes en castellano. El auxiliar del maestro catalàn en la enseñanza de la lengua castellana. Obra de suma utilidad para las escuelas de Cataluña, compuesta por D. Salvador Genís, maestro superior. Tercera edición corregida y aumentada.—Gerona, Imp. y Libr. de Paciano Torres, 1883. En 8.è, 438 pl.

Dés de la pl. 406 a la 422, hi hà un aplech de 250 aforismes ab los llurs corresponents castellans. Aquesta metéxa obra s'és reproduhida dues vegades més.

Encare en l'any 1910, lo metéix autor publicà un *Vocabulari català-castellà,* a Barcelona, en la Imp. de J. Horta (en 8.è, 245 pl.), enclohent, dés de la pl. 219 fins a la fí, uns 400 *Adagis catalans ab els séus equivalents castellans.*

REFRANES (DICCIONARIO DE) catalanes y castellanos, recopilados y publicados por D. J. A. X. y F.—Barcelona, Imp. de Saurí y Comp.ª, 1831. En 32.è, 125 pl.

Consta de 544 refrans ab los equivalents castellans confrontats cara-a-cara.

Tot aquest aplech lo reproduhí, l'any 1878, lo Dr. Sbarbi en *El Refranero general Español.* Vol. IX, en 8.è (pl. 185-231), a Madrid.

REFRANES (LOS) DEL ALMANAQUE, recogidos, explicados y concordados con los de varios paises románicos, por F.co Rodríguez Marín.—Sevilla, 1896. En 8.è, 185 pl.

Es una edició més complerta que la anterior del 1894, contenint, naturalment, major nómbre de confrontacions en català.

REFRANES de mesa, salud y buena criança: cogíalos de muchos autores y conversaciones Lorenço Palmyreno en Valencia, año 1569. «El Refranero general español». Vol. IV.—Madrid, 1875. En 8.è

Enclos en lo dit volum del *Refranero*, pl. 279-293, hi figuren alguns refrans valencians.

Es una reimpressió de «*El Estudioso Cortesano* de Lorenço Palmyreno, agora en esta vltima impression añadido el Prouerbiador, o Cartapacio.»—Alcala de Henares, por Iñiguez de Lequerica, 1587. En 8.è, 159 fol.»

Recollits los dits *Refranes* (com diu al començament) en 1569, no exiren a la llum ab aquest segón títol fins al 1573, a Valencia.

REFRANES É IDIOTISMOS. Gramatica de la lengua (?) menorquina por D. Julio Soler, Caballero de la Real Órden americana de Isabel la Católica.—Mahon, Juan Fàbregues y Pascual, 1858. En 16.è, 128 pl.

Hi hà insertats, pl. 108-112, uns 67 refrans e modismes menorquins, confrontats ab los corresponents castellans.

REFRANES Ó PROVERBIOS, en romance que nueuamente colligió y glossó el comendador Hernan Nuñez, protessor eminentíssimo de Rhetórica y Griego...—Salamanca, Juan de Cánoua, 1555. En fol., 142 folis.

Tres edicions més ne cita en Salvà, entre élles una d'impresa a Lleyda, per Luys Manescal, 1621. En 4.t, 399 fols.

Conté, entre un gran nómbre de refrans castellans, portugueses, galicans, asturians, franceses e italians, prop d'un centenar de catalans; alguns d'ells van acompanyats d'una bréu interpretació, que bé la necessiten, car tal com són stampats resulten devegades ininteligibles.

Per ésser tan singular edició, e ab la fí de profitar lo meritíssim treball del nostre amich e excelent paremiologista en Sebastià Farnés, qui havènt-los desaglevats del original nos ha fét avinent son inestimable trasllat, ne donarèm ací una mostra ab les corresponents esmenes:

A dona afeytada, gira-li la cara.—A la fi final, servir Déu e no fer mal.—Al badoch, mudau-li lo joch.—Amor fa mólt, argent fa tót.—A ón no n'hi hà, no n'hi cal cercar.—A poch ví, cuyta-t'hi.—Axí stà lo pagès entre dos advocats, com lo pagell entre dos gats.—Axí és formatge séns rónya, com donzella séns vergonya.—Barba roja, molt (mal ?) *vent porta.—De prometre no-n dol lo véntre.—D'home qui va móix com a gat, e de vent qui éntra per forat, Déu te-n guart.—Diu la Mort al degollat: «¿Qui t'ha tal aparellat?»—¿D'ón sóu, cavaller? De la terra de ma muller.—Fer-m'he albardà, e menjaré del teu pà.—Figa verda e moça d'hostal, palpant se maduren.—A home sà, cullera de pà.—Home roig, no-t faça goig.—Hostes vinguéren, e*

senyors se féren.—La dona qui prèn, son còs vèn.—Llóngues rahons fan xica nuyt.—Les erres del métge, la terra les cobre. —Çò que saben tres, ho sap tota res.—Çò qui résta, fa la fésta. —Més val bon nodriment, que no or ni argent.—Millor és desig, que fastig.—Millor és que squinsar, lo descosir.—Molt parlar nou, molt gratar cou.—Ni pédra rodóna, ni gent de Girona.— No dóns tant a Sant Pére, que aprés hages d'anar enrera.—No-y hà pijor abat que lo qui monge és stat.—No pot esser, beure molt e anar dret.—Pà tallat, séns vergonya és menjat.—Per amor del bou, llépa lo llóp lo jou.—Qui té còs bell, no li cal mantell.—Qui gran díe se lléva, tot lo díe trota.—Qui cóha té de palla, pahor té al foch.—Qui de tót és moll, de tót és fóll.— Qui massa se muda, no té què duga.—Qui·scudella d'altri spéra, freda la ménja.—Qui barata, lo cap se grata.—Qui no ha gayre (diners) *no ha donayre.—Qui ha diners ha tota res, e la sélla del rey si la volgués.—Tal n'escup qui-n menjaria.— Trenca-s lo fil qui massa vol strènyer.—Trenta monges e un abat no poden fer ca... un ase mal son grat.*

REFRANES, Ó PROVERBIOS EN ROMANCE, o la Lengua Castellána; A los quales se han añadido algunos Portugueses, Catalanes y Gallegos, &. De los quales muchos andan glossados.

Ab aquest sub-títol, se n'hi enclouen un bon nómbre en la nostra llénga, ab la traducció anglesa al costat, dins la obra intitulada *Lexicon Tetraglotton, Dictionnaire François-Italien-Espagnol-Anglais, &.*, compost de James Howell.—Londres, 1659. En fol.

REFRANES Y ADAGIOS EN CASTELLANO Y CATALÁN. Compendio de los errores en que incurren los catalalanes al hablar y escribir la lengua castellana, por J. M. y Ll.—Barcelona, Luis Tasso, 1863. En 4.t, 16 pl.

En les tres planes darreres, s'inserten uns 130 refrans castellans ab la traducció catalana.

REFRANES Y MODISMOS LOCALES. «Revista de Gerona de Literatura, Ciencias y Artes.—Gerona, 1876-1877. En 4.t

En los dits dós anys, pl. 339 e 369, en Enrich Claudi Girbal publicà bé dues dotzenes de modismes gironins amb la corresponent glosa. Ab aquèsta degudament catalanitzada, fóren aquèlls reproduhits a Barcelona, en «Lo Gay Saber», 1878. Periòdich en 4.t Nóm. IX e següents.

REFRANS. Lecciones fáciles de gramática castellana y de lengua catalana... por D. Bartolomé Sala. —San Martín de Provensals, Imp. de Mestres y C.ª, 1888. En 16.è, 104 pl.

Conténen les dues planes darreres una trentena d'aforismes, confrontats ab los equivalents castellans.

Publicada l'any següent per lo metéix autor una *Gramàtica catalana*, de igual format que les anteriors *Lecciones*, en sa llenga propria, s'hi veu doblat lo nómbre dels aforismes; los quals fóren aximetéix encloses en lo seu *Naharro modern*, anteriorment donat a la llum.

REFRANS. ¡¡¡... Y CATALUNYA!!! (Mot final).—Recort històrich, en dos actes y quatre cuadros, bilingüe y en vers. Per Hermenegild Vila Saglietti.—S. Feliu de Guíxols. Improvisació.—Gerona, Paciá Torres, (1902). En 4.t, 58 pl.

Al final de tan enigmàtica com patriòtica producció, s'hi veu stampat a la pl. 55: I.—«Que el catalán es idioma y no dialecto derivado del castellano, como algunos pretenden, se prueba:

1.° Porque tiene diccionario propio y distinto del castellano...»

Continuant axí fins a sis rahons o proves, no essent de les menys atendibles la 5.ª, ón diu: «Tenemos adagios y proverbios distintos de los del castellano, lo cual prueba la fisonomía y el carácter peculiar del pueblo catalán. Véase el *Diccionario* de Labernia.»

E aprés d'una repassada final, endreçada als catalans *«acastellanados,* mejor dicho *renegats»,* dóna en les tres planes següents, com a exemple, una cinquantena de *Refrans,* traduhits al castellà.

Alguns dels menys usuals ne donam ací per mostra:

Ahont hi ha barrets, no hi campan caputxas.=*Juego mayor, quita menor.*

Ahont vas bé? ahont més ne sé=*Dinero llama dinero.*

Cada hu de son ofici.=*Mal puede juzgar del arte quien de él no tiene parte.*

Fins los colóms ténen fel.=*Cada pajarito tiene su higadito.*

Per un póll no-s pert la lloca.=*Por un fraile no se pierde un convento.*

Prop del foch, la pega regala.=*El fuego junto a la estopa, viene el diablo y sopla.*

Qual la vida, tal la mort.=*Como se vive, se muere.*

Qui ab bon mestre está, apendre deu.=*Al cabo de un año, tiene el mozo los maños de su amo.*

Qui ayga atura, blat mesura.=*Quien endura caballero, va en buena mula.*

Qui té prou roba, aviat és vestit.=*En casa llena, presto se guisa la cena.*

Refrans catalans. Revista de «La Renaixensa». 1882, 1883 e 1884. En 4.t

A les planes 77, 395 e 121, corresponents als dits tres anys, conténen un studi comentat d'algun modisme o refrany, per en Sebastià Farnés. Dós o tres més del metéix ne publicà la «Ilustració Catalana» per aquells anys.

Encare l'any 1885, a «L'Arch de Sant Martí», pl. 137-141, fa un complert anàlisi del aforisme: *Qui del llóp parla...*, ab tota mena de referencies.

Refráns de la llengua catalana, aplegats, anotats y comentats per Don Ramón Font, Vicari General y Arxipreste de Gerona.—Barcelona, Est. de Fills de J. Jepús, 1900. En 8.è, 147 pl.

Reuneix aquest elegant volum uns 2.400 refrans, més o menys populars, alguns d'élls comentats e esmenats, per vía de notes.

Refrans empeltats. «Almanach de L'Esquella de la Torratxa».—Barcelona, A. Lopez Robert, anys 1894 e 1896. 8.è

N'hi hà una vinticinquena, entre altres, sots-signats d'en Josep Coroleu e d'en Joanet Xamarrí.

Refrans (Cent) estiragaçats y comentats (d'en) Ramon Ramon (Ramonet R.). Imitació á Fra Anselm.—Barcelona, A. Lopez, editor, 1897. (Vendrell, Imp. de Ramon germans.)

Consta de cent aforismes populars, cascun ab un comentari humorístich, en la següent fórma:

Val més ciencia que dinés.
Hi ha refrans molt mentidés.
Vès de tindre'n, que'l demés
tot son romansos.

. . . .

Las aranyas per filar
y l'home per travallar:
s'enten, si's té de guanyar
las caixaladas.

Refrans glosats. Comedies y poesíes d'En Bartomeu Ferrá —Palma, Guasp, 1872. En 4.t, séns foliació.

En los plechs 12, 13, 14 e 15 (32 pl.), sóts títol de *Hores alegres*, s'hi conténen sis composicions en vers de certa estensió, glosant quiscuna un aforisme mallorquí, e una setena qui comprèn nou strofes, conclohent quiscuna ab un adagi o refran. Per curiositat los donamací tóts:

I. La veritat.—II. El mon és un bigalot, aferra qui pot.—III. Qui té doblés vola, qui no'n té rodola.—IV. Tóts som de terra, y terretjam.—V. Allà hont pareix que no hi plou està negat de goteres.—VI. Tots veim el jep d'altri, ningú veu el seu.—VII. Escupir fora de sa trona.—Per lo civil, han fet Pascua abans del Ram.—Anâ á l'Hospital per padassos.—Mal d'altri, rialles son.—Ahont no hi hà, el Rey hi pert.—Quí dias passa, any empeny.—Voler estopa y el c..... calent.—La mar, com més té més brama.—Cà qui lladra no mossega.

No-res-menys, en altres quinze plechs de la citada obra, tenim del metéix autor dues comedies en un acte e en vers, intitulada la una *Qui no está avesat a dú bragues, ses costures li fan llagues*, e la altra *Contes vells, baralles noves*, ón en llenguatge popular mallorquí s'hi ofereix qualque ensenyança de moral casolana.

Refrans y ditas populars catalanas.

Ms. anònim, probablement de la primería del XIX.èn segle contenint passat de 2.000 paremies. Lo posseheix en Joan B.ta Batlle, llibreter de Barcelona.

Refrans y mots fets. Per lo diccionari Catalá. «La Veu del Segre». Setmanari regionalista.—Lleyda, Imp. de Sol y Benet, 1902-1903. En dóble foli.

Al món. 157, Any IV, del dit periòdich, aparegué una crida-convit als seus confrares, la *Comarca de Lleyda,* lo *Pensament del Segriá*, lo *Campaná de Lleyda* e l'*Ermitá de St. Eloy,* de Tàrrega, per que colaborassen a la obra del *Diccionari* per lo Dr. Alcover empresa, donant compte dels refrans e modismes de la contrada. E a continuació, per donar-ne exemple, començà a abocar-ne una *mocadorada* d'uns coranta-tres en Manel Gaya y Tomas, autor de la crida.

En dos nómbres següents, se n'hi publicaren encare passat de 300, entre refrans e dites populars, con lo metéix Sr. Gaya, en un tercer article, declara que «essent tants los refrans enviats,... no hi ha hagut més remey que publicar-los per orde alfabètich.» E posaací los noms dels remitents, qui són: en

Pau Servat, de Sort, en Manel Pereña e en Lluis Prim, de Lleyda, en Lluis Abadal, en Joan Llorens, Dr. A. Navarro, de Juneda, los del Xop-bot, deLleyda, e alguns altres.

La suma total d'aforismes e dites locals, publicades en varies tandes, arriba justament a dos milers.

Finalment, als *Jochs Florals* de Lleyda, any 1907, fòu premiat un nombrós aplech de dites e modismes de la comarca, degut al propri Sr. Gaya demunt referit. D'aquèsts n'hi hà incluhits una cinquantena en lo volum intitulat *Fruyta de Lleyda*, publicat l'any 1913.

REFRANS Y MODISMES TORTOSINS. A la vora del Ebre. «Diario de Tortosa» del any 1909 (?)

Abundant més en modismes locals, que no en refrans populars, arriba aquest aplech aforistich d'en Frederich Pastor y Lluis, publicat a manats en lo dit «Diario», a 2.050 clavats.

REGIMENT (DEL) E CURA DE LA CASA. Epístola de Sant Bernat, féta al cavaller Ramon de Castell-Ambros. «Memorias de la R. Academia de Buenas Letras.» Vol. II., 1868. (pl. 581-584).

Partida la dita Epístola en 11 paragrafs (en lo Ms. original, del XV.èn segle, posats a continuació), stan tots élls rublerts d'aforismes o bréus sentencies.

Fóu aquèsta reproduhida e publicada (en un full de 8 pl.) per l'actual compilador, com a inauguració e strena del caràcter gòtich Canibell, dins los *Consells e faules e altres lligendes del bon temps de nostra llenga materna*.—En Barcelona, «La Acadèmica», Novembre del 1904. En 16.è

REGIMENT (TRACTAT DE) DELS PRÍNCEPS E DE COMUNITATS. Lo dotzèn llibre del Crestià, compost en lo XIV èn segle per lo R. M. Fr. Francesch Eximenis. Are novament reproduhit per Antoni Bulbena.—Primera part.—Barcelona. «La Acadèmica», de Serra Germans y Russell. En 4.t. 128 pl.

Començada la publicació del *Dotzè del Crestià*, com a folletí, per la Biblioteca de la «Revista de Catalunya» vers l'any 1896, va sospendre-s la dita *Revista* al nóm 7, restant lo folletí incomplert. Fóu en lo 1904 que, a instigació nostra, féu stampar en Feliu Clos, llibreter, les dues planes finals 129-130 ab portada nova e coberta. La segóna e tercera part, de les quatre qui fórmen *Lo Dotzè*, romanen encare transcrites del volum recòndit en la Bibl. Prov. de la Universitat de Barcelona, confrontades, axicom la part publicada, ab un Ms. del Arx. de la Coróna d'Aragó (Cat. de S. Cugat del Vallès, nóm. 10).

L'original de què-ns servirem per la reproducció de la dita obra fóu stampat a Valencia, per Lambert Palmart, alemany, en 1484. Es en foli major, séns foliar, a dues colónes e ab les inicials fétes a mà. Segóns un studi bibliogràfich d'en Emili Grahit (vol. III de «La Renaixensa») e un altre d'en Jaume Massó (Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, any III, 1909-1910, pl. 588), n'hi hà encare altres exemplars en la Bibl. Reyal e en la R. Academia de la Historia de Madrid.

En tota la magistral obra de tan excelent polígraf, s'hi veu un metéix ayre doctrinal e moralitzador, refermat ab aforismes populars e proverbis de la Sagrada Scriptura, sobre-tot en *Lo terç del Crestià*, ón tracta del Pecats capitals. Alguns fragments ne fóren reproduhits per lo Dr. Balari e lo present compilador. *(V. Regles de bona criança* e *Sapienciari.)*

Quant a la primera part del *Regiment dels Princeps*, demunt descrita, conté passat d'un centenar de cites proverbials e sentencies dels Sants Pares e de filosops antichs.

REGLAS D'AMOR, dictadas pera'l jovent que cerca muller, per Enrich Oriol (F. P. Briz).—Barcelona, Víctor Berdós y Feliu, 1886. En 4.t, 48 pl.

Es tot aquest codern, partit en set seccions e un *Epilech*, compost en endecassílabs. Entre molt fines observacions, s'hi dónen séns pretensió prou bons consèlls referents al matrimoni. Llàstima que la part gramatical hi sía tan descurada.

REGLAS DE URBANITAT Ó BONA CRIANSA, y estil de cartas familiars y cristianas oracions, al us dels cultivadors, per D. Narcis Fages de Romá... Llibre aprobát per lo Excelentíssim é Illustríssim Sr. Bisbe de Gerona.—Figueras: Imp. de Gregori Matas de Rodallés, 1865, En 16.è, 48 pl.

Fins a la pl. 28, conté 151 regla en verses apariats de stil familiar.

REGLAS MORALS Y DE BONA CRIANSA, per J. Pin y Soler... Dibuixos de J. Pellicer.—Bibl. Escolar Catalanista. I.—Barcelona, Henrich y Comp.a, 1892. En 8è, 119 pl.

Consta de 74 régles en prosa, la major part en fórma de consèll endreçat als minyons e a les minyones ans de dexar la Scola.

REGLES DE BONA CRIANÇA, en menjar, beure y servir a taula, tretes de *Lo Terç del Crestià,* del P. M. Fr. Francesch Eximenis (segle XIV), per Joseph

Balari y Jovany. Biblioteca de la «Revista Catalana».—Barcelona, Est. de Fidel Giró, 1889. En 4.t, 45 pl.

Fins a la plana 38 ocupen, en 16 capítols, les dites Régles, prou notables, com a provinents de Fra Eximèniç; e no menys interessant és l'*Appèndex* stampat a la fí, bella mostra dels costums d'aquell témps.

Abdós fragments fóren tréts del tractat *De pecat de gola*, formant part del cèlebre Ms. catorzecentista recòndit en la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, encare inèdit. Donchs aquèsts, més alguns capítols del pecat de *Luxuria* (Barna., 1906, en 8.è, 15 pl.) e los plechs B, D & E, encloses en los *Consells e faules*, etc. (Barna., 1904, en 16.è, lletra gòtica), los quals oferexen tant d'interès com los fragments dalt referits, és tot quant ha vist la llum fins are dels 465 folis qui fórmen *La terç llibre del Crestià.* Val a dir que l'any 1900 ne teníem ja estréts e publicats los proverbis e dits vulgars. (*V. Sapienciari* e *Proverbis de la S. Scriptura.)*

Rondalla de rondalles, a imitació del *Cuento de cuentos* de Don Francisco de Quevedo, y de la *Historia de historias* de Don Diego de Torres; composta per un curiòs apassionat á la Llengua Llemosina: y treta a llum per Carlos Ròs, Notari publich per Autoritats Apostolica y Real, natural de esta molt Noble, Insigne, y Coronada Ciutat de Valencia. Ab les llicencies dels superiors.—En Valencia: Per Benet Montfort, any 1769. En 8.è, 57 pl.

Tal és la portada que, en fac-símil, féu stampar en R. Miquel & Planas davant la reproducció de la sus dita obreta (Barna. «L'Avenç», 1912) per la *Nova Biblioteca catalana*, tan lucsosament editada.

Segóns una nota final del Sr. Miquel, «sembla efectivament no esser obra d'en Rós, com molts havíen cregut, sinó d'un frare dominicà, el P. Lluis Galiana, amich de l'editor.»

La segóna edició que de tal obra possehim, és del any 1776, (en 16.è, 94 pl.)

Si are, a més de les tres versíons mencionades, ne consignam una altra del 1820, ab algunes alteracions ortogràfiques reproduhida per lo Dr. Sbarbi, en *El Refranero Español*, Vol. IX (Madrid, 1878), tindríem cinch edicions de la *Rondalla,* tot ella composta en modismes e refrans valencians.

Encare, vers l'any 1815, aparegué a Mallorca una «Rondaya de rondayas en mallorquí. Per entretenir un pòc la bòga y fér la prètxa á ses nits de ivèrn sense embrutar sa pasquéra, ni fer

mal tèrs a ningú. Composta per T. A. y C. (Tomas Aguiló y Cortès).—Palma, Felip Guasp.» En 16.è, 26 pl. La segóna edició, augmentada ab algunes frases, és del 1817, constituint un devassall de dites e modismes mallorquins, per lo stil de la anterior *Rondalla* valenciana.

SABIDURÍA (LA) DE LAS NACIONES ó Los Evangelios abreviados. Probable origen. etimologia y razón histórica de muchos proverbios, refranes y modismos usados en España, por el Dr. D. V. Joaquin Bastús. Con oportunas observaciones del Sr. D. Juan Eugenio Hatzenbusch.—Barcelona, Libr. de Salvador Manero, editor, 1862-1867. En 8.è, (Tres series de 320 pl. quiscuna.)

Encare que tota la obra stà destinada a comentar e analitzar uns 550 refrans o modismes castellans, n'hi introduheix una sexantena de catalans, als quals podía afegir-n'hi bé uns altres coranta dels comentats, qui són comuns a abdues llèngues.

SAPIENCIARI. Proverbis e dits vulgars, trets de les obres de Fra Francesch Eximeniç e d'altres autors, are per primera vegada fets estampar d'en Antoni Bulbena e Tusell. Any M.DCCCC.—En Barcelona: A «L'Arxiu», libreria den Johan Batlle... (*Colofó final*) Fou acabat de stampar lo present *Sapienciari* en la ciutat de Barcelona per en Jaume Puig-ventos; diada del glorios Sant Jordi... M.DCCCC. En 4.t, (32 pl.)

Es prou interessant aquest llibret, en lletra gòtica, per contenir 164 proverbis de Salomó, 145 del Eclesiàstich, e 67 sentencies de filosops, trétes del terç llibre de *Lo Cristià*, compost en lo XIV.èn segle per Fra Eximènic, (Ms. de la Bibl. Provincial de Barcelona), a més d'una bona mostra de *Bells dits* d'en Guillèm de Cervera e de *Mals dits* d'en Cerverí de Giróna (*V. Proverbis* d'en Guillèm e *Poesíes* d'en Cerverí.)

SAVIESA (LLIBRE DE) O DOCTRINA. Del Rey en Jacme I d'Aragó. Primera edició, féta estampar ab un Estudi preliminar per en Gabriel Llabrés y Quintana. (Santander, «La Propaganda Católica».) MCMVIII. En 16.è, 88 pl. e XLVII d'introducció.

Tréta aquesta obra de dós Mss. del XIV.èn segle, l'un de la Biblioteca Nacional de Madrid e l'altre de la Bibl. del Escorial,

ofereix un curiós aplech de més de 300 dits de filosops gréchs ab altres sentencies bíbliques e profanes.

SECRET DE SECRETS (d'Aristòtil.)

Ms. de la Biblioteca Nacional de Madrid. L. 2. En foli. Ocupa aquèst dés del foli 1 al 30 del dit Ms., del any 1385.

SEMPREVIVES DE LES TOMBES GREGUES. «Lo missatger del sagrat Cor de Jesús».—Barcelona, F. Altés, 1898. En 8.é

En diferents nómbres del dit any, s'hi publicaren unes 78 sentencies dels gréchs, traduhides e versificades d'Oldman (Josep Planes & Llorens.)

SENTENCIAS FILOSÓFICAS Y VERDADES MORALES, que otros llaman proverbios o adagios castellanos. Escrita por el Dr. Luis Galindo, Abogado de los Reales Consejos, etc.—Ms. del 1660. Deu vols., en 4.t

Se troba tan important treball, contenint uns 5.000 refrans comentats, en la Biblioteca Nacional de Madrid. Ee. 166-175.

Avaloren lo mèrit d'aytal obra les confrontacions que hi posa l'autor de molts dels aforismes castellans ab altres de llatins, franceses, portugueses, italians e *catalans*. (*V. Monografía*, del Dr. Sbarbi.)

SENTENCIAS MORALES. Colec. de Doc. inéd. del Archivo de la Corona de Aragon, publicados, de R. O. por D. Próspero de Bofarrull y Mascaró, cronista de la Corona de Aragon. Vol. XIII.—Barcelona, Imp. del Archivo, 1857. En 4.t, 652 pl.

Ocupa aquesta interessant recopilació de sentencies e màcsimes d'antichs filosops, dels SS. PP. e d'altres tractats històrichs e morals, dés de la pl. 182 a la 301. Es provínent d'un còdecs del XV.èn segle, incomplert al començament.

SENTENCIAS POLÍTICAS, Y MORALS, que deuhen saber los bons Estudiants. «Instruccions per la ensenyansa de minyons, escritas per lo Reverent Baldiri Rexach, Prebére y Rector de la Iglesia parroquial de Sant Martí de Ollés, Bisbát de Gerona...—Reimpres en Gerona, per Agustí Figaró.» En 8.é, 372 pl.

Es una reimpressió de la dita obra, féta en lo 1748 (?) Dés de la pl. 159 a la 167, conté 159 sentencies bréus.

S'hi troba encare (pls. 169-197) una *Insinuació de la vida y máximas dels antichs filosophs*, ascendint aquèstes a un centenar.

SENTENCIAS SACADAS DE LA SAGRADA ESCRITURA, vertidas en lengua Castellana y Catalana, e impressas para la enseñanza de los Niños de las Escuelas del Obispado de Barcelona... Con licencia. —Barcelona, Juan Jolis y Bernardo Pla, (1769). En 16.ᵉ, 43 pl.

D'entre les varies edicions d'aquest aplech de 200 sentencies, ab la versió catalana cara per cara, n'hi hà ab la part catalana solament, si bé ab la metéxa portada en castellà, per la Vda. Tecla Pla, en 24 pl.

SENTENCIES (QVATRE DELS VLTIMS TRACTATS DE LA SELVA DE), del Canonge Geronym Ferrer de Grissona *(sic)*.—Barcelona, Sebastià Cormelles (?) 1623. En 8.ᵉ, 5 fulls prel. e 35 fol. (*Axí inscrit en lo Dic. bibl. Salvà.*)

Fóu la present obra, ab lo títol de «*Tractat de morals sententies* per Geroni Ferrer, Canonge de Guissona,» reproduhida a tandes en la coberta de «La Veu del Montserrat». Setmanari popular de Catalunya.—Vich, Anglada, 1885. En fol., nóm. 15 e següents.

Passen de 600 les tercetes, ab unes coranta sextetes, que la dita obra conté, entre profanes, morals e spirituals. Ne donamací lo començament:

I

Primer posa lo consell
ab discurs y gran rahó
abans que la executió.

Té per superbo o per tonto
qui desprecie los consells,
majorment si son de vells.

. . . .

Tres mals Deu mes abomina
de tots quants mals avuy son
entre los homens del mon:
lo pobre quant es superbo,
lo vell quant es luxuriós
y lo rich avariciós.

SENTENCIES MORALS per Jafuda, Juheu de Barcelona. (Segle XIII). Trasllat del còdex L. 2. de la Biblioteca Nacional de Madrid, per Josep Balari y Jovany. Biblioteca de la «Revista Catalana»—Barcelona. Fidel Giró, 1889. En 8.^{è}, 63 pl.

Troba-s aquesta obra, scrita en 1385, duhent per títol *Sentencies de filosofs*, al fol. 83 del dit còdecs. Fóu anteriorment publicada, l'any 1857, en lo Vol. XIII de la «Col. de doc. ined. del Archivo de la Corona de Aragon,» e, en lo metéix any del demunt dit, per en Gabriel Llabrés. *(V. Máximas morales* e *Llibre de paraules e dits.)*

SENTENCIES Y CONCELLS (COLECCIÓ DE) per Anselm Ximenis. Biblioteca de la Academia de literats tranquils y decents. Primer volum.—Manresa, Antón Esparbé. M.DCCC.XC.IX. En 8.^{è}, 34 pl.

Al envers de la darrera plana: «Fou estampat aquèst llibre el día del dijous gras en el sigle XIX, un any abans del número cent», de ón és ben propri semblant llibret, en 130 quartetes *franselmistes,* literariament ben passadores, emperò bon xich massa llépoles.

SENTENCIES (APLECH DE) Y PENSAMENTS DE FILOSOPHS INSIGNES vestits a la catalana y seguits d'alguns aforismes catalans, per Joan Codinach y Espinalí, Pbre.—Barcelona, Establiment tip. de «La Hormiga de Oro», 1903. En 8.^{è}, 172 pl.

Molt interessant és aquest recull, lo més nombrós que en català conexèm, puix, entre los 150 filosops antichs e moderns catalogats, ofereix un miler de sentencies e pensaments, a més de 217 aforismes populars insertats a la fí.

SOBREMESA (EL) Y ALIVIO DE CAMINANTES, de Juan Timoneda. En el qual se contienen affables, y graciosos dichos, cuentos heroycos, y de mucha sentencia, y doctrina...—Valencia, Juan Navarro, 1569. En 8.^{è}

Segóns la Bibl. Salvà, s'hi troben dues rondalles en valencià, que *encierran alguna sentencia o dicho agudo y gracioso.*

SPRÜCHWOERTER (EIGENARTIGE KASTILIANISCHE UND KATALONISCHE). Zuzammelgestellt von Lang.—Barcelona, Tipografía del «Bazar del Norte», 1900. En 4.^{t}, 11 pl.

Entre aquest aplech de 300 aforismes e modismes espanyols, n'hi hà un centenar de catalans, intercalats.

Són los metéixs que són compilador donà, traduhits en alemany, a la fí del seu recull de *cançons populars catalanes e altres produccions espanyoles*, en la seua obra *«Katalonische Volkslieder und andere hispanische Früchte.»* Verdeutschungen von Peter Lang.—Dresden und Leipzig, E. Pierson's Verlag, 1900. En 8.è, 188 pl.

Encare trobam en la *Monografía* del Dr. Sbarbi, un aplech de 505 *refranes españoles*, acompanyats d'algunes ilustracions e traduhits en alemany per lo Dr. Frederich Koeler, a Leipzich, l'any 1845. Nomenant-los espanyols, bé podría havèr-n'hi alguns de catalans, com en la compilació del seu successor Lang, damunt referit.

Such de Sábis, (per) J. Ferré y Gendre. Setmanari de «L'Esquella de la Torratxa».—Barcelona, vers lo 1901. En 4.t

En tres o quatre nómbres del dit setmanari s'hi publicaren XXX pensaments e sentencies versificades, traduhides (segóns diu) de Syrus, Demócrates, Fedre, Martínez de la Rosa, etc., de les quals n'és la primera:

Lo mellor de tots los llibres
será, en tots llochs y tots temps,
lo qui, desprovist de *palla*,
en menys fulls ensenyi més

Tabal y donsayna. Festes, costums y mals visis, pintats a la Valenciana per varios populars artistes de la terra del Ché, trets a llum, pera divertisió *(sic)* y recreo del public, per Constantino Llombart.—Valensia, Manuel Villar, editor, (1878). En 16.è, 278 pl.

Es un aplech d'una cinquantena de composicions joglaresques, referens a les diades e festivitats del any, havènt-n'hi la meytat ostentant com a *léma* una dita popular.

Testament (Lo nou) de Nostre Senyor Jesu-Christ, traduhit de la Vulgata llatina en llengua catalana ab presencia del text original.—Londres: Impres per la Soc. ingl. y estrangera de la Biblia, en la estampa de Samuel Bagster, menor, 1832. En 8.è, 391 pl.

Lo metéix fóu reproduhit de Richard Watts. Londres, 1835. Dues edicions més hi hà d'aquesta versió, atribuida, per A.

Elías de Molins, a mossèn Roquer, Pbre., si bé, darrerament, sembla posat en clar que fóu-ne lo traductor en Melcior Prat, resident en aquella sahó a Londres: la una, del any 1836, stampada a Barcelona per Anton Bergnes, e la altra a Madrid, Imp. de José Cruzado, 1888. Abdues en 8.é

Finalment, aparegué en l'any 1913, de la dita Societat bíblica, *El S. Evangeli de N. S. Jesucrist segons S. Lluc*, e, en lo 1914, l'*Evangeli de S. Joan*, traduhits d'en Emili Mora e d'en Smith Franklin, en llenguatge e ortografía del «Institut», ben inferiors a la versió anteriorment publicada.

THESAVRVS PUERILIS, avtore Onofrio Povio Gerundensi Artium Doctore...—Barcinone, apud Jacobum Cendrat, 1580. En 16.é

La edició que davant tenim d'en Onofre Póu, probablement del 1600, manca de portada e fulls preliminars, començant al foli 5: *Del que los estudiants han de saber en Llatí de les coses de casa, y altres moltes...* Consta de 216 fols. e una taula alfabètica dels capítols de la obra.

Stà dividida aquèxa per seccions, donant en quiscuna un vocabulari de frases e locucions dels diverses coneximents domèstichs e rurals, ab una estensa descripció d'Anatomía, a la fí, tot ab la correspondencia llatina. Entre la munior de vocables purs catalans, mesclats ab altres de valencians o castellaneschs, s'hi troben unes trenta sentencies, de les quals transcrivim ací les següents:

Los béns se augmenten ab diligencia y estalvi.—Tant o més val la penyora, que lo cabal.—Ningú (no) *balla qui tinga bon enteniment.—Dir poc y bò.—Amançar lo chic ab destreza y amor, y no ab açots.—Llevarse de matí a estudiar.—Al qui té fam, lo pà negre li té sabor de blanc.—La justicia és reyna de totes les virtuts.—La fortalesa és tenir en poc los treballs y dolors.—La diligencia importa molt en totes les coses.*

TIPOS, MODISMES Y COSES RARES Y CURIOSES DE LA TERRA DEL GÉ. Arreplegades y ordenades per un aficionat, molt entusiasmat de tot lo d'ella. Segona edició en estens apèndix y varies notes.—Valencia, Imp. de Antonio López y C.a, 1906-1908. En 8.é, 410 e 166 pl. d'apèndech.

Entre les 768 dites e modismes que aytan axerida obra (de Mossèn Joaquim Martí y Gadea) conté, s'hi troben una munior d'aforismes ben característichs d'aquella terra. Acompanya cascuna *dita* una glosa e ilustració, arrodonida ab una apropriada cóbla o quarteta. Per l'interès que desperten, donarèm ací alguns dels aforismes collits al vol:

El que té dinés, té tot adrés y la filla del rey si la volgués.

—Per als desgraciats, tots los dies són dimàts.—Bancalets feya mon sogre, y pobre que pobre.—Qui peix vol menjar, el cul s'ha de banyar.—En este món, uns pasten, y atres van al forn. —El peix pera qui s'el mereix, y la espina al gat.—Un'hora de vida és vida, y el portaren a penjar.—El goç del hortolà, que ni rosega l'os, ni'l deixa rosegar.—Qui no'n sap més, en sa mare's gita y no peca.—Lo que hi hà en la banasta és peix, lo demés és peìxquera.—Tant te vull, que-t trach un ull.—Aleluya, aleluya, qui no mata porch no menja julla.—Home baixet, home de pet.—El Català, si no la (ha) *féta, la farà.—No't deixes les sendes velles per les novelles.*

(V. *Adages,* del metéix compilador.)

TRACTAT DE VIURE JUSTAMENT e de regir qualsevol offici publich.

Tal és lo títol d'un Ms. inèdit, de Fra Eximèniç, recòndit en la Bibl. Nat. de París (n.e 7.800), digne parió del *Regiment de princeps* més amunt referit. Endreçada aquèlla al regiment dels governants e dels ciutadans entre sí, l'autor retrau a cada punt màcsimes de Cicerò, de Sèneca e d'Aristòtil, com a cites d'autoritat.

TRESOR DE POBRES, compilat per P. Hispano (Papa Joan XXI). Versió catalana del segle XIV (*sic*). Biblioteca de la «Revista Catalana»—Barcelona. F. Girò, 1892. En 4.t

Sols los XXXIV primers capítols, en 64 planes, se-n publicaren d'aytan singular obra, per suspensió de la dita *Revista.* Fóu trét aquest *Receptari* de Medecina popular, d'un Ms. del XV.èn segle, traducció del original llatí, o bé del italià, stampats a Anvers, 1497, e a Venecia, 1494. Provinent lo dit Ms., únich en català conegut, de la Bibl. de Sta. Catarina de Barcelona, eczisteix vuy a la Biblioteca Episcopal de Vich.

Passada per alt aquesta (encara que incomplerta) edició a en Oleguer Miró, en sa estensa ressenya d'aforística mèdica, fa sment, no obstatn, d'una corantena de fórmules prou estravagants. insertades en lo codern intitulat: *Llibre nou que conté varios secrets de naturalesa utils é importants, tret dels millors autors coneguts fins ara...* y *diferents remeis utils.* Traduhit del castellà a la primería del XIX.èn segle, e reproduhit infinides vegades, ne possehim un exemplar imprès a Vich e un altre de reimprès a Manresa per Martí Trullás. En 16.è, 16 pl.

No menys popular és l'aplech de 158 remeys del metjayre Vehí, de la Pera, stampat en la metéxa fórma que l'anterior a Manresa fins a les darreríes de la passada centuria.

TROMPETA D'EZEQUIEL, ó sía convit á penitencia que en forma d'una cansó sagrada y pastoril... dòna

a llum lo Iltre. Sr. Dr. D. Jaume Vilaró, Canonge magistral de Sevilla.—Barcelona, Her. de la V. Pla, 1852. En 16.^{è}, 111 pl.

Curiósa glosa, en sextetes de verses curts, ab resposta, ón tracta dels Novíssims, Pecats capitals, Manaments, etc., ab l'addició d'algunes màcsimes, a la fí.

TROS (UN) DE PAPER. Setmanari humorístich ilustrat.—Barcelona, I. Lopez, editor, 1865-1866. En dóble foli, 4 pl.

Dés del nóm. 6 al 69, lo darrer que conexèm, contè cascun una dita o aforisme popular en fórma de geroglífich; e, entre tóts, dues dotzenes de faules de S. P. e d'en Pau Bunyegas (Conrat Roure), e alguns *Refrans* y *modismes espatllats*.

Fóu continuador d'aquèst: LO NOY DE LA MARE, per lo metéix editor, e anys 1866-67. En foli, 4 pl.

Entre los 33 nómbres que, digne fill de son pare—e ón s'hi veu lo sperit d'en Albert Llanas,—se-n publicaren, hi figuren altrestants aforismes e dites vulgars en fórma geroglífica, una trentena de faules de *Lo Mestre* e alguns *Refrans adobats*.

La circumstancia de reunir entre abdós periòdichs més d'un centenar de paremies, ensémps ab les ilustracions del malagonyat Tomas Padró qui-ls engalanen, fa que síen la una e la altra tan singular publicació dóblement estimables.

De la munior de periòdichs consemblants, posteriorment editats, pot-ser lo qui més ofereix materials paremiològichs de genre lleuger e alegroy és «L'Esquella de la Torratxa», dés del any 1880 en curs de publicació.

VALERI MAXIMO (LLIBRE ANOMENAT). *Dels dits y fets, memorables.* Traducció catalana del XIV.^{èn} segle per Frare Antoni Canals, ara per primera volta estampada segons el còdex del «Consell de Cent» barceloni, per R. Miquel y Planas.—Barcelona, («L'Avenç»), M.CM.XIV. Dos volums en 8.^{è}, 309 e 380 pl.

Fórma part, aquesta tan splèndida com meritoria publicació, de la «Nova Biblioteca Catalana». Fehelment transcrita del primer còdecs, de nou que se-n conexen (segóns vé engrunat en la *Nota editorial* d'en Miquel & Planas, inserta al començament de la edició), és dóblement llohable aytal reproducció, no sols per vulgarisar-ne lo tést, sinó encare per oferir-nos del traductor una mostra més de sa galanor e purisme de llenguatge, digne parió del que sculpturaren l'Eximèniç e en Bernat Métge én aquella florexent època.

Quant al nostre present obgécte, prou nomenat és lo *Valeri*

Màcsim, per la infinitat d'exemples morals e sentencióses qui atresoren la seua obra.

VERITATS (LO LLIBRE DE LES CENT), per C. Gumà.— Barcelona, Antoni Lopez, editor. En 8.è, 32 pl.

Publicat, vers lo 1900, aquest llibret d'en Juli F.co Guibernau, sóts lo dit pseudònim, e ilustrat d'en Moliné, constitueix una nova mostra del humorisme e facunditat del autor. Compost tot éll en strofes curtes e varietat de metres, malgrat son llenguatge familiar, no déxa de donar un bon centenar de sans e consciençuts consèlls.

VEUS DEL BON PASTOR, ó Cántichs espirituals dels Rnts. PP. Missionistas...—Vich: Estampa de R. Anglada, 1894. En 16.è, 130 pl.

Fóu, més tart, enclosa aytal obreta de Mossèn Jacinto Verdaguer, en lo setè volum de ses *Obres complertes*.—Barcelona, (V.da de Cunill), 1907. En 4.t

Are de poch, és exida en la edició popular de les *Obres completes*. Publicació de la «Ilustració Catalana». Vol. XIV.— Barcelona, (J. Thomas, 1915). En 16.è, 131 pl.

Entre les sexanta composicions formant aquesta garlanda mística, ón s'hi glosa en cascuna algún dels Novíssims e les vanitats del Segle, per encaminar lo pecador a la Gloria, hi hà algunes sentencies, com són: *Qual era la vida, tal serà la mort.—Si en perill te poses, en éll moriras.—Qui no s'humilia*, *no serà exalçat.—Qui no persevéra, no és coronat*, etc.

VICIS (TRACTAT DELS) y mals costvms de la present Temporada. Compost per Michel Ferrando de la Carrcer *(sic)*, natural del Regne de Mallorca.— En Mallorca, Melcion *(sic)* Guasp, imprecor *(sic)*, 1694. En 32.è, séns foliar. (Va junt ab alguns aforismes d'en Carles Amat.)

Ne conexèm dues altres edicions, la una d'élles d'en Miquel Brò, llibreter, a Girona. En 16.è, 48 pl.

En 232 quintetes, tracta de moralitzar lo poble ab alguns exemples bíblichs e profans. Prou modesta composició, que la acaben de desgraciar les moltes errades que la primera edició ofereix.

ZOOLOGÍA POPULAR CATALANA. Modismes, aforismes, creencies, supersticions, etc., etc., que sobre'ls animals hi ha a Catalunya, ab gran nombre de confrontacions, per Cels Gomis. — Biblioteca

folk-lòrica del «Centre Excursionista de Catalunya».—Barcelona, Tip. «L'Avenç», 1910. En 8.è, 489 pl.

Dins aquest abundós tresor folk-lòrich, a més d'una infinitat de modismes, són innombrables los aforismes d'aytal specialitat que conté. (V. *Botànica popular* e *Meteorologia* del metéix autor.)

Encare és ben notable l'aplech d'en Gòmis de Ditxos tópichs. qui, sóts títol de *Literatura oral catalana,* aparegué a la pl. 12 del «Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya». Volum onzè. Any XI, N.e 72.—Barcelona, Tip. «L'Avenç, 1901. En 4.t. Augmenten la valua d'aquest aplech toponímich-aforístich les notes acompanyatories als diferents dictats.

Finalment, farèm ací menció de «L'aplech de Tejares» (Quadro de costums salamanquinas), publicades en «L'Arch de Sant Martí» (1886), ón lo tan erudit folk-lorista annota, entre algunes dites castellanes prou malicióses, d'altres en català no menys intencionades.

SUPLEMENT

SUPLEMENT

ALMANAC DE LA POESÍA. 1915. Obsequi de l'impressor F.co Altés Alabart als séus clients i amics.—(Barcelona, imp. de F. Altés.) En 16.è séns foliar, (72 pl.)

A més d'una *Glosa* en 4 quartetes d'en Joan Arus, lo Santoral del any e 26 composicions en vers, conté una quinzena de sentencies del filosop Xenius (Eugeni Ors), al peu de cada mes.

CONCELLS A LES MARES. Aforismes (Preceptes) sobre Puericultura y higiene de la infancia. (Traduhit y publicat en la revista *Vida.)*

Es aquest lo sub-títol d'un interessant codern ab la següent portada:

Preceptos sobre Puericultura é higiene de la primera infancia por el Dr. D. F.co Vidal Solares, Dtor. y fund. del Hospital de Niños de Barcelona, con un prólogo de D. F.co Cambó, dip.do á Cortes por Barna. Edición castellana-catalana.—Barcelona, Imp. J. Horta, 1908. En 4.t, 40 pl.

Partit en XX articles, ab la traducció confrontada, passen de 170 los consèlls que en aquest utilós tractat aytan benemèrit doctor dóna a les mares catalanes, per l'alletament e nodriment dels llurs infants. Bé ofereix un bell aplech de paremies de semblant specialitat per complementar les més amunt consignades d'aforística mèdica catalana.

COSTUMS (LES) MARITIMES DE BARCELONA, conegudes per *Libre de consolat de Mar*. Ara de nou publicades en sa forma original, ilustrades ab noticies bibliogràfiques, històriques y linguístiques, ab un apèndix de notes y documents inèdits, relatius al Consolat y de la Llotja de Barcelona, per E. Moliné y Brasés.—Barcelona, Henrich y C.a, M.CM.XIV. En fol., XCVI—384 pl.

Conté aquesta lucsósa edició un *Glosari II,* DE FRASES Y SENTENCIES, ón, entre gran nombre de modismes e locucions, hi figuren una cinquantena de paremies. Ténen aquèstes força interès, perçò com provénen del XIIIèn segle, època dels primitius còdechs dels *Costums maritims e mercantivols.*

Disertació sobre l'amor: trets satírichs contra les fembres, seguint la diatriba d'en Boccaci, intitulada *Il Corbaccio*. La «Comedia de la Gloria d'Amor» (de Fra Rocabertí, vers 1461).

Troben-se d'aquesta *Disertació* tres fragments, entre lo Cant VI e lo VII, sumant un centenar de verses en tercetes, com en la majoría dels X cants de la dita «Comedia». La tragué del *Cançoner d'obres enamorades* (Bibl. Nat. de Paris) en F.—R. Camboulíu, qui la donà com a *Appèndech* al seu *Essai sur l'histoire de la Littérature Catalane,* pêls volts del 1856, essent traduhida e publicada per en F. Pelay Briz al «Gay Saber», l'any 1869 (nóm. 35 e següents.)

Fóu, finalment, aytal obra reproduhida (d'en Jaume Barrera) ab lo títol de «Historia de la Literatura Catalana Antiga». Aplech d'Estudis per la sèva formació. Vol. I.—Barcelona, «Bibl. Clàssica Catalana» (Arthur Suarez), M.CM.X. En 4.t (pl. 81-155).

Mencionarèm, de passada, lo *Conort* d'en Ferrer, contingut en lo metéix «Cançoner» de París, ón hi hà algunes sentencies iròniques sóbre les dones, com en la sus dita *Disertació*. Veja-s una singular edició que se-n publicà, de reduhit tiratge.

Papallonas (Las). Comedia en 3 actes y en vers, original de Serafí Pitarra (Frederich Soler).—Barcelona, (Jaume Jepús), 1869. En 8.é, 94 pl.

Bé mereix mencionar-se semblant producció còmica, tant per lo seu sentit moralitzador e sentenciós, com per algunes *màcsimes* que posa en bóca d'un dels principals personatges de la obra.

E encare més digna d'ésser ací consignada és la *farsa grotesca*, que lo nostre facunde Soler va compondre de la tan popular e aforística sàtira *Lo rústech Bertoldo*, per Juli Cèsar de la Croce scrita en fórma de novela (XVII.èn segle), e que-s representà al teyatre «Romea» l'any 1886. Constava de 4 actes en vers, axicom la continuació d'aquèlla, *Bertoldino*, en la composició de les quals ajudaren-lo, com a colaboradors, en J. Feliu & Codina e en J. Molas & Casas.

Darrerament, sabèm que en Salvador Bonavía, autor e impressor, stà a punt de donar, entre altres, abdues obres per primera vegada a la stampa.

Profitam aximetéix la present ocasió per fer sment del *Catàlech d'obres teatrals* del propri Bonavía (Barna., 1909), ja que al descriure en lo seu lloch lo d'en Millà exit enguany, de presentació e fórma consemblant, nos éra passat per alt.

Paremiología sóbre la amor, la dona & lo matrimoni, per primera volta en català recopilada.

Tenim noticia d'aquest curiós e interessant recull, manuscrit e inèdit, d'un gran amich nostre, qui stà disposat a publicar-lo tantost. Consta d'unes 600 paremies, tótes referents a semblant specialitat, e òn s'hi veu la cruhesa irònica del poble català dés del segle XIII ençà.

PROVERBIS DE LA SAGRADA SCRIPTURA, traduhits e glosats per Fra Francesch Eximèniç en lo terç llibre de «Lo Crestià», entretréts d'un Ms. inèdit del XIV.én segle, recòndit en la Biblioteca Provincial de la Universitat de Barcelona.

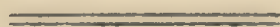
Estréts aquèlls d'aytan notable còdecs per lo present compilador, vers l'any 1898, fórmen un aplech de 337 sentencies ab 96 variants, descomponent-se en la següent fórma: dels *Proverbis de Salomó*, 151 versicles; del *Eclesiastés,* 22 vers.; de *La Saviesa,* 21 vers.; del *Eclesiàstich*, 143 vers. Avaloren encare aquest collitó de saviesa, les gloses o comentaris de què va cada versicle acompanyat, ón, ab depurat e magistral stil, fa gala l'erudit polígraf dels seus estenses coneximents teològichs e morals.

Ja en lo precedent *Catàlech* donarem compte del *Sapienciari,* ón hi figuren, séns la glosa, la major part dels dits versicles, ab un centenar més d'aforismes vulgars del metéix còdecs.

Donchs, ab tót que roman inèdita la totalitat de les gloses e variants demunt dites, unes 75 d'aquèxes fóren reproduhides e encloses en la *Crestomatia de la Llenga Catalana* (dés del IX.én segle al XIX é), recopilada e ordenada per Antoni Bulbena & Tosell. Primer volum.—Prosa.—Barcelona, Bibl. Clàssica Catalana (Arthur Suarez), 1907.» En 4.t, pl. 166-178.

SENTENCIES DE LLUIS VIVES. «Aplech de sentencies y pensaments de filosophs insignes vestits a la catalana...» per Joan Codinach y Espinalt, Pbre. (Barna., 1903).

Ab tót e figurar en la dita obra ja demunt ressenyada, per constar aquèlles d'una trentena e ésser del nostre insigne Vives, per primera vegada traduhides a sa llénga propria, ne fèm ací special menció.

APÈNDECH

I

SENTENCIES DE SÉNECA

TRÉTES D'UN LLIBRE EN PROVENÇAL DEL XIII.[én] SEGLE, INTITULAT *Lo Savi,* E, EN L'ANY 1900 CATALANISADES PER A. B. T. (1)

Lo jutge qui servici pren,
poch farà lleyal jutjamén.
Jutge qu'en dret absol lo tort,
per dret se lliga a la mort.
Hom bò lléxa, per Déus, mal far
e l' mal per la pena cessar.
Sovén, per altruy folledats,
veu hom los bons mal treballats.
Hom maldihent diu falsedat,
e l' savi cóbre veritat.
Savi s' llunya d'altruy barrat,
e l' fóll aguayta per forat.
Poch està savi séns fahena,
car adés troba ón se prena.
Qui pert lo témps de son prou far,
géns, can se vol, no-l pot cobrar.
De Salomó, maleycciós (2)
són pêl vell péch luxuriós,
per l'hom ricós monçoneguer
e pobre ergullós malparler.
Lo savi ab son bell parlar
fa se de tota gent amar;
e l' fóll se conquesta enemichs

(1) Donam ací aquest e lo següent apleeh, d'antigues sentencies e de pensades modernes, provinents de dos Mss. inédits, perçò que, merexent publicar-se entégres, no cabíen dins lo spay que generalment ocupa cada article en lo còs del precedent Catàlech.

(2) *malediccions.*

can parla, e pert sos amichs.
Fóll és qui vol ésser privat (1)
d'hom qui vol seguir folledat.
Si fill de Déu sdevenir vols,
hages mercè dels orfenols.
Calla-t, si parlar no sabíes,
que per açò soptat no síes.
A convit en altra maysó,
sapies grahir lo poch e l' pró (2).
Tot pobre qui-s té per pagat
ha més que l' rich assedegat.
Lleyal hom salva son vehí,
e l' fals, rihent, lo cuyda occî.
Ton coratge e tes maysós
guarda d'hom qui és bausiós;
e guarda bé la teua cosa,
que l' savi té la séua closa.
Bon consèll, si hom fóll lo-t dóna,
no-l menyspreus per la persóna.
Çò que a tostemps vols stablir,
de llónch temps deus veure consir (3).
A far amich fés llónch demor,
mas ama-l puys de tot ton cor.
Con has l'amich llónch temps amat,
quant poras ama-l a ton grat.
Res no preu puys aquell parèll
qu'han regnat llónch temps d'un consèll,
con los veig despuys se partir,
que l'un degra l'altre sofrir.
Fehel amich null temps no fall
per pobretat ni per treball.
Aquell amich tench per estrany
qui, a la gran cuyta, sofrany (4):
a la cuyta conexeras
si val ton amich ni si l'has.
Als féts conexeras les gents,
que les paraules van mintents.
Paraula dólça fa amichs,

---

(1) *favorejat.*
(2) *prou.*
(3) *rumiar.*
(4) de *sofrànyer, fer falla, mancar.*

e assuauja ls enemichs.
Dues forces ha en sa mà
qui pot havèr amich certà.
L'amich castiga en celant,
e l'enemich en desfiant:
l'amich castiga asprament
e l'enemich en consintent.
El (1) món no hà tan dólça cosa
que amich ab qui hòm parlar gose.
L'amich castiga en descobert,
e despuys llóha-l en cobert.
Aquell és vertader amich
qui t'ensenya, con te castich.
Tal amich qui-t castiga t'ama:
aquell créix ton bé e ta fama.
Aquell amich, a qui no-n cal
si tu fas bé o si fas mal,
te lloharà tot quant faras,
e jamés d'éll goig no hauras.
En ton amich te fiaras
qui pus lleyal lo-n trobaras:
e qui en son amich no-s fía,
de far engany lo met (2) en vía.
De tót pendras consèll ab ún;
no géns ab tóts o ab negun.
No llexaras l'amich privat
pêl novell qui no és vesat.

---

(1) *En lo.*
(2) de *metre, posar.*

II

FRASES CURTES

D'UN FILOSOP FRANCÉS DE LA DARRERA CENTURIA

Per primera volta en català traduhides

(1891)

—Es impossible a un observador de no ésser misantròpich.

—Per un comerciant, la patria és sa butxaca.

—Lo pobre té una manéra d'entre-obrir les portes qui tot seguit fa pensar: «Vet-ací un pobre.»

—Con hom estima algú, estima tot-hom. Los dolents són aquells qui ténen lo cor solter o víduu.

—Hi hà llibres que és menester llegir-los, e és perçò que hom no-ls llig.

—Aquell qui stà enfangat ensutza, mal son grat.

—L'envers de la vida és la amor; son revers, lo diner.

—Lo segle de les llums és lo segle en què hom viu.

—Lo filosof deu tenir compte de les coses menys filosòfiques del món.

—Con ún ja no estima més, se pregunta còm ha pogut may estimar.

—La amor no costa res, e les falsificacions de la amor són ruinóses.

—Los algotzirs menysprehen los deutors que ells perseguexen e qui-ls fan viure.

—Lo còs és més agrahit que no lo cor.

—Aprés de la amor, lo sobirà plaher és d'ésser llohat davant un enemich.

—¡Quant ridícols no són los costums d'altri!

—Manca lo diner: hom tremóla al comptar tot quant deu. Vé lo diner: hom no sap més a qui deu.

—Preferiríem encare aquell qui-ns menyspreha a aquell qui no tindría per nosaltres ni estimació ni menys-preu.

—Jo ame. Donchs de tót só poderós.

—Desconfièm de les idees que crehèm ben originals. Són tot-just aquelles que d'altres han cercades, trobades e tractades.

—Hom no pot ésser consolat de la mort d'un fill sinó pêl naximent d'un altre.

—Sovintment no tórna hom resposta a aquelles coses que ha sentides millor.

—¡Plangam aquells lo cor dels quals no-s veu may fart!

—Un no sap si és bon pare sinó con té un fill de vint anys al menys,—bona mare, sinó con té una filla de setze anys per amunt.

—Lo poeta venéra les dones e no basqueja dels homens; lo filosop menyspreha los homens e no basqueja de les dones.

—E còm! fas tu almoyna, miserable endeutat!

—Vols enlayrar-te? ¡Coratge! Los qui són dalt se burlaran de tu, méntre que los qui són baix te stiraran per los peus...

—La millor manéra de fer-se séua la gent és de demanar-li encare algun servey.

—Poch montaríen los eféctes si, a llur témps, no-s convertíen en causes.

—He donat lo meu llibre a un amich: m'he vist forçat de donar-lo també a un enemich. ¿Quí dels dós l'ha llegit primer? Donchs, lo meu enemich.

—De més bona gana regonexèm talent al nostre enemich, que no al nostre amich.

—No-t demane pas d'estimar-me. Só jo qui-m dech fer estimar.

—Si los vells no teníen la esperiencia, donchs, ¿què tindríen?

—Jo prefér un fóll a un imbècil. Hom té almenys un pretest per tancar lo fóll.

—La conversa és la scola de la mentida.

—Hom no és protegit sinó con n'és merexedor.

—Més fahedor li és a un orador de convèncer una gentada que no un sòl indivíduu.

—Fins l'assassí és util—al butxí.

—No-y hà sinó los acreedors que síen fehels.

—La força és en rahó directa de la voluntat, e la voluntat, guay! en rahó inversa de la força.

—Fèu més paga d'aquell qui-us serveix per avorrició d'un altre, que no d'aquells qui-us servexen per la vostra amistat.

—Que tots los homens síen germans, és lo somni de la gent qui ne stà mancada.

—Fer lo bé d'amagat, és fer-lo incomplertament. L'exemple n'és perdut.

—Con estimam algú, cada nou defalt que d'éll nos assenyalen és un motíu de més per que l'estimèm.

—¡Quants de recorts qui-ns enamóren, sóbre-tot per quant són encare galivances!

—Devegades és gran d'ésser petit.

—Ventura e desventura són egoistes, cadascuna a sa manéra: la primera gordant-se, la segóna comunicant-se.

—Devegades vos distraheu fins a dir mal de vós metéix. Imprudent! ¿Per què fornir armes qne un jórn hom girarà contra vós?

—La dona més resolta a resistir no fóra géns enujada d'havèr dc resistir.

—Cascú de nosaltres té dintre son sí, en un breçol de son cor, un àngel qui l'estima força més vençut, que no l'admiraría, victoriós.

—¡Pobre natura humana! Anch que ún se diga, ans de cometre una falta: «La mort podría pendre-m en aquest metéix moment!...» açò no empatxarà géns de cometre la falta: açò no farà sinó moure a cometre-la més de préssa.

—Desconfiam dels nostres amichs a causa dels llurs defalts, e dels nostres enemichs a causa de llurs mèrits.

—Entre ventura e desventura, hi hà lo fastig.

—La consciencia no és sinó la memoria de les lliçons que, d'infants, havèm sentit predicar.

—¡Dius-te amich méu! ¿M'has tu sacrificat ja un devèr, una necessitat, o sóbre-tot un plaher?

—¿Se tracta de destruir? ¡Quants d'homens d'acció! ¿Convé construir? ¡Quants d'oradors!

—La honor de son passat presérva més d'un home d'una cayguda al present.

—Estimar los seus fills ab son cor, con hom no-ls estima al metéix témps ab son seny, és la més perillósa de les passions.

—Lo sperit de contradicció és bajoch, puix que, per contradir los altres, l'hom qui-l posseheix se contradiu gayre-bé sémpre sí-metéix.

—Es curtedat de no ésser honrat.

—¡Lo somni de la tortuga és de volar enlayre!

—Lo més gran mèrit de la societat és de fer-nos presar la solitut.

—Convé sabèr sacrificar fins la honor e la honestedat.

—Hom no entén bé un pensament sinó con ha travessat la situació qui l'ha fét nàxer.

—Hi hà gent qui fóra desventurada de no ésser desventurada.

—Per que una bella cosa placia, convé que lo bell no sía a un més alt grau en la cosa metéxa que lo sentiment de la bellesa en aquell qui la mira.

—Molt més prompte un hom se déxa d'ésser dolent, que d°ésser bò.

—Hom voldría que l'observador parlas dels àngels. ¡No veu ell sinó los homens!

—No-y hà res tan difícil com romandre amich d'algú.

—Com més gran és la falta, més temptadora és per certes natures.

—La amor de la gloria fóra quasi ridícola, si no-ns speronava a fer grans coses.

—Qui creu en Déu no stà may sol.

—Stam ben prop de considerar com a enemichs naturals aquells qui no-s volen junyir al nostre carruatge.

—No-y hà com los homens de gran enginy per mancar d'açò que hom ne diu vulgarment enginy.

—Malalt, hom fa tot quant pot per recobrar la salut. Stant bò, hom fa tot quant cal per caure malalt. Veus-ací la vida ordinaria dels menys fólls.

—Dihèu ras e curt: «Hi hà gent per qui la miseria és un ofici.» Ab tót, no podèu fer-los responsables de que no n'hi haja de millor per élls.

—¿Revolució? Fí d'una miseria e començament d'una altra.

—Ún no consola bé sinó con ne té interès.

—Lo somni d'un avar fóra dexar sa fortuna a un de més avar que no éll.

—La gran art consísteix en descobrir dedins les coses més desagradables açò que puguen tenir encare d'avantatjós.

—La dona estima sobre-tót que hom la faça altiva

—La abadía és un paradis artificial: lo convent no és sinó un cementiri anticipat.

—Tot perseguint una aberració és com los scodrinyadors arriben a la veritat.

—Un actor còmich és un filosof qui ensenya plasentment als spectadors còm deuen pendre la vida.

—¡Fihau-vos als judicis d'una societat qui ha près la papellona per exemple d'infeheltat e la colóma per exemple de fehel-

tat; méntre que, en la natura, és justament la primera qui té la virtut que hom présta per error a la altra!

—Si jo hagués tingut sémpre los camins de fer bé, pot-ser algun colp haguéra fét aximetéix lo mal.

—Poques gents tant enugen la humanitat com los filantrops.

—No n'hi hà prou d'ésser honest, convé fer-ne la cara.

—Los fruyts e los homens cauen perçò que són macats o que-ls hi han gitat alguna pédra.

—L'enginy séns lo talent, és un còs splèndit qui no sap fer-se valdre.

—Hom no té vérament talent que con hom sap que-n té.

—Jo he sentit certs imbècils qui demanaven a la art de representar la natura.

III

OBRES TEYATRALS CATALANESQUES

AB TÍTOL PAREMIOLÓGICH [1]

A boca tancada... (no-y entra mósca ni alada), Joguina bilingüe (1 a. v.) de D. Eduardo Vidal.—Barna., Jaime Jepús, 1864, En 8.è, 26 pl.

A cent anys, coteta verda. Comedia d'en E. Vidal & Valenciano.—Barna., vers lo 1866.
Ab lo metéix títol, més tart, aparegué un *sainete* bilingüe d'en Abelart Cóma.

A cop calent (cal agafar la gent). Juguet cómich (1 a. v.) original d'en Anton Saltiveri.—Barna., 1892. En 8.è, 26 pl.

A cor distret, sagetes noves. Comedia en 3 actes d'en Avelí Artís.—Barna. (19...).

A hont menos se pensa... (salta la llébra). Comedia (1 a. p.) de R. Ramón y Vidales.—Barna., 1900.

A las foscas (no s'hi veu). Pessa cómica (1 a. p.) original de Jph, Martrus.—Barna., «Teatro Regional», 1899. En 8.è, 29 pl.

---

(1) Bé som deutors d'una vintena de títols del present *Aplech* al nostre bon amich en Joan Almirall & Forasté, notable coleccionador del *Teyatre Català*. De tots los demés, llevat d'aquells que sols ne donam bréu noticia, ne possehim l'exemplar.

Cal ací advertir que lo complement d'alguns títols (de rodó e entre parèntesi) és del present compilador, qui ha cuydat axí interpretar la part sentenciósa que de la obra se-n desprèn.

Més d'una cinquantena d'altres ne podíem havèr consignats, de sabor aforística, com són: *Gat y gós.—Faxa ó caxa.—L'orga de rahons.—Pescar a l'encesa.—L'apotecari d'Olot.—No t'arronsis.—Vuyts y nous,* etc., en 1 acte; *Un embolich de cordas.—Un mercat de Calaf.—La mitja taronja.—Un agregat de boigs.—Si us plau per força,* etc., en 2 actes. Mas, corresponent aquésts ans bé al modisme local, que no al sentenciós e rodó proverbi, uo-ls hi enclohèm.

No-res-menys convé fer constar que, no sols en les obres del present *Aplech,* sinó encare en bon nómbre de les qui no-ls atany entrar-hi, s'hi troben pochs o molts aforismes oportunament aplicats.

Amichs (Els) portan fatichs. Comedia (1 a. p.) arreglada per J. Ayne Rabell.—Barna., L'Atlántida, 1900. En 8.è, 32 pl.

Amor (L') és cego. Juguet còmich (1 a. v.) per C. Gumà.—Barna., A. López, Editor, (1888). En 8.è, 30 pl.

Amor (L') és cert. Comedia (1 a. p.) d'en J. Oliva Brigdman.

Amor (L') vétlla. Comedia en 4 actes de Caillavet, traduhida per en Carles Capdevila.—Barna.

Anar per llana, y sortir esquilat. Comedia bilingüe (2 a. v.) original d'en Jaume Piquet.—Barna., Lluis Tasso, 1871, En 16.è, 35 pl.

Any nou, vida nova. Monòlech original y en vers, (per) Domingo Bartrina.—Barna., Florencio Santolaria. 1892. En 4.t.

Apariencies (Les) (solen ésser enganyóses). Comedia (1 a. v.) de J. Miralles.

A qui busca lo dels altres.., (vé'l diable y prèn lo séu). Joguina còmica (2 a. p.) original de D. Conrat Colomé. Estrenada en 1881.—Barna., Suc. de N. Ramírez y C.ª, 1887. En 8.è, 46 pl.

Conté ademés 120 refrans o modismes proverbials, entremesclats en lo test.

Argent (L') fait tout. Comedia (1 a. v.) d'en Anton Saltiveri, en català.—Barna.

A sants y a minyons... (no-ls prometes, que no-ls dóns). Pessa (1 a. v.) original de Jaume Capdevila.—Barna., Suc. de C. Mirò, 1886. En 8.è, 30 pl.

Ase (L') de'N Móra (de quantes ne veu s'enamóra). Comedia (1 a. v.) de D. Eduardo Vidal Valenciano.—Barna., Jaume Jepús, 1866. En 8.é, 44 pl.

A sò de tabals... (no-s cacen llébres). Pessa (1 a. v.) original de D. Teodoro Baró. Estrenada en 1869.—Barna., Salvador Manero, 1871. En 8.è, 30 pl.

Avans no-t casis... (prèn consèll d'altri). Comedia (1 a. p.) d'en Manel Domènech Rouret.—Barna., 1901.

Avarisia (L') romp el sac. Comedia en 1 acte, d'en Joan Colom y Sales.—Valencia.

Aygua á coll y peu aixut. Comedia (1 a. p.) d'en Pere Reig y Fiol.—Barna., 1900.

Aygua qui córre (no porta verí). Drama (3 a. p.) d'en Angel Guimerà.—Barna.

Bestia assenyalada (De), (*Libera nos, Domine*, o Déu nos guart de bestia assenyalada). Quadro dramàtich en 1 acte, de D. y F. Corominas Prats.—Barna. S. Bonavía, 1912, En 16.è, 27 pl.

Bingnas y dónas, (de gordar dificultóses). Coumèdi an dous actas (v. e p.) d'Oun Tal (Saisset).—Parpigná, Imprimaría d'an Charles Latrobe, (189.). 2.ª ed., en 8.è, 66 pl.

Bóca qui no parla, (Déu no la ou). Comedia d'en E. Vidal & Valenciano.

Bon Jan qui paga. Idili (1 a. p.) arreglat á l'escena catalana per E. Soler de las Casas.—Barna., (F. Giró), 1890. En 8.è, 31 pl.

Bram d'ase no puja al cel. Comedia en 1 acte. de M. B. y A. P.

Boigs fan bitllas. Modisme (1 a. v.) de Rossendo Arus y Arderiu. Estrenat en 1878.—Barna., Solé, 1888. En 8.è, 44 pl.

Bufar en caldo gelat. Joguet (1. a. v.) d'Eduardo Escalante.—Valencia, 1869.

Burlas (Las) fan com las professons (qui tórnen allà de ón surten). Comedia (1 a. v.) de Isidro Torrens.—Barna.

Cada hu per hont la enfila. Disbarat cóm.—dram. (2 a. v.) de D. Eduart Vidal Valenciano.—Barna., Jaume Jepús, 1866. En 8.è, 55 pl.

Cada cosa per son temps, com las figas al Agost. Joguina (1 a. v.), Ms. de Baldiri Vidal y Ventura.—Barna.

Cada ovella ab sa parella. Comedia (2 a. v.) d'en Bartoméu Carcassona.—Barna.

Cada ovella en sa parella Comedia bilingüe, en 1 acte, d'en García Capilla (valencià).

Campi qui puga. Joguina (1 a. v.) original de Jaume Piquet.—Barna., («La Acadèmica»), 1897. En 8.é, 38 pl.
Hi manca al títol la part inicial, *En temps de belluga...*—Es una reimpressió féta per «Lo Teatro Regional», en lo dit any.

Cansó (La) d'en Turururut: (Qui geméga ja ha rebut). Comedia (?) en 1 acte.—Barna.

Capa (La) no sempre tapa. Comedia bilingüe, en 2 actes, d'en Joaquim Balader (valencià).

Cap geperut se (no-s) *veu lo gep.* Pieza bilingüe (1 a. v.) original de D. Joaquin Dimas.—Barna., V. é H. de Gaspar, 1862. En 8.é, 39 pl.

Casa (La) d'en Garlanda, (que cascú tira per sa banda) Apropòsit (1 a. v.) d'en Lleó Fontova.—Barna., Tip. Espanyola, 1881.—En 8.é, 28 pl.

Cel rogent, (o pluja o vent). Comedia (1 a. v.) original d'Eduart Aulés.—Barna., I. López, editor, (188.). En 8.é. 29 pl.

Contes vells, baralles noves. Comedia (1 a. v.) d'en Bartomeu Ferrà. «Comédies y poesíes».—Palma, Felip Guasp, 1872. En 4.t, séns foliació.

Contra enveja... (caritat). Comedia de costums (2 a. v.) original de D. Narcís Campmany y Pahissa.—Barna., Jaume Jepús. 1866. En 8.é, 51 pl.

Contra superbia... (humilitat). Obreta dramática infantil (1 a. v.) per Fran.co Flos y Calcat.—Barna., «La Catalana» de J. Puigventós, 1901. En 8.é, 31 pl.

Cria corbs!... (que-t trauran los ulls). Quadro dramàtic, per Joan Aler.—Barna., A. Artis, 1912. En 8.é, 22 pl.

Crieu fills,.. (criarèu porchs!). Saynete (1 a. p.) original de A. Mirabent y M. Mestres.—Barna., Simon Alsina y Clos, 1893. En 8.é, 31 pl.

Cua de palla (La), (qui la-n té, que no encénga la falla). Comedia (3 a. v.) d'en Frederich Soler.—Barna.

Cuestió (La) són cuartos Joguina (1 a. v.) de M. Busquets.—Barna.

De cobarts no hi ha ré escrit. Comedia (1 a. p.) arreglada per C. Colomer.—Barna., Suc. de C. Miró, 1886. En 8.é, 27 pl.

Del ou al sou... (del sou al bou, del bou a la fórca). Joguina (1 a. v.) original de J. Feliu y Codina. Estrenada en 1886.—Barna., «Lo Teatro Regional», 1897. En 8.é, 28 pl.

De riallas... (ne vénen ploralles). Juguet còmich (1 a. v.) original de A. Guasch Tombas.—Barna., I. Lopez, editor, 1887. En 8.é, 31 pl.

De riallas vénen plorallas. Absurdo en 1 acte, d'en A. Cóma. —Barna.

De tévas a mévas. (Bona diferencia hi hà). Comedia en 1 acte, de Pére Alsina. Ms. del 1915.

¡Déu nos guard d'un: Ja está fet! Joguina (1 a. p.), Ms. d'en J. Blanch y Romaní.—Barna.

Després de la tronada, (bon témps fà). Comedia (1 a. v.) d'en D. Font.—Barna.

Déu té un bastó... (qui fereix e no fa remor). Pessa en 1 acte y en vers.—Barna., Manero, editor, 1869-70. En 8.é, 30 pl.

Diable (Lo) són las donas. Joguina (1 a. v.) de Eduart Vidal Valenciano.—Barna., 1866.

Digali barret, digali sombrero. Joguina (1 a. v.) d'en Joan Valentí y Miquel.—Barna., 1892.

Dos galls ab un galliné.,. (no canten bé). Disbarat dramàtich-musical (2 a. v.) per Sagimon Canyiula.—Barna., Joan Llorens, 1864. En 4.t, 16 pl.

El que fuig de Déu... (debades córre). Comedia en 1 acte, de Rafael M.a Liern.

Embolica, que fa fort. Comedia (1 a.v.) de Andreu Brasés y Narcís Campmany.—Barna., C. Verdaguer, 1871. En 8.è, 36 pl.

¡Endavant las atxas! (e cremaven teyes). Comedia (1 a. v.) de J. Molas.—Barna.

Entre amics, no cal tovalles. Joguet (1 a. v.) de Rafael Vives y Azpiroz.—Valencia, 1877.

Escusa (L') del malalt... (se pixa al llit e diu que suha). Joguet (1 a. p.) de J. Asmarats.—Barna.

Extrems que's toquen. Diàlec (1 a. p.) d'en M. Folch & Torres. —Barna.

Fés bé... y t'ixirá á la cara. Joguet (1 a. p.) de Pascual Martínez Ballester y José Collado Portalés.—Valencia, 1909.

Feyna (La) d'en Jafà, (qui fa e desfà). Comedia (1 a. p.) trasportada de l'escena francesa, per Ernest Soler de las Casas. —Barna., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1893. En 8.è, 39 pl.

Fugir del foch... (per caure a les brases). Comedia (1 a. v.) de J. Manubens.

Gallina vella fa bon caldo. Comedia (1 a. p.) per Anton Ferrer y Codina.—Barna., F.co Badía, 1896. En 8.é, 25 pl.

Gana (La) no vol rahons. Entremès (?) en 1 acte, d'autor anònim.—Barna.

Gat escarmentat, (ab ayga tebia ne té prou). Comedia en 2 actes.—Barna.

Gènit y figura... (fins a la sepultura). Escenas casulanas, original de Alfred Pallardó y Bestard de la Torre.—Barna., Bibl. de «Joventut Teatral», (1909). En 8.é, 30 pl.

Guineu (La), (con no les pot havèr, diu que són verdes). Comedia (1 a. p.) de P. Creuhet.

Home casat... burro espatllat. Humorada (1 a. p.) de S. Bonavía.—Barna., 1907.

Lo més tonto la péga. Inverosimilitut (1 a. v.) original de D. Jaume Estapé y de D. Juan Valldeneu.—Barna., Llibr. Niubó, 1876. En 8.é, 29 pl.

Lo que no vulgas per tu... (no ho vulgues per ningú). Pessa (1 a. p.) original de Lluis Llibre.—Barna., Collazos y Tasis, 1894. En 8.é, 21 pl.

Lo que pot l'amor. Diàlech de A. Belanche Ecequiel.—Barna., F. de D. Casanovas, 1912. En 8.é, 24 pl.

Lo que sembres, cullirás. Drama en 3 actes, de F.co Palanca.— (Valencia. 186.)

Lluny dels ulls, aprop del cor. Comedia (3 a. p.) de M. Urgell. —Barna., «L'Atlàntida»), 1898. En 8.é, 52 pl.

¡Mala nit!... (e parir móça). Comedia (1 a. p.) per Josep M.ª Pous. Estrenada en 1888.—Barna., Pujol y C.ª, 1894. Tercera edició. En 8.é, 20 pl.

Mal usar no pot durar. Comedia (3 a. v.) de Ramón Piquet.—Barna.

May és tart cuant s'hi és a temps. Comedia en 1 acte.—Barna. vers lo 1868 (?)

May se fa tart si el cor és jove. Comedia (3 a. p.) d'en A. Artís B.—Barna., 19..)

Més fa el que vol, qu'el que pot. Comedia bilingüe (1 a. p.), d'en Joaquím Balader.—Valencia.

Més (Lo) fort (sempre guanya). Comedia (3 a. p.) d'en Narcís Oller.—Barna.

Millor (La) raó el trabuc. Comedia (1 a. v. de F.co Palanca y Roca.—(Valencia, 186.)

Molt soroll per (no) *res* (o per tornar-se ayga-poll). Comedia de W. Shakespeare. Trad. de R. Pomés Soler.—Barna., Est. d'E. Domènech, 1909. En 8.é, 162 pl.

Moltas claus, (no tanquen bé una porta). Juguet (1 a. v.) de J. Campderros.—Barna., Tip. Espanyola, 1879. En 8.é, 30 pl.

No és la sort pa qui la busca. Comedia (1 a. v.) en valencià.

No és or tot lo que llú. Comedia (1 a. v.) per Teodoro Baró.—Barna., Salvador Manero, 1872. En 8.é, 30 pl.

No és tan fiero... (lo lleó com lo pinten). Comedia (3 a. p.) original de Albert Llanas.—Barna., Bernabé Baseda, 1886, En 8.é, 76 pl.

No sempre lo amo goberna. Comedia en 1 acte. d'en Lluis Pinadell.

No sempre'l que paga, trenca. Comedia (1 a. p.) original de F.co Figueras y Ribot.—Barna., F.co Badía, 1896, En 8.é, 31 pl.

No's pot dir blat... (que no siga al sach). Comedia (1 a. v.) original de D. Narciso Campmany y Pahissa.—Barna., V. é H. de Gaspar, 1886. En 8.é, 38 pl.

No's pot ser guapo (per cap diner). Monòlech de Ramón Ojeda.—Barna., 1892.

No's pot ser pobre. Comedia (1 a. v.) de E. Aulés.—Barna.

No val a badar. Monòlech en vers, d'en Lluis Millà.—Barna.

Novè (Lo) manament. Joguet (1 a. p.) original de Ramón Ojeda López.—Barna., J. Rosell, 1894. En 8.é, 23 pl.

Núvols en creu, (senyal de mal témps). Drama (1 a. p.) de R. Suriñach Senties.—Barna. (F. Giró), 1906. En 16.é, 56 pl.

Ocasió (L') fa'l lladre. Proverbi (1 a. v.) original de D. Pau Bunyegas (Conrat Roure).—Barna., C. Verdaguer. 1870. En 8.é, 31 pl.

Paraula és paraula, Drama (3 a. v.) de Eduart Vidal Valenciano.—Barna., J. Jepús, 1869, En 8.é, 84 pl.

Parlant, la gent... s'embolica. Comedia (1 a. p.) de Pau Rosés. —Barna.. 1909.

Patró (Lo) Aranya, (qui embarca, e éll roman en terra). Comedia (1 a. p.) de Joseph M.ª Pous. Estrenada en 1883.—Barna., Fran.co Badía, 1896. Tercera edició. En 8.é, 30 pl.

Peix (Lo) per qui se'l mereix, (e la spina al gat). Joguet (1 a. v.) per Tomás Martínez.—Tarragona, Puigrubí y Aris, 1870. En 8.é, 32 pl.

Per carta de més (no s'hi perdrà res). Comedia (1 a. v.) d'en Frederich Soler.

Pensa mal y no errarás. Zarzuela (2 a. v.) original de D. Narcis Campmany y Pahissa.—Barna., N. Ramirez y C.ª, 1865. En 4.t, 27 pl.

Perdiu per garsa, (e no garça per perdiu). Comedia (1 a. p.) d'Albert de Sicilia Llanas.—Barna., S. Bonavía, 1910. En 4.t, 25 pl.

Perdre per guanyar Comedia (1 a. p.) de Eduard Isuar.—Barna., Lit. Barcelonesa, 1907. En 8.é, 36 pl.

Perfidia (La) mata la cassa. Saynet (1 a. p.) d'en Jph. Dalmau.—Barna 1915.

Per fondo que's fassi'l foch, lo fum sempre respira (Una cita a las foscas, ó siga). Juguet lírich... de F.co Altimira.—Barna., Suc. de Ramirez y C.ª. En 4.t, 8 pl.

Per fondo que's fasi'l foch... (sémpre lo fum respira). Comedia (2 a. v.) original de Jaime Piquet.—Barna., Gomez é Inglada, 1869. En 16.é, 58 pl.

Per massa bò, (sol un hom perdre-s). Comedia en 1 acte, d'en J. Capdevila.

Poll (Un) ressucitat (pica més que un altre). Comedia (1 a. v.) original de D. Marcial Busquets.—Barna., Lluis Tasso, 1865. En 8.é, 42 pl.

Pôr (La) guarda la vinya. Disbarat còmich (1 a. v.) per Lleó Fontova.—Barna., I. Lóper, editor, 1866. En 8,é, 30 pl.

Pot més (lo) *qui piula*, (que no lo qui xiula). Comedia de E. Vidal e de B. Carcassona.

Pots xiulâ, si l'ase no vol beure! Pessa (?) bilingüe d'en B. Clot Guimerà.

Primer (Lo) amor (és lo millor). Comedia en 3 actes, d'en J. Martí y Folguera.

Primer jo... (després jo, e sempre jo). Sarsuela (1 a. v.) lletra de Conrat Colomé y Narcís Campmany, y música de Joseph Ribera.—Barna., Salvador Manero, 1872. En 8.ᵉ, 24 pl.

Punt (Lo) de las donas, (trétze són trétze). Comedia (2 a. v.), lletra de D. Serafí Pitarra (Frederich Soler), música de D. J. Sariols. Tercera edició.—Barna.. Espasa germ. y Salvat., 1875. En 8,ᵉ, 63 pl.

Quan fou mort lo combregaren (per falta de capellans). Juguet (1 a. p.) original de Abelardo Coma.—Barna., «Lª Atlántida» 1899. En 8.ᵉ, 24 pl.

Quan l'amor ha encès la flama (mal podrà hom apagar-la). Comedia (3 a. p.) d'en A. Artís B. —Barna.

Quan les arrels han mort (poch se salva l'arbre). Drama (3 a. p.) de V. Caldés.

Quan 'ls gossos lladran... (alguna cosa sénten). Comedia (1 a. v.) d'en A. Saltiveri.—Barna.

Quan no's té, (fa de mal pagar). Parodia del drama «Juan José» (1 a. v.) de A. Saltiveri y J. Asmarats.—Barna., 1897. En 8.ᵉ 32 pl.

Qui abrassa molt... (streny ben poch). Pessa (1 a. v.) de M. Figuerola Aldroféu. Estrenada en 1879.—Barna., C. Verdaguer, 1885. Segona edició. En 8.ᵉ, 32 pl.

Qui al cel escup... (a la cara s'escup, o a la cara li tórna). Comedia (1 a. v.) original de D. Marcial Busquets.—Barna., Lluis Tasso, 1866. En 4.ᵗ, 44 pl.

Qui bé busca... bé troba. Joguina (1 a. v.) d'en Jph. Fonts y Planás, (1895).

Qui de casa fuig.., (a casa tórna). Comedia (1 a. p.) d'en F. Bertran y Blanch.—Barna., 1907.

Qui del llóp parla... (prop li ix). Comedia (1 a. p). de J. Lluis Clot (Joseph M.ª Closa).—Barna., S. Bonavía, 1911. En 16.ᵉ.

Qui de sa casa no's cuyda, (cuyda arreglar la dels altres). Comedia (1 a. v.) de T. Baró.

Qui endevant no mira... (enrera cau). Pessa (1 a. v.) de Sever Bohigas. Estrenada en 1885,—Barna., J. Robreño. En 8.ᵉ, 24 pl.

Qui fá, desfá. Comedia (1 a. v.) de F. de P. Bedós.—Valls, F. Pellisser, 1876. En 4.ᵗ, 42 pl.

Qui juga no dorm. Comedia (1 a. v.) de E. Vidal.—Barna., Jaume Jepús, 1865. En 8.ᵉ, 32 pl.

Qui mal fa... (mal trobarà). Llissó moral (1 a. v.) d'en F. Flos y J. Alcoverro.—Barna.

Qui més busca... (sol trobar menys). Comedia (1 a. v.) de E. Molina y Ruquer.

Qui més mira... (menys hi veu). Joguina (1 a. v.) d'en Conrat Roure. Estrenada en 1890.—Barna., Llib. D'Eudalt Puig. En 8.^{é}, 35 pl.

Qui més tria, més s'enganya. Comedia de costums, en vers, de Ignaci Soler y Escofet.—Barna., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1898. En 4.^{t}, 53 pl.

Qui no adoba la gotera, ha de adobar la casa entera. Entremès anònim, en vers.—Barna., N. Ramirez, 1864. En 4.^{t}, 15 pl.

Qui no crida no és valent. Comedia (1 a. p.) de J. Alcoverro y Carós.—Barna., 1900.

Qui no está avesat á dú bragues, ses costures li fan llagues. Comedia (1 a. v.) d'en Bartomeu Farrà. «Comedies y poesíes» —Palma, Felip Guasp, 1872. En 4.^{t}. séns foliació.

Qui no'n té, s'en busca. Joguina (1 a. p.) d'en Narcís Oller.—Barna., 1900.

Qui no s'arrisca... (no-n pesca, o pisca). Joguina (1 a. v.) de D. Joan M. Casademunt.—Barna., Espasa germans y Salvat, 1876. En 8.^{é}, 24 pl.

Qui no té pa, moltas se'n pensa. Sainete compost per Anton Faura y Casanovas. — Barna., Tip. Espanyola. En 4.^{t}.

Qui no té, y vol mal gastâ, sempre té de cavilar. Comedia (?) en 1 acte, d'en Joseph Ferrer.

Qui no vulga pols, que no vaigi á l'era. Juguet (en vers). Lletra y música de F. Altimira.—Barna., Narcis Ramirez. En 4.^{t}, 8 pl.

Qui oli remena... (los dits se-n unta). Juguet bilingüe (1 a. v.) de Pere Reig y Fiol.—Barna., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1894. En 8.^{é}, 32 pl.

Qui primer arriva... (primer mol). Comedia (1 a. p.) de Miquel Gras y J. Domènech. (1905).

Qui sembra vents... (recull tempestats). Obreta còmico-tràgica (2 a. v.) de Joseph Arrufat Mestres.—Tarragona, Viuda y Fills de Tort, 1887. En 16.^{é}, 32 pl.

Qui s'espera 's desespera. Comedia en 1 acte, d'en F. Pelay Briz.—Barna.

Qui tant tiva, fa dos caps. (Escenas de la vida russa) de I. Tourguéneff. Traducció d'en Narcís Oller.—Barna., «La Renaixensa», Any xxv, 1894 e 1895. En 4.^{t}, 40 pl.

Qui tinga cuchs, que pele fulla. Comedia d'en Josep Bernat Baldoví.—Valencia (187.)

Qui tot hu vol, tot hu pert, o La festa de l'hermita. Zarzuela (1 a. v.), lletra de D. E. Vidal, música de D. Anton Lamarca.—Barna., Jaume Jepús, 1864. En 8.é, 28 pl.

Qui tot ho vol, tot ho pert. Comedia (1 a. p.) de J. Quera y Córdoba. 1898.—Barna.

Qui tot ho vol... Proverbio bilingüe (1 a. v.) original de D. Joaquín Balader.—Valencia, (Juan Guix), 1871. En 8.é, 26 pl.

Qui tot ho vol... Sarsuela en 1 acte, lletra de Conrat Colomer y música d' una pila de mestres.—Barna., Bibl. de «L'Atlántida», 1899. En 8.é, 28 pl.

Qui trenca paga. Comedia en 1 acte.—Barna., vers lo 1868 (?)

Qui vigila no dorm. Sarsuela en 2 actes d'en Jph. Morató, música d'en Sadurní.—Barna., 1907.

Remeys per fora (no fan pas mal). Comedia (1 a. p.) de A. Ferrer y A. P.—Barna.

Renyines d'enamorats (són fineses de la amor, o refermament d'amor). Diàlech en prosa (de) Lluis Millà.—Barna., F.co Badía, 1898.

Roda'l mon... (e tórna al Bórn). Comedia en 5 actes d'en J. M.a Pous.—Barna.

Sant-Jordi. mata l'aranya. Joguina (1 a. v.) d'en A. Guasch.—Barna., 1893. en 8.é, 31 pl.

Sastres pobres que robeu... (robèu, que pobres serèu). Comedia (1 a. v.) d'en J. Manubens.—Barna.

Secret (Lo) del nunci, (que-l sab ún de cada carrer). Comedia (1 a. v.) d'en T. Baró.—Barna.

Setè (Lo), no furtarás. Joguet (1 a. p.) d'en G. Ginestà.—Barna.

Setè (Lo), sant Matrimoni. Monòlech filosòfich, humorístich, en vers, d'en A. Guasch Tombas.—Barna., Lit. de Ribera y Estany, 1891. En 8.é, 15 pl.

Set morts, y cap enterro. Pieza bilingüe (1 a. v.) de D. J. Dimas. Barna., V. e H. de Gaspar, 1862. En 8.é, 34 pl.

Si fá ó no fá... (bé pot anar, o lo metéix serà). Proverbi (1 a. v.) original de J. Riera y Bertran.—Barna., Baseda y Giró, 1881. En 8.é, 32 pl.

Si m'embrutas, t'enmascaro. Comedia (1 a. v.) de D. Narcís Campmany y Pahissa.—Barna., Jaume Jepús, 1886. En 8.é, 36 pl.

Sogra y nora (llegum de mal coure). Comedia (3 a. p.) de J. Pin y Soler. Estrenada en 1890.—Barna., F.co Badía, 1897. En 8.é, 85 pl.

Sort (La) no és del qui la busca. Comedia en 1 acte, d'en J. Vives Borrell.

¡Sort qui l'há! (que mólts la cerquen séns podèr-la trobar). Comedia (1 a. v.) de S. Cort.—Barna., P. Casanovas y C.a, 1877. En 4.t, 14 pl.

Tal és Cualis com Camalis, (o en Pére com en Berenguera). Comedia bilingüe d'en Joan Colom y Sales.—Valencia.

Tal farás, tal trobarás. Drama (3 a. v.) de D. Eduardo Vidal.—Barna., Jaume Jepús, 1865. En 8.é, 73 pl.

Tal hi va que no s'ho creu (Al Hospital de Santa-Creu). Comedia (1 a. v.) de D. Eduart Vidal.—Barña., Jaume Jepús, 1866. Segona edició. En 8.é, 36 pl.

Tants caps, tants barrets. Comedia (2 a. v.) d'en E. Vidal & Valenciano.—Barna., 1865. En 8.é, 63 pl,

Tant téns, tant vals. Pessa (1 a. p.) de Lluís Nogué.—Barna., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1899. En 8.é, 28 pl.

Total, res, (o renyines de muller e marit, de la taula al llit.) Comedia (1 a. p.) de R. Campmany y C. Giralt.—Barna., B. Baixarías, 1912. En 8.é, 38 pl.

Tot bon caballer... (cau de cavall). Joguina (1 a. p.) d'en A. P. Maristany.—Barña., 1909.

Tot és mal que mata. Comedia (3 a. p.) arreglada per Conrat Colomer.—Barña., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1898. En 8.é, 80 pl.

¡Tót per les dones! Péça en 1 acte, d'en J. M.a Pous.—Barna., «Lo Teatro Regional», (189.)

Tot va bé, si acaba bé. Comedia de W. Shakespeare, traduhida d'en F. Girbal Jaume.—Barna., E. Domènech, 1909. En 8.é

Una dona y un Deu. Comedia (1 a. p.) de Joseph M.a Pous.—Barna., Bibl. de «Lo Teatro Regional», 1895. En 8.é, 32 pl.

Un'hora tonta (Sempre hi hà). Comedia (1 a.) d'en Ll. Suñer.

Una noya és per un rey. Pessa (1 a. v.) per D. Pau Bunyegas (Conrat Roure).—Barna., I. López, 1865. En 16.é, 31 pl.

Una rata per dos gats, (ni l'un ni l'altre la haurà). Comedia (?) en un acte.—Barna.

Valents ruchs y ruchs valents. Comedia (1 a. v.) d'en J. Espel.

Vots son triunfos. Comedia (1 a. p.) arreglada a la escena per Eduardo Aulés.—Barna., L. Obradors, 1881. En 8.é, 39 pl.

MODISMES PROVERBIALS EN ACCIÓ [1]

A cân Xeixanta. Comedia (1 a. p.) d'en Conrat Colomer.
A cop de vista. Joguina (1 a. p.) d'en J. Campderros.
Agregat (Un) de boigs. Comedia (3 a. v.) d'en R. Bordas.
¡Alabat sia Déu! Comedia (1 a. p.) de F. Ortega.
A la lluna de Valencia. Comedia bilingüe (2 a. v.) de N. Campmany y Pahissa.
A la punta de la espasa. Joguina (1 a. v.) de J. Campderros.
Al mig del ball. Comedia (1 a. p.) de J. Asmarats.
A missas ditas. Comedia (1 a. v.) de J. Alcoverro y Carós.
Amor y pessetas. Comedia en 2 actes.
A pel y a repel. Joguina (1 a. v.) de N. Campmany.
Apotecari d'Olot, (L') (preu per preu, se bevía les medecines). Com. (3 a. v.) de S. Pitarra.
Arribar y moldre. Comedia bilingüe (1 a. v.) de S. Cort.
A sort y á ventura. Sarsuela en 1 acte.
A tres quarts de quinze. Joguina (1. a. p.) de Lluis Millà.
Aucells d'Amèrica. Comedia bilingüe (1 a. v.) d'en Anton Ferrer-Codina.
Aucells de jardí. Joguina (1 a. v.) de J. Campderros.
Aucells de paper. Comedia (1 a. p.) de A. Ferrer-Codina.
Aygua de malvas. Comedia (1 a. p.) de Ll. Llibre.
¡Ay, la mare! Peça (1 a. p.) de Ll. Millà.
Bé per mal. Drama (1 a. p.) d'A. Prat Argelaguer.
Cap de núvol (Un). Drama en 1 acte.
Cap y cua. Comedia (1 a. v.) d'En E. Aulés.
Carregar el mort... Joguina (1 a. v.) de Ll. Millà.
Casa de tot-hom (La). Comedia (3 a. p.) d'en J. Morató.
Cas (Un) com un cabás. Comedia (2 a. v.) d'en J. Albanell.
Cebas al cap. Comedia (1 a. p.) d'en Joaquím Roig.
Cel que s'obre. Comedia (1 a. p.) d'en R. Suriñach-Senties.
Cofis y mofis. Comedia (3 a. v.) d'en J. Felíu y Codina.
¡Còm està el món! Monòlech en vers d'en Ll. Millà.
Contents y enganyats. Comedia (1 a. v.) de Mirabent y Mestres.
Conveniencies (Tot-hom cerca les séues). Comedia (1 a. p). de M. Pugés.

---

(1) Stampats tots a Barcelona, fóren una bona part d'aquèsts representats a la primería del Renaximent teyatral català, vers l'any 1866.

Cop de cap (Un). Comedia en 1 acte.
Cop de telas (Un). Comedia (1 a. v.) d'en A. Ferrer-Codina.
Cosas del dia. Comedia en 3 actes.
Cor endins. Quadro en prosa, d'en I. Iglesias.
¡Cu-cut! Joguina (1 a. p.) d'en J. Asmarats.
Cura de moro. Comedia (1 a. v.) de Frederich Soler.
De cop y volta. Comedia (1 a. v.) d'en B. Bassegoda.
De gorras. Joguina (1 a. v.) de I. T. P.
Del foch a las brasas. Comedia (1 a. p.) d'en A. Llanas.
De mala lluna. Comedia (1 a. p.) d'en Callís y Collell.
Dit y fét. Comedia (2 a. p.) de Lambert Escaler.
El tót pel tót (Jogar-se). Comedia en 1 acte.
Embolich de cordas (Un). Comedia en 2 actes.
Entre espasa y paret. Monòlech en vers d'en F. Planàs.
Esca del pecat (L'). Sarsuela en 1 acte.
Faixa ó caixa. Comedia (1 a. p.) d'en P. Reig.
Flors y violas. Comedia (2 a. p.) d'en P. Creuhet.
Foch d'encenalls. Comedia (3 a. p.) d'en J. Martí-Falguera.
Foc nou. Drama (3 a. p.) d'en I. Iglesias.
Fum de palla. Comedia (3 a p.) d'en A. Carreras.
Goig séns alegría. Joguina (1 a. p.) de J. Campderrós.
Goigs de Sant-Prim (Los). Comedia en 2 actes.
Gós y gat. Comedia (1 a. v.) de C. Gumà.
Herèu Escampa (L') (qui té la mà foradada.) Drama (3 a.) de S. Rusiñol.
Joch de cartas. Comedia en 2 actes, d'en Serafí Pitarra.
Lley del embut (La). Comedia d'en Serafí Pitarra. (1866).
Lluna ab un cove (La). Sarsuela en 1 acte.
Mala aranya. Drama (3 a. v.) d'en S. Farré.
Malas llenguas (Las). Comedia en 3 actes.
Mà trencada (La). Joguina (1 a. p.) d'en E. Aulés.
Mercat de Calaf (Un), (ón tot-hom hi parla e ningú no s'entén)· Comedia (2 a. v.) d'en S. Pitarra.
Miracle de Mahoma (Lo), (qui-s posà al sól e-s trobà a l'ómbra.) Sainete de A. Cóma.
Mitja (La) taronja, (sort del qui la troba). Comedia (3 a. v.) d'en J. M.ª Arnau.
Món de mónas. Comedia (1 a. v.) de R. Bordas.
Moneda corrent. Péssa (1 a. p.) d'en J. Campderros.
Ni la téva ni la méva. Comedia (3 a. v.) de C. Gumà.
Nós ab nós. Comedia (3 a. p.) d'en P. Serrat B.
No t'arronsis. Péça en 1 acte d'en Joseph Verdú y Feliu.

Nus a la cua (Un). Vaudeville (3 a. p.) de Georges Faydou, trad. de Castor Gaym (?) 1915.
Núvol Negre (Lo). Comedia (?) d'en J. Riera Bertran.
Olla de grills (L'). Comedia (3 a. v.) d'en T. Baró.
¡O rey ó res! Drama (3 a. v.) d'en Serafí Pitarra.
Orga de rahons (L'). Comedia en 1 acte.
Pà com unas ostias (Un). Comedia en 1 acte.
Palos, y á casa. Comedia (1 a. p.) d'en A. Ferrer-Codina.
Pardalets al cap. Sarsuela en 1 acte.
Pel de panotxa, (mal pel). Comedia en prosa, trad. d'A. Gual.
¡Per massa! Monòlech en prosa d'en J. Barbany.
Per punt. Joguina (1 a. p.) d'en J. Campderros.
Pescar á la encesa. Comedia en 1 acte.
Pluja d'estiu. Comedia (1 a. v.) d'en B. Bassegoda.
Pollastre aixelat (Un) (dexarà de volar). Comedia en 1 acte de J. M. Arnau.
Poma per la set (Una). Comedia (1 a. p.) de Lambert Escaler.
Pot de la confitura (Lo). Sarsuela en 1 acte.
Processó per dins (La). Comedia (1 a.) d'en A. Cóma.
Rahó (La) del pont de Lleyda: (Per que no). Comedia (1 a. v.) d'en Ll. Fontova.
Rey al còs (Un). Comedia (1 a. v.) d'en E. Aulés.
Riu avall. Drama en 3 actes d'en Rovira y Serra.
Rovell del ou (Lo). Sarsuela en 2 actes.
Sant-Cristo gros (Lo). Comedia (3 a. v.) d'en E. Aulés.
Setze jutjes menjen fetje d'un penjat. Sarsuela (1 a.) d'E. Vidal.
Si-us plau per força. Proverbi (2 a. v.) d'en Serafí Pitarra.
Sota, cavall y rey. Joguina (1 a. v.) d'en N. Campmany.
Tót per las donas. Comedia (1 a. v.) d'en J. M.ª Pous.
Trampes són trampes. Sainete en vers d'en Ll. Millà.
Tretze són tretze. Comedia en 1 acte.
Triumfos, bastos. Comedia (1 a. p.) de J. Marxuach.
Vent de bóca. Joguina en 1 acte d'en Jaume Estapé.
Troca dels embulls (La). Comedia (3 a. p.) d'en P. Rosés & P. Guiteres.
Vida al encant (La). Comedia (1 a. p.) d'en Conrat Roure.
¡Viva la llibertat! (Bernat Xinxola). Comedia (2 a. v.) d'en Just F. Parra.
Vuyts y nous y cartas que no lligan. Comedia en 1 acte.

TAULA

TAULA

DELS AUTORS, TRADUCTORS, COMPILADORS E OBRES ANÒNIMES QUI FIGUREN EN LO PRESENT CATÀLECH

DE VENDA EN LA METEXA LLIBRERÍA